การนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

นางสาวปนัดดา อรุโณทัยวิศรุต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายงานเอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Application of Anti-Money Laundering Act to the Peer-to-Peer Lending Business

Miss Panadda Arunothaivisarut

An Individual Research Paper Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Finance and Tax Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อเอกัตศึกษา	การนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม
นิสิต	นางสาวปนัดดา อรุโณทัยวิศรุต
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษาฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม (ผู้ประกอบธุรกิจ) โดยจะศึกษาถึงข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประกอบกับการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจรายใหญ่และรายเล็ก รวมถึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงิน สำหรับผู้ประกอบธุรกิจ

จากการศึกษา FATF และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญ พบว่า สถาบันการเงิน ตาม FATF นั้น รวมถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใดก็ตามที่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน โดยหากผู้ประกอบธุรกิจให้บริการทางการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มของสถาบันการเงิน ซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตาม FATF ณ เวลาที่เอกัตศึกษานี้ถูกจัดทำขึ้น ประเทศไทยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพียงให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้มีการแสดงตัวตนของผู้ใช้บริการและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น จะเห็นได้ว่าประกาศฉบับดังกล่าวไม่มีความชัดเจน ประกอบกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังไม่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีการออกแนวทางการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามกฎหมาย จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงศึกษา FATF และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยนำมาวิเคราะห์กับแนวทางและขั้นตอนการทำงานของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอซึ่งแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์)

..... นิสิต
(น.ส. ปนัดดา อรุโณทัยวิศรุต)

Thesis	THE APPLICATION OF ANTI-MONEY LAUNDERING ACT TO THE PEER-TO-PEER LENDING BUSINESS
Researcher	Miss Panadda Arunothaivisarut
Field of Study	Master of Law Program in Finance and Tax Laws
Advisor	Dr. Sumaporn (Srisoonthorn) Manason

ABSTRACT

This individual research aims to study the application of Anti-money laundering act to the peer-to-peer lending business (business operator) by studying FATF recommendations (FATF) & Anti-money laundering act as well as interviewing small and large business operators & specialists in Anti-money laundering act, in order to conduct the guideline on the policy enforcement of Anti-money laundering act to business operators.

The results of studying FATF & Anti-money laundering act and interviewing business operators and specialists suggested that financial institutions according to FATF included all natural persons and juridical persons who conducted lending business. Business operators whose activities are within the scope of financial service provision will be categorized as financial institution, are responsible to comply with FATF. In Thailand, according to the notification of Bank of Thailand, business operators are, at the time of the writing of this research, exclusively and merely obligated to conduct customer identification and customer due diligence under Anti-money laundering act. Thus, the aforementioned announcement is considered not to be explicit. In addition, Anti-money laundering act has neither identified business operators as financial institutions nor professions under Section 16 yet, resulting in business operators not aware of the practice guideline. As a result, the researcher considered FATF & Anti-money laundering act in conjunction with guidelines and procedures of business operators in order to suggest the guideline that is in line with the nature of business and Anti-money laundering act in Thailand.

..... Advisor's Signature
(Dr. Sumaporn (Srisoonthorn) Manason)

Panadda A.
..... Student's Signature
(Ms. Panadda Arunothaivisarut)

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยความกรุณาเป็นอย่างสูงของท่านอาจารย์ ดร.สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์ ซึ่งสละเวลาในการให้ความคำแนะนำ ตรวจสอบ และเป็นที่ปรึกษาเอกัตศึกษาให้แก่ผู้เขียน รวมถึงแนะแนวการนำเสนอเอกัตศึกษาต่อคณะกรรมการสอบ ซึ่งเอกัตศึกษาฉบับนี้จะไม่สำเร็จลุล่วงหากปราศจากความช่วยเหลือของท่านอาจารย์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ที่มีความเมตตา และความเข้าใจผู้เขียนเป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์วิทยา นีติธรรม ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งให้ความเห็นคำแนะนำแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดี รวมถึงจัดทำความเห็น และให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้าโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ และขอขอบพระคุณคุณพงศ์ธร ทองด้วง ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งให้ความเห็นและคำแนะนำความเข้าใจมุมมองเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณธนวรรธน์ ธาราธำรงค์เกียรติ (เพื่อนร่วมงาน) ซึ่งให้การช่วยเหลือและความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำเอกัตศึกษาฉบับนี้ รวมถึงขอขอบพระคุณหัวหน้างานของข้าพเจ้าในการให้ความเมตตาและเข้าใจข้าพเจ้าถึงการจัดทำเล่มเอกัตศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งให้เข้าสัมภาษณ์และข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณแวนด้า รุ่นพี่หลักสูตรการเงินรุ่นที่ 9 ซึ่งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำเอกัตศึกษา รวมถึงขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตร เพื่อนๆ พี่ๆ ในหลักสูตรการเงินและภาษี รุ่น 10 ทุกคนที่เป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เขียนด้วยดีเสมอมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นกำลังใจ ห่วงใย สนับสนุน ดูแล และอำนวยความสะดวกผู้เขียนในทุกเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำของข้าพเจ้า และขอขอบพระคุณคุณเชิดชัย อรุโณทัยวิศรุต และนายณภัทร ศรีมาจันทร์ ที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนผู้เขียนในทุกเรื่องรวมถึงให้ความเห็นและช่วยเหลือในการจัดทำเอกัตศึกษาเล่มนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ หากเอกัตศึกษาฉบับนี้มีคุณประโยชน์ต่อการศึกษา และต่อการนำไปปรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้เขียนขอมอบคุณความดีแด่ผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนทุกท่าน แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยไว้ ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ..... **ก**

ABSTRACT ..... **ข**

กิตติกรรมประกาศ ..... **ค**

สารบัญ ..... **ง**

สารบัญตาราง ..... **ช**

สารบัญภาพ ..... **ซ**

บทที่ 1 บทนำ **1**

1.1 ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา 1

1.2 สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย 3

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 4

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย 4

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย 4

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

บทที่ 2 ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม **6**

2.1 วิวัฒนาการของการให้สินเชื่อ 6

2.2 ความหมาย รูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 7

2.2.1 ความหมายของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 7

2.2.2 รูปแบบและวิธีการของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 8

2.2.3 รูปแบบและวิธีการของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในประเทศไทย 11

2.3 กฎหมายกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 12

2.3.1 ประกาศกระทรวงการคลัง 13

2.3.2 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย 13
2.3.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 15
2.3.4 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. 15

บทที่ 3 การฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 18

3.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย 18
3.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน 18
3.1.2 ความเป็นมาของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 19
3.1.3 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน 20
3.1.4 รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนของการฟอกเงิน 20
3.2 สาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย 22
3.3 ปัญหาและความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 27
3.3.1 ปัญหาข้อกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 27
3.3.2 ปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจ 30
3.4 ลักษณะและรูปแบบของการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 46

บทที่ 4 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในสาธารณรัฐประชาชนจีน 50

4.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินกับประเทศไทย 50
4.1.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อป้องกันการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 50
4.1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อแนะนำและกฎหมายในประเทศไทย 59
4.2 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในสาธารณรัฐประชาชนจีน 72
4.2.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน 72
4.2.2 การประเมินกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน 75

บทที่ 5 แนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินสำหรับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม 79

5.1 การกำหนดหน้าที่ให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน และการรายงานธุรกรรมการเงิน 79

5.2 การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน 86

5.2.1 กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา 87

5.2.2 กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล 88

5.2.3 กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย 89

5.2.4 การตรวจสอบข้อมูลการแสดงตน 92

5.2.5 การพึ่งพาบุคคลที่สาม 94

5.3 การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ 95

5.3.1 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ 97

5.3.2 การตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด 100

5.3.3 การตรวจสอบความสัมพันธ์และความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง 101

5.4 การอนุมัติการให้บริการ 102

5.4.1 ข้อจำกัดในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ 102

5.4.2 ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง 102

5.4.3 ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ 104

5.5 มาตรการบริหารความเสี่ยง 104

5.6 มาตรการเก็บรักษาข้อมูล 111

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 114

6.1 บทสรุป 114

6.2 ข้อเสนอแนะ 119

รายการอ้างอิง 129

ประวัติผู้วิจัยเอกัตศึกษา 134

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดาเป็นคนไทย..... 38
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดามิใช่คนไทย (คนต่างด้าว) 39
ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล..... 40
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหน้าที่ของสถาบันการเงินตามข้อแนะนำของ FATF กับ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย โดยใช้ข้อแนะนำของ FATFเป็นหลักในการพิจารณาเปรียบเทียบ..... 60
ตารางที่ 5 แสดงที่มาของข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน สำหรับผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นคนไทย คนต่างด้าว และผู้ใช้บริการที่เป็นนิติบุคคล 90

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แสดงแผนภาพความแตกต่างระหว่างการกู้ยืมเงินรูปแบบดั้งเดิม และการกู้ยืมผ่าน Peer-to-Peer Platform 7
ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Traditional Peer-to-Peer Lending Model 9
ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Credit Lender Model 10
ภาพที่ 4 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Stylized notary model 11
ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending ในประเทศไทย 12
ภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้ 31
ภาพที่ 7 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้ 33
ภาพที่ 8 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ให้กู้ 34
ภาพที่ 9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ให้กู้ 35
ภาพที่ 10 แสดงขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินของแพลตฟอร์มที่ 1 42
ภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย 42
ภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินของแพลตฟอร์มที่ 2 43
ภาพที่ 13 แสดงขั้นตอนการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ในกรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินเป็นธนาคาร (แพลตฟอร์มที่ 2) 44
ภาพที่ 14 แสดงขั้นตอนการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ในกรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินไม่ใช่ธนาคาร (แพลตฟอร์มที่ 2) 45
ภาพที่ 15 แสดงถึงแนวทางและขั้นตอนกระบวนการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .. 113

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งการฟอกเงิน คือ การทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาอย่างถูกต้อง หรือกล่าวได้ว่าเป็นการทำให้เงินสกปรก เปลี่ยนสภาพเป็นเงินสะอาด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงมิให้ถูกดำเนินคดี ปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันทำให้ยากแก่การตรวจสอบและติดตาม และสามารถนำทรัพย์สินไปประกอบอาชญากรรมได้มากยิ่งขึ้น[1] โดยอาชญากรมักจะใช้จุดอ่อนของระบบธุรกิจเพื่อปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งส่วนมากจะเป็นธุรกิจที่ไม่มีหลักฐานหรือเอกสารให้ติดตามร่องรอยของเงินสกปรกได้ ธุรกิจที่ไม่มีการควบคุมอย่างเหมาะสมจากภาครัฐ ซึ่งรวมไปถึงธุรกิจที่รวดเร็วฉับไวแต่ปราศจากกลไกป้องกันมิจฉาชีพที่ดีพอ[2]

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีวัตถุประสงค์ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางการเงิน โดยต้องการตัดวงจรการกระทำความผิดของอาชญากร ซึ่งได้มีการกำหนดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทางการเงินให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฉบับนี้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ในปัจจุบันรูปแบบการกระทำความผิดของอาชญากรได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี จึงส่งผลให้เทคโนโลยีทางการเงิน (ฟินเทค) ตกเป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการกระทำความผิดของอาชญากร เนื่องจากฟินเทคทำให้การเคลื่อนย้ายเงินสกปรกได้ง่าย รวดเร็ว และติดตามลำบากมากขึ้น[3] โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่าน

---

[1] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือประชาชน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท ไอเดียเวิลด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, 2559). หน้า 13.

[2] เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

[3] นายพงศ์ธร ทองด้วง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

แพลตฟอร์ม (Peer-to-Peer Lending Platform) ต่อไปในที่นี้จะเรียกว่า “ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform” ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่มีการกำหนดให้เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3[4] หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16[5] ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2556 กำหนดเพียงให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดให้มีการตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ ซึ่งเรียกว่า Know Your Customer (KYC) และมีกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ (Customer Due Diligence – CDD) และผู้ประกอบธุรกิจจะต้องประกอบธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเท่านั้น จากกฎหมายที่กำกับดูแลธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform นั้น จึงยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันไม่ให้อาชญากรใช้เป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการกระทำความผิด

---

[4] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 3 “สถาบันการเงิน” หมายความว่า
(1) ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน และสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ
(2) บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
(3) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย
(4) สหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินการซึ่งมีมูลค่าหุ้นรวมตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปและมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ให้กู้ ให้สินเชื่อ รับจำนองหรือรับจำนำทรัพย์สิน หรือจัดให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่างๆ โดยวิธีใดๆ
(5) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นเกี่ยวกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

[5] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 16 “ให้ผู้ประกอบอาชีพดังต่อไปนี้เป็นผู้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานในกรณีที่เป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินเกินกว่าที่กฎกระทรวง หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
(1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามมาตรา 13
(2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ
(3) ผู้ประกอบอาชีพการค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์
(4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์
(5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า
(6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
(7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
(8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
(9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
(10) ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่มิใช่เป็นสถาบันการเงิน ซึ่งปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่ามีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

นอกจากนี้ ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ดังกล่าว มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินสูง เนื่องจากเป็นการที่ผู้ใช้บริการขอใช้บริการทางระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านแพลตฟอร์มของผู้ประกอบธุรกิจ โดยในธุรกรรมด้านสินเชื่อระหว่างบุคคลนั้น จะเป็นการที่ผู้ประกอบธุรกิจทำหน้าที่เชื่อมต่อผู้ที่ต้องการเงินกับผู้มีเงินเหลือให้มาเจอกัน[6] ซึ่งผู้ต้องการเงินจะเป็นผู้กู้ ส่วนผู้มีเงินเหลือจะเป็นผู้ให้กู้นั่นเอง ในลักษณะธุรกิจนี้จะส่งผลให้ผู้กู้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกรวดเร็วผ่านช่องทางออนไลน์ จากการที่แพลตฟอร์มทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจสามารถเข้าถึงบริการทางเงินได้มากขึ้น นอกจากนี้ในส่วนของผู้ให้กู้ หรือผู้มีเงินเหลือ มีช่องทางในการลงทุนใหม่ๆ ที่อาจจะได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่าผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบอื่นๆ[7]

ดังนั้น จากลักษณะของธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform นั้น จึงง่ายต่อการที่อาชญากรจะนำมาใช้เป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ผู้เขียนจึงเห็นเป็นการสมควรในการนำเรื่องการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม (ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform) ยกขึ้นศึกษาเพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงิน สำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดหน้าที่ให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน การจัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer - KYC) การตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้า (Customer Due Diligence – CDD) มาตรการบริหารความเสี่ยง การรายงานธุรกรรมทางการเงิน และมาตรการเก็บรักษาข้อมูลของธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือมาตรการสำหรับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform โดยเฉพาะการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม

1.2 สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม (ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform) เป็นธุรกิจสินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่ ซึ่งอาจตกเป็นเครื่องมือหรือช่องทางการฟอกเงินของอาชญากร ประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดเพียงให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้มีการแสดงตัวตนของผู้ใช้บริการและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง

---

[6] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **Peer-to-Peer Lending สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่** [ออนไลน์], 19 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_05Jun2019.aspx

[7] เรื่องเดียวกัน

เกี่ยวกับผู้ใช้บริการเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจดังกล่าว จึงควรกำหนดให้ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นสถาบันการเงินภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

(1) เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบ ของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพตลฟอร์มกับวิธีการฟอกเงิน

(2) เพื่อศึกษาข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสาธารณรัฐประชาชนจีน

(3) เพื่อศึกษาความเป็นมา ความสำคัญ และหลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพตลฟอร์มในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(4) เพื่อศึกษาแนวทางเพื่อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงินให้มีความเหมาะสมกับผู้ประกอบธุรกิจ

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบของธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล และรูปแบบการฟอกเงินผ่านธุรกิจ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการฟอกเงินของอาชญากรที่สามารถใช้ธุรกิจเป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการฟอกเงิน รวมถึงจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งประกอบด้วย การจัดให้ลูกค้าแสดงตน การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การบริหารความเสี่ยง การรายงานธุรกรรมทางการเงิน และมาตรการเก็บรักษาข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำไปใช้เป็นแนวทางหรือมาตรการสำหรับการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมทางการเงิน

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาวิจัยโดยการค้นคว้า รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มาจากการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสาร รายงาน บทวิจัย

ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เอกสารที่เผยแพร่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน การสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงสนทนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมารวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และหาข้อสรุปต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ทำให้ทราบถึงรูปแบบวิธีการฟอกเงินของอาชญากรที่อาจใช้ผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพตลฟอร์ม

(2) ทำให้ทราบถึงข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสาธารณรัฐประชาชนจีน

(3) ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ความสำคัญ และหลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพตลฟอร์มในด้านของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(4) ทำให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีความเหมาะสมกับผู้ประกอบธุรกิจ

บทที่ 2

ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการให้สินเชื่อ ความหมาย รูปแบบ วิธีการให้สินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า Peer-to-Peer Lending Platform รวมถึงกฎหมายที่กำกับดูแลธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความเป็นมา ภาพรวม ลักษณะของธุรกิจ และหลักการกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจดังกล่าว อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิเคราะห์ถึงวิธีการหรือช่องทางที่อาชญากรอาจใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินผ่านธุรกิจดังกล่าวในบทต่อไป

2.1 วิวัฒนาการของการให้สินเชื่อ

ในการกู้ยืมเงินรูปแบบดั้งเดิมนั้น จะเป็นการกู้ยืมผ่านธนาคาร ธนาคารจะเป็นตัวกลางทางการเงิน โดยธนาคารจะนำเงินส่วนหนึ่งจากการที่ประชาชนฝากไว้มาปล่อยให้กู้ ซึ่งประชาชนผู้ฝากเงินจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ส่วนธนาคารเมื่อนำเงินปล่อยให้กู้ ธนาคารจะได้รับอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมเงินกลับมา ซึ่งจะนำไปเป็นดอกเบี้ยดังกล่าวไปให้กับผู้ฝาก ในส่วนของธนาคาร ธนาคารจะได้รับส่วนต่างของดอกเบี้ยที่เหลืออยู่ จากลักษณะธุรกรรมนี้จะเห็นได้ว่า ธนาคารทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน โดยมีเงินรับฝากเป็นแหล่งเงินทุน (source of funds) แต่การปล่อยเงินกู้ของธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform จะทำหน้าที่เป็นเพียงตัวกลางในการจับคู่ผู้กู้และผู้ให้กู้เท่านั้น โดยทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งจะเป็นระบบอัตโนมัติในการจับคู่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ นั่นเอง[8] จึงสรุปได้ว่าการกู้ยืมรูปแบบดั้งเดิมจะมีธนาคารเป็นตัวกลาง แต่การกู้ยืมรูปแบบใหม่ (Peer-to-Peer Lending Platform) จะมีแพลตฟอร์มเป็นตัวกลางนั่นเอง ลักษณะความแตกต่างระหว่างการกู้ยืมเงินรูปแบบดั้งเดิม และการกู้ยืมผ่านธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ปรากฏตามภาพที่ 1

[8] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **เศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending)** [ออนไลน์], 23 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_148.pdf

ภาพที่ 1 แสดงแผนภาพความแตกต่างระหว่างการกู้ยืมเงินรูปแบบดั้งเดิม และการกู้ยืมผ่าน Peer-to-Peer Platform

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย บทความเรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending), Deloitte, 2017

2.2 ความหมาย รูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

2.2.1 ความหมายของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform คือ การกู้ยืมเงินระหว่างบุคคลกับบุคคล ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งมีแพลตฟอร์ม (Platform) เป็นตัวกลางในการให้บริการทางการเงินแทนธนาคาร โดยจับคู่ระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้ (Matchmaker) และจัดให้มีการทำสัญญาสินเชื่อ[9] ในการกู้ยืมเงินนั้น ผู้กู้จะต้องยื่นแสดงความประสงค์ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งได้แก่ เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชั่นซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ในส่วนของผู้ประสงค์จะลงทุนโดยการปล่อยเงินกู้ ก็สามารถทำได้โดยผ่านช่องทางดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งแพลตฟอร์มจะทำหน้าที่เชื่อมต่อผู้กู้กับผู้ให้กู้มาเจอกันนั่นเอง[10]

เดิมก่อนที่จะมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform) ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้กำหนดคำนิยามของ

[9] เรื่องเดียวกัน

[10] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **Peer-to-Peer Lending สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่** [ออนไลน์], 19 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_05Jun2019.aspx

Peer-to-Peer Lending ไว้ว่า “ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคล (ผู้กู้) และบุคคล (นักลงทุน) ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์”[11] ซึ่งต่อมาภายหลังธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 โดยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าว ได้มีการกำหนดคำนิยามไว้ในทำนองเดียวกัน โดยให้นิยามคำว่า ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending) หมายถึง “การให้สินเชื่อระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้ ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์”[12]

นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงการคลังได้ให้คำนิยาม ธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล ไว้ว่า “การให้สินเชื่อระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้ ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์”[13]

จากคำนิยามของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม (ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform) หมายถึง การทำธุรกรรมสินชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยมีระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเรียกว่าแพลตฟอร์ม เป็นตัวกลางในการให้บริการ

2.2.2 รูปแบบและวิธีการของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

การกู้ยืมเงินผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มีมาตั้งแต่ปี 2005 ซึ่งเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักร มีชื่อว่า Zopa ภายหลังจากนั้นก็เริ่มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในจีน สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสหภาพยุโรป[14]

โดยรูปแบบที่ได้รับความนิยมในการทำธุรกิจของแพลตฟอร์ม (Peer-to-Peer Lending) สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้[15]

1. Traditional Peer-to-Peer Lending Model

แพลตฟอร์มจะทำหน้าที่ในการจับคู่ระหว่างนักลงทุนกับผู้กู้ รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง *ซึ่งรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตในปัจจุบัน* โดยแพลตฟอร์มที่ใช้

---

[11] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **เศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending)** [ออนไลน์], 23 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_148.pdf

[12] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform), ข้อ 4.1 คำจำกัดความ

[13] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล), ข้อ 1

[14] ธนาคารแห่งประเทศไทย, **เศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending)** [ออนไลน์], 23 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_148.pdf

[15] เรื่องเดียวกัน

รูปแบบนี้ เช่น Zopa Funding Circle ของสหราชอาณาจักร, Lufx ของจีน เป็นต้น[16] ลักษณะรูปแบบการให้บริการของ Traditional Peer-to-Peer Lending Mode ปรากฏตามภาพที่ 2

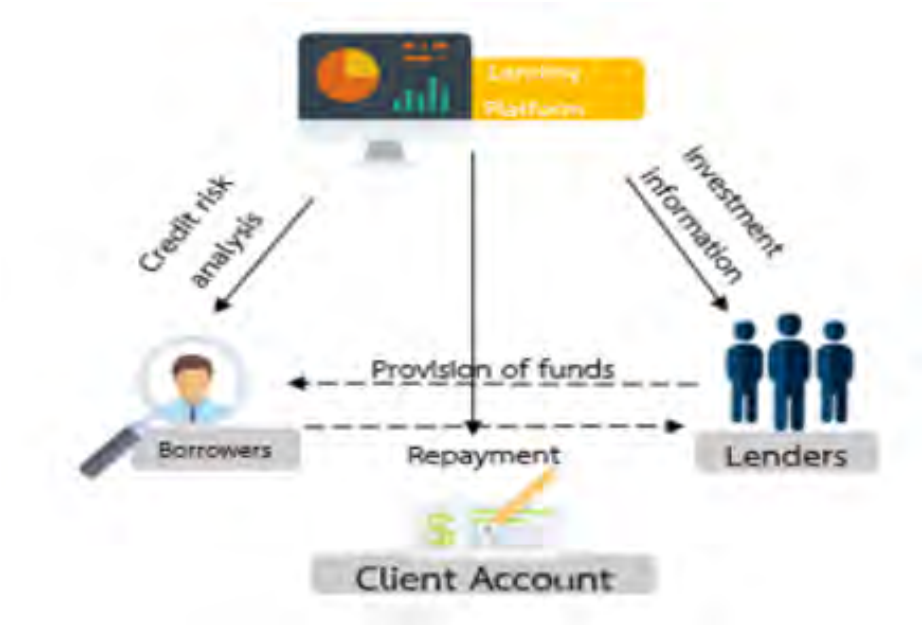

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Traditional Peer-to-Peer Lending Model

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย บทความเรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending), Deloitte, 2017

2. Credit Lender Model

แพลตฟอร์มจะทำการระดมทุนจากนักลงทุน ซึ่งมีทั้งนักลงทุนรายย่อยและนักลงทุนสถาบันการเงิน และทำการปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้กู้ โดยจะทำผ่านบัญชีที่ทำไว้กับแพลตฟอร์ม ซึ่งรูปแบบนี้แพลตฟอร์มทำหน้าที่คล้ายๆกับรูปแบบที่ 1 แพลตฟอร์มที่ใช้รูปแบบนี้ เช่น CreditEase เป็นต้น ลักษณะรูปแบบการให้บริการของแพลตฟอร์ม ปรากฏตามภาพที่ 3[17]

[16] เรื่องเดียวกัน
[17] เรื่องเดียวกัน

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Credit Lender Model

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย บทความเรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending), Deloitte, 2017

3. Stylized notary model

ธนาคารจะเป็นผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้กับผู้กู้ และแพลตฟอร์มจะซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารและนำมาขายให้กับนักลงทุน โดยจะมีหน้าที่จับคู่นักลงทุนกับตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าว ในกรณีที่มีการผิดนัดชำระของผู้กู้ ความเสี่ยงนั้นจะส่งผลไปยังนักลงทุน แพลตฟอร์มที่ใช้รูปแบบนี้ เช่น Lending Club ของ สหรัฐอเมริกา, Auxmoney ของ เยอรมณี[18] ลักษณะรูปแบบการให้บริการของแพลตฟอร์ม ปรากฏตามภาพที่ 4

[18] เรื่องเดียวกัน

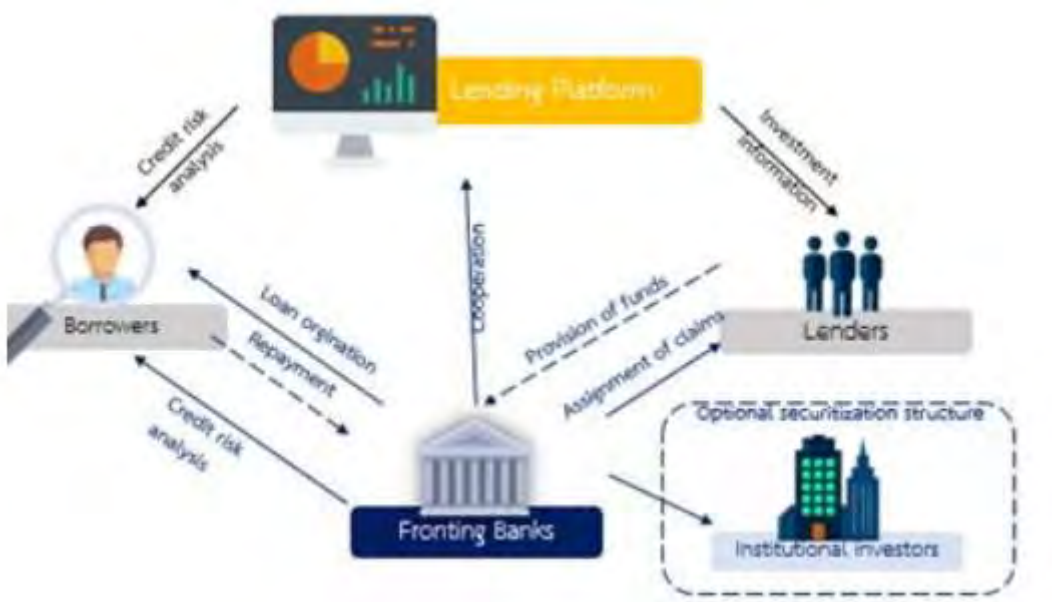

ภาพที่ 4 แสดงรูปแบบการให้บริการของ Stylized notary model

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย บทความเรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending), Deloitte, 2017

2.2.3 รูปแบบและวิธีการของธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในประเทศไทย

ประกาศกระทรวงการคลังและประกาศแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจได้เฉพาะการเป็นช่องทางหรือตัวกลางในการให้สินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยจับคู่ผู้กู้กับผู้ให้กู้มาเจอกัน และผู้ประกอบธุรกิจห้ามเป็นผู้ให้กู้และผู้กู้ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ว่าจะเป็นระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองหรือของผู้อื่น จึงมีลักษณะการประกอบธุรกิจตามภาพที่ 5 นี้

ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending ในประเทศไทย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย บทความเรื่อง Peer-to-Peer Lending สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่

2.3 กฎหมายกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

เดิมธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platformนั้น ไม่ได้มีกฎหมายเข้ามากำกับธุรกิจดูแลโดยเฉพาะ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 ที่ผ่านมา กระทรวงการคลังได้มีการประกาศกำหนดให้ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดหาเงินทุนมาให้ผู้อื่นกู้เงิน เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาต[19] ภายหลังที่กระทรวงการคลังได้มีประกาศกำหนดธุรกิจดังกล่าวแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการกำกับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform จึงได้อาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลังข้างต้นในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ ซึ่งได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2562 ที่ผ่านมา[20]

---

[19] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล)

[20] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform)

2.3.1 ประกาศกระทรวงการคลัง

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล) ได้มีการกำหนดนิยามของระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า เว็บไซต์ แอปพลิเคชั่น หรือสินเชื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน เพื่อรองรับการทำธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล[21] ผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform จะต้องมีการขออนุญาตในการประกอบธุรกิจต่อธนาคารแห่งประเทศไทย[22] และปฏิบัติตามเงื่อนไขการดำเนินงาน โดยผู้ประกอบธุรกิจห้ามกู้ยืมหรือรับฝากเงินจากประชาชน ห้ามเป็นผู้ให้กู้และผู้กู้ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ว่าจะเป็นระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองหรือของผู้อื่น[23] นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงการคลังยังได้กำหนดให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจได้[24] อย่างไรก็ดี ประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขเชิงลึกในการประกอบธุรกิจ และไม่ได้กำหนดเรื่องของการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบธุรกิจได้เฉพาะการเป็นตัวกลางในการให้สินเชื่อผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น และได้กำหนดวงเงินสินเชื่อไว้ดังนี้

(1) วงเงินสินเชื่อสำหรับผู้กู้ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดาขอใช้บริการกู้เงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดูวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ซึ่งหากเป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และผู้กู้มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีเงินฝากโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ผู้กู้จะได้รับวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 1.5 เท่าต่อเดือน (ไม่เกิน 45,000 บาท) สำหรับผู้กู้ที่มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีฝากโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 30,000 บาท (ไม่เกิน 45,000 บาท) หรือกรณีที่ผู้กู้มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีตั้งแต่ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ผู้กู้จะได้

---

[21] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล), ข้อ 1

[22] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล), ข้อ 2, 3

[23] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล), ข้อ 6

[24] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล), ข้อ 7

วงเงินสินเชื่อไม่เกิน 5 เท่า (ไม่เกิน 150,000 บาท) แต่อย่างไรก็ดี หากผู้กู้มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพหรือโครงการธุรกิจทั้งที่มีหลักประกันและไม่มีหลักประกัน และสินเชื่ออื่นที่มีประกันและไม่มีประกัน เช่น สินเชื่อแฟ็กเตอริง ผู้กู้จะมีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 50,000,0000 บาท ทั้งนี้ หากผู้กู้เคยได้รับเงินกู้บางส่วนจากแหล่งเงินกู้อื่นอยู่แล้วในปัจจุบัน และต้องการวงเงินเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาด หรือหากผู้กู้ต้องการขยายธุรกิจ ผู้กู้สามารถขอกู้ผ่านผู้ประกอบธุรกิจเพิ่มได้อีก โดยวงเงินที่อนุมัติจะต้องเป็นไปตามความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ และผู้กู้จะต้องเปิดเผยวงเงินและมูลค่าสินเชื่อทั้งหมดของโครงการที่ได้รับอยู่ก่อนแล้วเท่านั้น[25]

(2) วงเงินสินเชื่อสำหรับการให้กู้ยืม หากผู้ให้กู้เป็นผู้ลงทุนสถาบันการเงิน กิจการร่วมลงทุน หรือ ผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยการเสนอขายหลักทรัพย์ผ่านระบบคราวด์ฟันดิง[26] สามารถให้สินเชื่อได้ไม่จำกัดวงเงิน แต่หากผู้ใช้บริการเป็นผู้ให้กู้ทั่วไป จะสามารถให้สินเชื่อผ่านผู้ประกอบธุรกิจทุกรายรวมกันไม่เกิน 500,000 บาท ในรอบ 12 เดือน[27] ดังนั้น ผู้ให้กู้อาจจะเป็นได้ทั้งนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาก็ได้ ซึ่งจะแตกต่างจากผู้กู้ ภายใต้ธุรกิจนี้จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น

นอกจากนี้ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีระบบงานรองรับการดำเนินธุรกิจอย่างเหมาะสม โดยมีการคัดกรองผู้กู้และผู้ให้กู้ มีการประเมินความเสี่ยงของผู้กู้ รวมถึงกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีกระบวนการการและระบบงานที่มีการจัดให้ตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ ผู้กู้ และ ผู้ให้กู้ (นักลงทุน) โดยก่อนเริ่มให้บริการจะต้องมีกระบวนการรู้จักผู้ใช้บริการ หรือที่เรียกว่า Know Your Customer ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และมีกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ หรือที่

---

[25] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform), ข้อ 4.5.1.1 (2).

[26] ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สจ. 31/2562 เรื่องการกำหนดบทนิยามผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะ, ข้อ 4 “ผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยข้อกำหนดเกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ผ่านระบบคราวด์ฟันดิง ได้แก่ผู้ลงทุนดังต่อไปนี้

(1) ผู้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการระดมทุน

(2) บุคคลธรรมดาซึ่งเคยลงทุนโดยตรงในหุ้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี และมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังนี้

(ก) มีสินทรัพย์สุทธิตั้งแต่ 50,000,000 บาทขึ้นไป โดยสินทรัพย์ดังกล่าวไม่นับรวมมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยประจำของบุคคลนั้น

(ข) มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 4,000,000 บาทขึ้นไป

ในการคิดคำนวณสินทรัพย์หรือรายได้ตาม (ก) หรือ (ข) อาจนับรวมกับส่วนของคู่สมรสได้

(3) ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรือการลงทุน หรือผู้ที่เคยประเมินคุณค่าของผู้ประกอบธุรกิจหรือให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาธุรกิจ มาไม่น้อยกว่า 3 ปี เช่น ที่ปรึกษาทางการเงิน นักวิเคราะห์ ผู้บ่มเพาะธุรกิจ (Incubator) กรรมการหรือผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของผู้ลงทุนสถาบัน หรือผู้บริหารของธุรกิจ เป็นต้น โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีเงินลงทุนโดยตรงในหุ้นตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป”

[27] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform), ข้อ 4.5.1.2 (2).

เรียกว่า Customer Due Diligence รวมถึงมีการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการ (Authentication) อย่างเหมาะสมในทุกครั้งที่มีการใช้บริการ[28] และผู้ประกอบธุรกิจจะต้องประกอบธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเท่านั้น[29] ซึ่งจะเห็นได้ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีการกำหนดลงรายละเอียดถึงการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงขั้นตอนก่อนการทำธุรกรรม ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องตรวจสอบผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด รายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง หรือบุคคลที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงสูง และไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเฝ้าระวังและติดตามดูความเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้ใช้บริการทั้งสองฝ่ายว่ามีความผิดปกติหรือไม่อย่างไร รวมถึงไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการรายงานธุรกรรมทางการเงินด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่หลักตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเป็นหนึ่งในข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินที่แต่ละประเทศควรจะต้องปฏิบัติตาม

2.3.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการกำหนดถึงผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน ผู้มีหน้าที่รายงาน การรายงานธุรกรรมทางการเงิน การแสดงตน การตรวจสอบข้อเท็จจริง การจัดให้พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม จนกระทั่งการจัดเก็บเอกสาร ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นสถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 จึงส่งผลให้ธุรกิจดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว รวมถึงไม่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กล่าวข้างต้น

ในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้กับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยตาม 2.3.2 บัญญัติกฎหมายในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกัน

2.3.4 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ไม่ถือเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามที่ได้กล่าวไปแล้วใน 2.3.2 และ 2.3.3 แล้ว อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2562 ที่ผ่านมา ได้

---

[28] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform), ข้อ 4.5.4 (1) (1.2)

[29] ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform), ข้อ 4.5.12

มีการรับฟังความคิดเห็นของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลตามประกาศกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform) เป็น สถาบันการเงิน[30] ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งทำให้เกิดหน้าที่กับผู้ประกอบธุรกิจในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงดำเนินการป้องกันการฟอกเงินจากอาชญากร

จากกฎหมายกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจนั้น จะพบได้ว่าปัจจุบันผู้ประกอบธุรกิจมีปัญหาในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ไม่ได้มีการกำหนดสถานะของผู้ประกอบธุรกิจให้เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 อีกทั้งไม่มีแนวทางที่ออกมาอย่างชัดเจนสำหรับผู้ประกอบธุรกิจในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจยังไม่ได้มีการวางแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือวางแนวทางแล้วแต่แนวทางยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น กรณีที่พบว่าลูกค้าเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ไม่ได้มีแนวทางที่ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการขอข้อมูลเพิ่มเติม และไม่มีแนวทางในการติดตามความเคลื่อนไหว หรือการตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้าสำหรับผู้ประกอบธุรกิจโดยเฉพาะ ดังนั้น ในส่วนนี้จึงเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของผู้ประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้ จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจ[31] จะพบว่า มีแนวทางหรือแผนนโยบายในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแตกต่างกันอย่างชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

ประเด็นการตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ และการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์ม มีการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มมีการพบผู้ใช้บริการก่อนที่จะมีการลงนามในสัญญาให้บริการ

---

[30] ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ...., มาตรา 11 ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “สถาบันการเงิน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(12) ผู้ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล

[31] ได้ข้อมูลมาจากผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2563.

ประเด็นการบริหารความเสี่ยง ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์ม มีนโยบายในการติดตามผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงทุก 6 เดือน แต่ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มมีแผนดำเนินการทุก 1-3 เดือนเพื่อตรวจสอบ และดำเนินการให้ข้อมูลของผู้ใช้บริการเป็นปัจจุบันและทันสมัย ส่วนการติดตามผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำนั้น ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มจะมีการตรวจสอบทุก 2 ปี แต่ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มมีแผนดำเนินการติดตามผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้ทุก 1 ปี และผู้ให้กู้ทุก 2 ปี นอกจากนี้ ในการติดตามผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มมีแผนดำเนินการขอเอกสารประกอบการดำเนินการ เช่น รายการเงินฝากถอนในบัญชีเงินฝาก หรือ 50 ทวิ* แต่ในทางกลับกันผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มไม่ได้มีการขอเอกสารแต่ใช้การติดต่อสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์และอัดเสียงของผู้ใช้บริการแทน

จากความแตกต่างของนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของแต่ละแพลตฟอร์มมีความแตกต่างกันตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงควรมีแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อผู้ประกอบธุรกิจนำไปปรับใช้เป็นแนวทางเดียวกัน

* 50 ทวิ คือ หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50 ทวิ ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นเอกสารแสดงยอดเงินภาษีหัก ณ ที่จ่าย

บทที่ 3

การฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนการฟอกเงิน ปัญหาและความจำเป็นในการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform รวมถึงลักษณะและรูปแบบของการฟอกเงินผ่านธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ทั้งนี้ เพื่อนำเสนอกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย รวมถึงลักษณะและรูปแบบที่อาชญากรอาจใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือหรือช่องทางในฟอกเงิน นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานในการเปรียบเทียบกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

3.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย

3.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

การฟอกเงิน เป็นกระบวนการทางอาชญากรรมที่เหล่าอาชญากรใช้เพื่อพยายามอำพรางเงินที่ได้มาจากกิจกรรมอันผิดกฎหมายต่างๆ ให้เสมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยกระทำผ่านขั้นตอนการถ่ายโอนและการจัดสรรต่างๆ ซึ่งเงินที่ได้มาจากช่องทางอาชญากรรมนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยทางตรงหรือทางอ้อม มาจากการกระทำความผิดอาญาภายใต้กฎหมายไทยหรือจากพฤติกรรมใดๆ ที่อาจประกอบขึ้นเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยทั่วไปการฟอกเงินประกอบด้วยกระบวนการจัดสรรเงิน กระบวนการย้ายเงิน และกระบวนการนำเงินกลับมาใช้[32]

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดความหมายของการฟอกเงินไว้ว่า

“ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน” หรือ

---

[32] นายพงศ์ธร ทองด้วง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

ดังนั้น การฟอกเงิน จึงเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาเปลี่ยนให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการทำให้เงินสกปรก กลายเป็นเงินสะอาด[33] ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกปิดร่องรอยทางการเงินและเพื่อนำเงินที่ได้มานั้นเป็นต้นทุนในการกระทำความผิดต่อไป[34]

3.1.2 ความเป็นมาของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีจุดเริ่มต้นจากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 หรือที่เรียกว่าอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งประกาศใช้โดยองค์การสหประชาชาติ โดยอนุสัญญาดังกล่าวมีการกำหนดมาตรการและเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ความช่วยเหลือทางกฎหมาย รวมถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกจะต้องมีกฎหมายภายในประเทศรองรับมาตรการต่างๆ[35]

ประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและการฟอกเงิน จึงได้มีการศึกษาและยกร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ตั้งแต่ปี 2537 จนกระทั่งปี 2542 ได้มีการออกเป็นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542[36]

---

[33] กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

[34] ภูมิเกียรติ วรรณแก้ว, “การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกิจกีฬาฟุตบอล,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 7.

[35] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือประชาชน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 16.

[36] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือประชาชน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 17.

ซึ่งกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันอาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมไปฟอกเงินและนำเงินหรือทรัพย์สินที่ฟอกไปใช้ในการกระทำความผิดอาญาต่อไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม[37]

3.1.3 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน

การฟอกเงินหรือการเปลี่ยนเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด เพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจว่าเงินเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการฟอกเงินขององค์กรอาชญากรรมส่วนมาก คือ[38]

(1) เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สิน รวมถึงเจ้าของที่แท้จริง และไม่ถูกดำเนินคดี โดยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถติดตามร่องรอยทางการเงินหรือทราบว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2) เพื่อควบคุมให้ตนเองหรือองค์กรของตนเอง สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินมาใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการของตนเองหรือองค์กรของตนเอง รวมถึงนำไปเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไป

(3) เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ โดยส่วนมากเงินสดจะเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการกระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินให้เป็นเงินสดน้อยที่สุด

3.1.4 รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนของการฟอกเงิน

อาชญากรจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการฟอกเงินไปตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ความรู้ความสามารถ เทคนิค และเทคโนโลยี ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จะส่งผลให้การฟอกเงินมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงรูปแบบและวิธีการฟอกเงินจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่องทางหรือเครื่องมือที่ใช้ในการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้ [39]

(1) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

(2) การส่งเงินสดออกนอกประเทศ

---

[37] กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

[38] ผกายวรรณ ควรสนธิ, “แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านโรงรับจำนำ,” (เอกัตศึกษา ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร ภาควิชากฎหมายการเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), หน้า 10.

[39] เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

(3) การฝากเงินกับสถาบันการเงิน

(4) การตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

(5) วิธีการอื่นๆ เช่น

5.1) การนำเงินไปทำประกันชีวิตแบบออมเงินระยะยาว

5.2) การนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ ซื้อตราสารอนุพันธ์

5.3) การนำเงินไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ และการนำเงินไปทำสัญญาประกันวินาศภัย

5.4) การนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

5.5) การนำเงินจากการกระทำความผิดโอนไปยังตัวแทนของตน ไม่ว่าจะเป็นการโอนในประเทศหรือข้ามประเทศ

5.6) การนำเงินไปออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์

5.7) การทำนำเงินไปประกอบธุรกิจบังหน้า

5.8) การนำเงินไปซุกซ่อนในบริษัทที่เปิดไว้ในต่างประเทศ

5.9) การนำเงินไปเก็บไว้ที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน

5.10) การนำเงินไปเช่าซื้อรถยนต์

5.11) การนำเงินไปลงทุนในเทคโนโลยีทางการเงิน (ฟินเทค) จากสถานการณ์การฟอกเงินโลก เทคโนโลยีทางการเงิน (ฟินเทค) ทำให้การฟอกเงินหรือการเคลื่อนย้ายเงินทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น[40]

จากรูปแบบในการกระทำความผิดของอาชญากรข้างต้น จึงสามารถแบ่งวิธีการย้ายทรัพย์สินเพื่อการฟอกเงินออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ [41]

[40] นายพงศ์ธร ทองด้วง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

[41] เรื่องเดียวกัน

วิธีที่ 1 ในระบบ คือ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายผ่านทางสถาบันการเงิน เช่น ใช้คริปโตเคอเรนซี่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเงิน บริษัทประกันชีวิตควบการลงทุน ธุรกิจรับแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือธุรกิจอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น บริษัทนายหน้า หรือผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่ง่ายต่อการฟอกเงิน เช่น ทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย นักบัญชี เป็นต้น

วิธีที่ 2 นอกระบบ คือ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินโดยไม่ผ่านสถาบันการเงิน เช่น การขนเงินข้ามแดน การโอนย้ายทางเรือ เครื่องบิน รถยนต์ ไปรษณีย์ หรือส่งไปกับสินค้า หรือ Hawala (Trust)*

โดยวิธีการฟอกเงินนั้น ก็จะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน[42] ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการนำเงินหรือทรัพย์สินเข้าสู่ระบบ (Placement) คือ การนำเงินนอกระบบเข้าสู่ระบบ ซึ่งอาจเป็นการไปลงทุนหรือประกอบธุรกิจ หรือนำเงินฝากสถาบันการเงิน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สิน (Layering) คือ การแปรสภาพเงิน โดยการสร้างธุรกรรมซับซ้อนหลายชั้น หรือโดยการย้ายเงินไปมาและเปลี่ยนรูปแบบของเงินทำให้ติดตามได้ยากขึ้น เช่น การกู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันค้ำประกันเป็นทรัพย์สินของตนเอง แต่ทรัพย์สินนั้นใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือทรัพย์สินแทน หรือที่เรียกว่า Nominee

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการนำเงินกลับมาใช้ใหม่ (Integration) คือ การนำเงินกลับมาใช้ ทำให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายกลายเป็นเงินที่เสมือนได้มาโดยถูกกฎหมาย เช่น การซื้อทรัพย์สิน ทำให้ผู้ฟอกเงินสามารถชี้แจงถึงแหล่งที่มาของเงินได้ เป็นต้น

3.2 สาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย

ประเทศไทยกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลกระทำการโอน รับโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือกระทำความผิดหรือทำด้วยประการใดๆ โดยมีเจตนาพิเศษ เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าจะก่อนกระทำความผิด ขณะกระทำความผิดหรือหลังกระทำความผิด ไม่ให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเพื่อปกปิด

* การส่งเงินโดยปราศจากเงินสด เรียกว่า Hawala (Hawala means Trust)

[42] เรื่องเดียวกัน

หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย จ่ายโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด[43]

ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หรือเป็นความผิดหลักที่นำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับกับเงินหรือทรัพย์สิน นอกจากนี้รวมถึงการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร[44] ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะถือเป็นความผิดมูลฐานด้วย[45] ในปัจจุบันนี้ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ 29 ฐาน ดังต่อไปนี้[46]

1) ยาเสพติด
2) การค้ามนุษย์ หรือค้าหญิงและเด็ก
3) การฉ้อโกงประชาชน หรือการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
4) การยักยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินหรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ
6) การกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร
7) การลักลอบหนีศุลกากร
8) การก่อการร้าย
9) การพนัน เฉพาะความผิดในการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีวงเงินกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป หรือจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
10) การเป็นสมาชิกอั้งยี่ หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม
11) การรับของโจร เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ซึ่งทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า
12) การปลอม หรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว โดยกระทำลักษณะเป็นการค้า

---

[43] เรื่องเดียวกัน

[44] กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

[45] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามกาฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 3

[46] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, **ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน** [ออนไลน์], 7 เมษายน 2563. แหล่งที่มา http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/(update)Y29YpredicateYoffences_2824.pdf

13) การค้าเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า
14) การปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง ซึ่งมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า
15) ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ครอบครองหรือการแสวงหาประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า
16) การประทุษร้ายต่อชีวิต หรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัส เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน
17) การหน่วงเหนี่ยว หรือกักขังผู้อื่น เฉพาะกรณีเพื่อเรียกผลประโยชน์
18) การลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ
19) การกระทำอันเป็นโจรสลัด
20) การกระทำอันไม่เป็นธรรม ซึ่งเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือที่มีผลกระทบต่อราคา หรือการใช้ข้อมูลภายในของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
21) การค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าหรือเพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้ายหรือการสงคราม
22) การจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น
23) การจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือถอนการสมัคร
24) การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
25) การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
26) การสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง
27) การหลีกเลี่ยงหรือฉ้อโกงภาษี
28) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
29) การจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่นเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น

ซึ่งในกรณีที่สถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16[47] พบว่า ลูกค้าเป็นผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายเป็นความผิดมูลฐาน สถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบ

[47] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 16 “ให้ผู้ประกอบอาชีพดังต่อไปนี้เป็นผู้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานในกรณีที่เป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินเกินกว่าที่กฎกระทรวง หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ผู้ประกอบอาชีพตาม (2) (3) (4) และ(5) ต้องเป็นนิติบุคคล เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยที่มีพยานหลักฐานอันสมควรว่ามีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานกฎหมายฟอกเงินกับผู้ประกอบอาชีพตาม (2) (3) (4) และ(5) ที่มิได้เป็นนิติบุคคล ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน

อาชีพตามมาตรา 16 จะมีหน้าที่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและเมื่อเห็นว่ามีความน่าสงสัยจะต้องรายงานเป็นธุรกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้ประกอบธุรกิจที่เข้าข่ายเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 จะถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่[48]

1. ผู้มีหน้าที่รายงานซึ่งเป็นสถาบันการเงิน มีดังนี้

1.1 ธนาคารพาณิชย์

1.2 บริษัทหลักทรัพย์

1.3 บริษัทประกันชีวิต

1.4 สหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

1.5 นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นเกี่ยวกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้แก่ นิติบุคคลเฉพาะกิจ นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยการชำระเงินต่างประเทศ บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน บริษัทบริหารสินทรัพย์ นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า นิติบุคคลผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงิน และนิติบุคคล

---

(1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามมาตรา 13

(2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ

(3) ผู้ประกอบอาชีพการค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์

(4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

(5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

(6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

(10) ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่มิใช่เป็นสถาบันการเงิน ซึ่งปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่ามีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

[48] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หลักสูตรสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 13 และมาตรา 16.

ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินแต่ไม่รวมถึงผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (8)

1.6 นิติบุคคลผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการเสนอขายโทเคนดิจิทัล

2. ผู้มีหน้าที่รายงานซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 มีดังนี้

2.1 อาชีพเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายการเงินทุนเกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่มิใช่สถาบันการเงิน

2.2 อาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ

2.3 อาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์

2.4 อาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

2.5 อาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยดารควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

2.6 อาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงินเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

2.7 อาชีพเกี่ยวกับบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

2.8 อาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตซึ่งมิใช่สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินเครดิตหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

2.9 อาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

2.10 อาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนที่มิใช่สถาบันการเงิน

นอกจากสถาบันการเงินตามมาตรา 3 และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 จะเป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินแล้ว ยังมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง มีหน้าที่ในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลและหลักฐานประกอบการแสดงตนของลูกค้า มีหน้าตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือการทำธุรกรรม มีหน้าที่ประเมินความเสี่ยง มีหน้าที่รายงานธุรกรรม มีหน้าที่ติดตามความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีหน้าที่เก็บข้อมูลตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด รวมถึงมีหน้าที่กำหนดมาตรการควบคุมภายในการตรวจสอบภายในและการฝึกอบรมด้วย

3.3 ปัญหาและความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายกับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นธุรกิจสินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่ ผู้ประกอบธุรกิจอาจตกเป็นช่องทางหรือเครื่องมือของอาชญากรใช้ในการฟอกเงิน เพราะการตรวจสอบร่องรอยทางการเงินของการใช้บริการในฐานะเป็นผู้ให้กู้และผู้กู้ทำได้ยาก เนื่องจากเป็นการให้บริการที่ทำผ่านแพลตฟอร์ม ซึ่งส่งผลให้การฟอกเงินสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับในปัจจุบันแผนและนโยบายในการประกอบธุรกิจไม่สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแผนและนโยบายของผู้ประกอบธุรกิจมีช่องว่างที่ทำให้อาชญากรสามารถใช้ในการกระทำความผิดอย่างง่ายและสะดวกรวดเร็ว ตลอดจนประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่ได้มีมาตรการครอบคลุมอย่างเพียงพอ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.3.1 ปัญหาข้อกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายที่กำกับดูแลธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งปะเทศไทย และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งปัจจุบันกฎหมายทุกฉบับที่กล่าวไปนั้นยังมีช่องว่างในการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตาม ดังนี้

1) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล) ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือการดำเนินการใดๆ เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่าง

บุคคลกับบุคคล (Peer-to-Peer Lending Platform) กำหนดเพียงแต่ให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยให้มีกระบวนการในการรู้จักผู้ใช้บริการ (Know Your Customer : KYC) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก่อนเริ่มให้บริการ และให้มีกระบวนการในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ (Customer Due Diligence : CDD) รวมถึงต้องมีการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการ (Authentication) อย่างเหมาะสมทุกครั้งที่ใช้บริการเท่านั้น และผู้ประกอบธุรกิจต้องประกอบธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เป็นต้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวยังไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจอาจไม่มีการตรวจสอบความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเงินระหว่างที่ผู้ใช้บริการเป็นผู้กู้หรือผู้ให้กู้ หรือหากในกรณีตรวจสอบแล้วพบว่ามีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเงินที่ผิดปกติ ผู้ประกอบธุรกิจก็ไม่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจอาจจะไม่มีนโยบายหรือมาตรการในการบริหารความเสี่ยงสำหรับผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงทางด้านการฟอกเงิน ทั้งนี้แม้ว่าจะมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน และตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องปฏิบัติในลักษณะที่เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 เนื่องจากในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสถาบันการเงินตามมาตรา 3 และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 มีความแตกต่างกัน

3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่ได้มีการกำหนดให้ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 กล่าวคือ กฎหมายยังไม่ได้การกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกรรมต้องสงสัย หากไม่มีการรายงานธุรกรรมทางการเงินดังกล่าว อาจส่งผลให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบหรือยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินไว้ไม่ทัน เนื่องจากการฟอกเงินผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์นี้เป็นช่องทางและเครื่องมือที่ใช้ในการฟอกเงินได้ง่ายและรวดเร็ว และจากการที่ไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว จะส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงหาแนวปฏิบัติสำหรับธุรกิจตนได้ เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวอย่างชัดแจ้ง

นอกจากนี้ ความผิดมูลฐานตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่ครอบคลุมถึงความผิดที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[49] ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่ครอบคลุมไปยังผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อออนไลน์รูปแบบใหม่ที่มิใช่สถาบันการเงิน

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนี้ได้มีการร่างแก้ไขพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้มีการแก้ไขโดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล ตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform) เป็นสถาบันการเงิน ซึ่งรับฟังความคิดเห็นไปเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2562 ที่ผ่านมา[50] และจากการเข้าสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[51] ได้มีความเห็นว่า “ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินได้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็น ผู้มีหน้าที่รายงาน ซึ่งจากการพิจารณาผลิตภัณฑ์ของธุรกิจแล้วมีลักษณะเป็นสถาบันการเงินตามนิยามของมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กล่าวคือ มีการดำเนินกิจกรรมทางการเงินประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจจะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินได้” ดังนั้น จากความสำคัญของการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform และจากร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น จึงควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 5

---

[49] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (4)

[50] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่...) พ.ศ.... ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ครั้งที่ 4) [สไลด์] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2562.

[51] สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 27 กุมภาพันธ์ 2563. และสัมภาษณ์ นายพงศ์ธร ทองด้วง, ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 4 มีนาคม 2563.

3.3.2 ปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจ

นอกจากปัญหาข้อกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามที่กล่าวไปใน 3.3.1 ข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอีกด้วย กล่าวคือ นโยบายการประกอบธุรกิจไม่ได้มุ่งเน้นในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจยังไม่ได้มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และผู้ประกอบธุรกิจมีแนวทางในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนตามที่กล่าวไปแล้วใน 3.3.1

จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจ[52] พบว่า ในขั้นตอนการเข้าใช้บริการในฐานะเป็นผู้ให้กู้ยืมเงิน (ผู้ลงทุน) หรือผู้กู้ยืมเงินนั้น จะเป็นการดำเนินการผ่านแพลตฟอร์ม โดยผู้ใช้บริการจะต้องทำคำขอใช้บริการ ซึ่งในการอนุมัติความสัมพันธ์ให้ใช้บริการหรือไม่นั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะทำการตรวจสอบคุณสมบัติและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยในส่วนนี้ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละแพลตฟอร์มมีแนวทางและกระบวนการสำหรับผู้ใช้บริการที่แตกต่างกันไป ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) กระบวนการดำเนินการกับผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้

ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 เมื่อผู้ใช้บริการขอใช้บริการเป็นผู้กู้ ผู้ใช้บริการจะต้องระบุข้อมูลของผู้ใช้บริการ ซึ่งในระหว่างที่ผู้ใช้บริการให้ข้อมูลของผู้ใช้บริการบนแพลตฟอร์มนั้น ข้อมูลจะถูกนำไปตรวจสอบกับระบบกรมการปกครองในระหว่างที่ระบุข้อมูล

จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะมีการตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการ โดยจะมีการตรวจสอบว่าลูกค้าเป็นบุคคลที่มีรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดหรือไม่ ตรวจสอบรายชื่อล้มละลาย ตรวจสอบอาชีพ ตรวจสอบรายได้ ตรวจสอบพื้นที่หรือประเทศเสี่ยง และตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยในส่วนของรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ทางผู้ประกอบธุรกิจยังไม่สามารถเข้าใช้บริการระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสียงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Person Screening System: APS) ของทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจมิใช่เป็นผู้มีหน้าที่รายงาน จึงทำให้เมื่อผู้ประกอบธุรกิจมีการสมัครใช้บริการระบบดังกล่าวนั้น จะสามารถใช้บริการเฉพาะรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดเท่านั้น

หากทางผู้ประกอบธุรกิจอนุมัติความสัมพันธ์ผู้ใช้บริการในฐานะผู้กู้ ผู้ประกอบธุรกิจจะมีการนัดหมายสถานที่เพื่อตรวจสอบบัตรประชาชนตัวจริงโดยวิธีการเสียบบัตรประชาชน (Dip Chip) เพื่อตรวจสอบว่าบัตรประชาชนเป็นบัตรจริงหรือปลอม และลงนามสัญญาให้บริการต่อไป

---

[52] ได้ข้อมูลมาจากผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2563.

ภายหลังจากอนุมัติสินเชื่อและให้สินเชื่อแก่ผู้ใช้บริการแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะมีการตรวจทานความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยจะติดตามวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้ว่าเป็นไปตามที่มีการแจ้งไว้หรือไม่ รวมถึงตรวจสอบรายได้ และติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินโดยดูจากรายงานการเคลื่อนไหวทางบัญชี (Bank statements) ด้วย นอกจากนี้ทางผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการยืนยันข้อมูลของผู้ใช้บริการอีกครั้ง เพื่อให้ข้อมูลของผู้ใช้บริการนั้นถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ในส่วนของระยะเวลาในการติดตามเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสี่ยงนั้น ถ้าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องทุก 6 เดือน แต่หากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องทุก 2 ปี ขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้กู้ ปรากฏตามภาพที่ 6

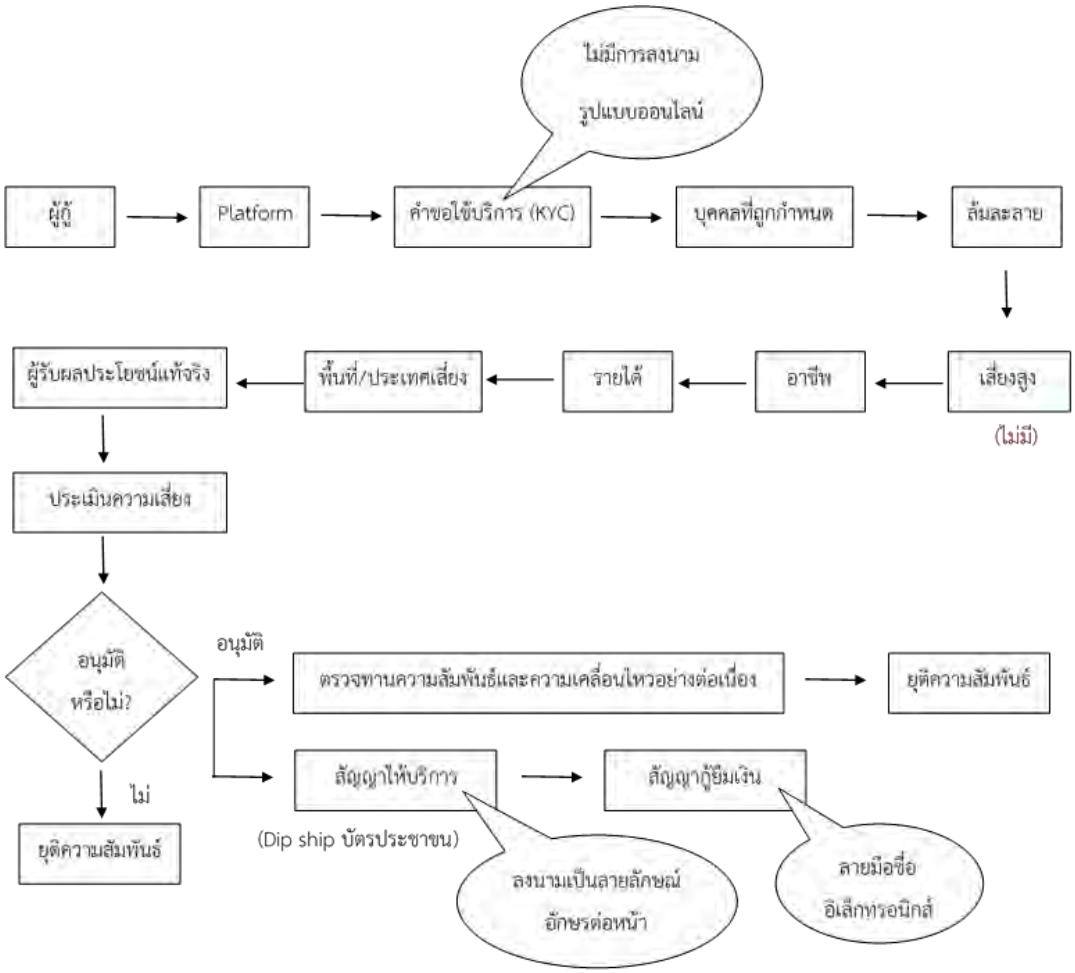

ภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้

ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 มีแผนในการประกอบธุรกิจโดยจะให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลในคำขอใช้บริการโดยทำผ่านแพลตฟอร์มของผู้ประกอบธุรกิจเช่นเดียวกับผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 เมื่อการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด อาชีพ รายได้ และมีการลงพื้นที่เพื่อพบผู้ใช้บริการ จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะมีประเมินความเสี่ยงของผู้ใช้บริการก่อนที่จะอนุมัติความสัมพันธ์ นอกจากนี้ในขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะมีการดำเนินการตรวจสอบผู้ใช้บริการโดยใช้บริการระบบป้องกันการทุจริตหรือฉ้อโกง (Fraud)

ซึ่งหากภายหลังการตรวจสอบข้อมูลและประเมินความเสี่ยงของผู้ใช้บริการบริการเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติสินเชื่อต่อไป ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีการอนุมัติสินเชื่อแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะมีการจัดทำสัญญาให้บริการและสัญญากู้ยืมโดยให้ผู้ใช้บริการลงลายมือชื่อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ภายหลังอนุมัติสินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจจะตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสี่ยงของผู้ใช้บริการทางโทรศัพท์ รวมถึงสอบถามข้อมูลและทำให้ข้อมูลของผู้ใช้บริการเป็นปัจจุบัน โดยในขั้นตอนการติดต่อผู้ใช้บริการจะทำการบันทึกเสียงการสนทนา ในกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและประเมินความเสี่ยงทุก 1-3 เดือน แต่หากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและประเมินความเสี่ยงทุก 6 เดือน ขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้กู้ ปรากฏตามภาพที่ 7

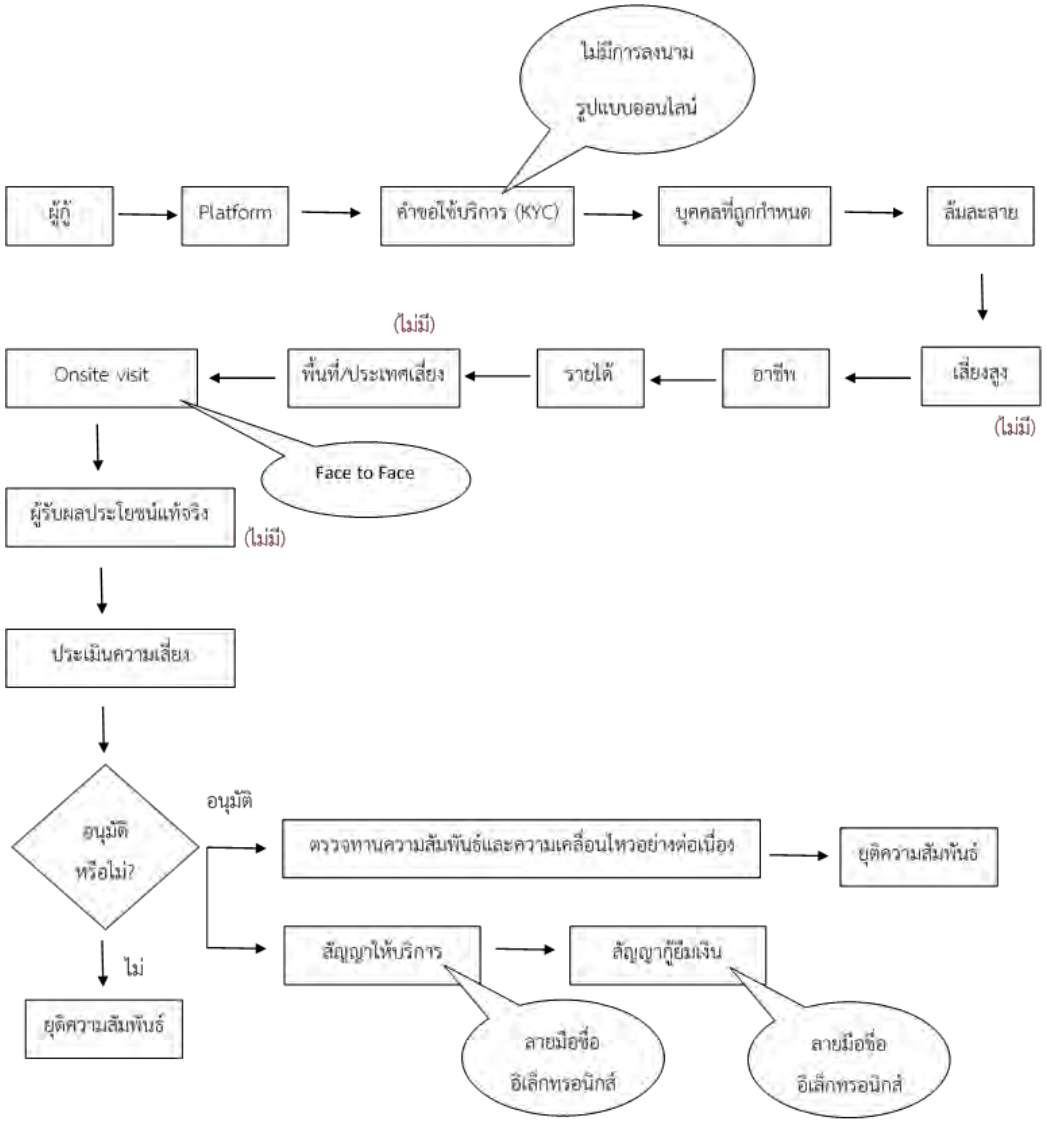

ภาพที่ 7 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้

2) กระบวนการดำเนินการกับผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ให้กู้

ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 กระบวนการต่างๆสำหรับผู้ใช้บริการซึ่งเข้ามาใช้บริการเป็นผู้ลงทุน (ผู้ให้กู้) จะมีลักษณะขั้นตอนในลักษณะเช่นเดียวกับผู้กู้ กล่าวคือ ผู้ใช้บริการจะต้องดำเนินการระบุข้อมูลของตนในคำขอใช้บริการบนแพลตฟอร์ม โดยข้อมูลที่ระบุจะถูกตรวจสอบจากกรมการปกครอง จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะทำการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ตรวจสอบรายชื่อบุคคลล้มละลาย ตรวจสอบอาชีพ ตรวจสอบรายได้ ตรวจสอบพื้นที่หรือประเทศเสี่ยง รวมถึงตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และ

ประเมินความเสี่ยงเพื่ออนุมัติความสันพันธ์ ซึ่งในกรณีที่มีการอนุมัติความสัมพันธ์ผู้ประกอบธุรกิจจะมีการติดตามความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยผู้ประกอบธุรกิจจะขอดูหลักฐานเกี่ยวกับรายได้ ที่มาของรายได้ต่างๆ ที่มาของแหล่งเงินทุน โดยหากผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงสูงจะตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องทุก 6 เดือน แต่หากผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงต่ำผู้ประกอบธุรกิจจะตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องทุก 2 ปี ขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้ให้กู้ ปรากฏตามภาพที่ 8

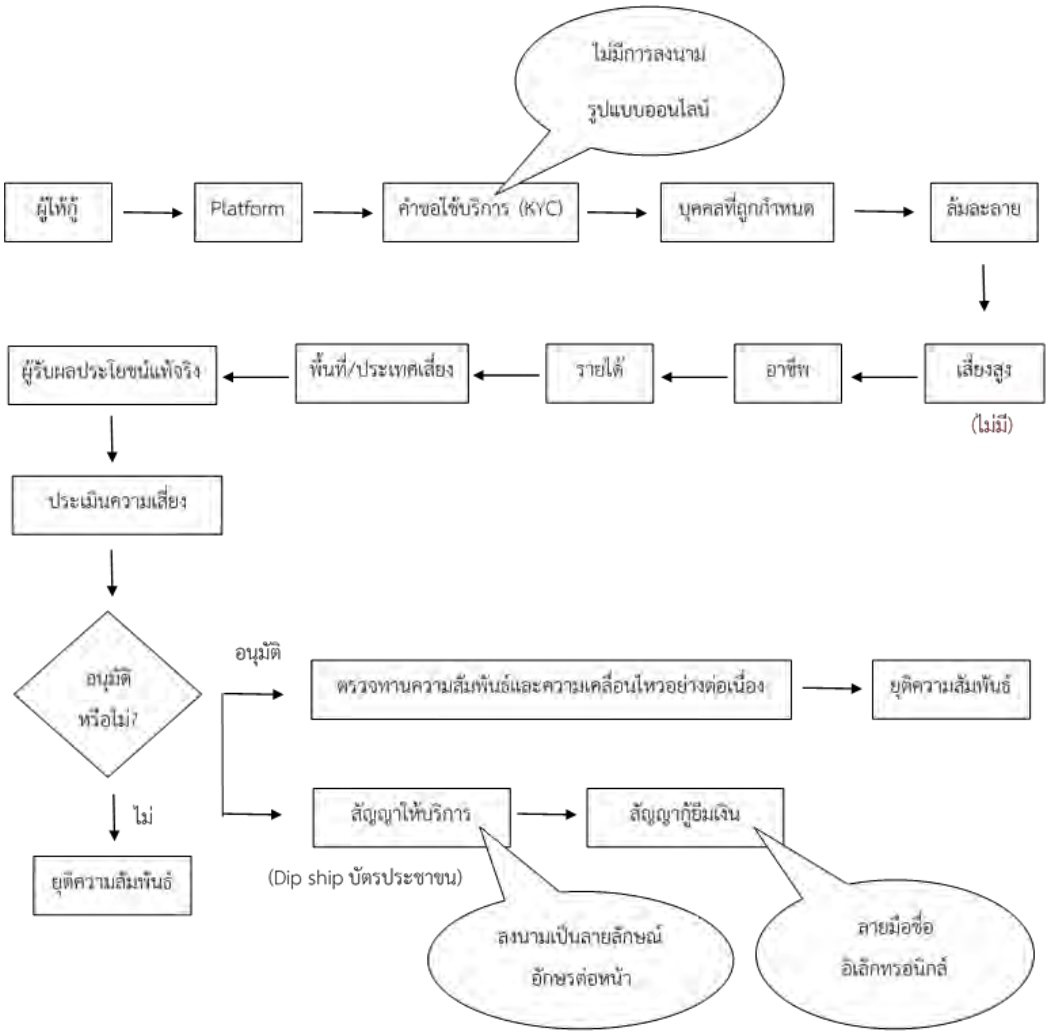

ภาพที่ 8 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ให้กู้

ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ในกระบวนการเข้าใช้บริการเพื่อลงทุนผ่านแพลตฟอร์ม ผู้ใช้บริการจะต้องดำเนินการระบุข้อมูลของตนเอง โดยผู้ประกอบธุรกิจจะตรวจสอบรายชื่อผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ตรวจสอบอาชีพ ตรวจสอบรายได้ จากนั้นจะทำการประเมินความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ ซึ่งในกรณีนี้ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์ม

ที่ 2 จะไม่มีการลงพื้นที่เพื่อพบลูกค้า (Onsite Visit) เหมือนกับกรณีผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการเป็นผู้กู้ ภายหลังการอนุมัติความสัมพันธ์ผู้ประกอบธุรกิจจะทำการตรวจทานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ไม่ว่าผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงสูงหรือความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจจะติดตามเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการเป็นปัจจุบัน ทุก 1 ปี ทางโทรศัพท์ ซึ่งในขั้นตอนการติดตามเพื่อตรวจสอบข้อมูลผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะทำการบันทึกเสียงสนทนาไว้ด้วย ขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้ให้กู้ ปรากฏตามภาพที่ 9

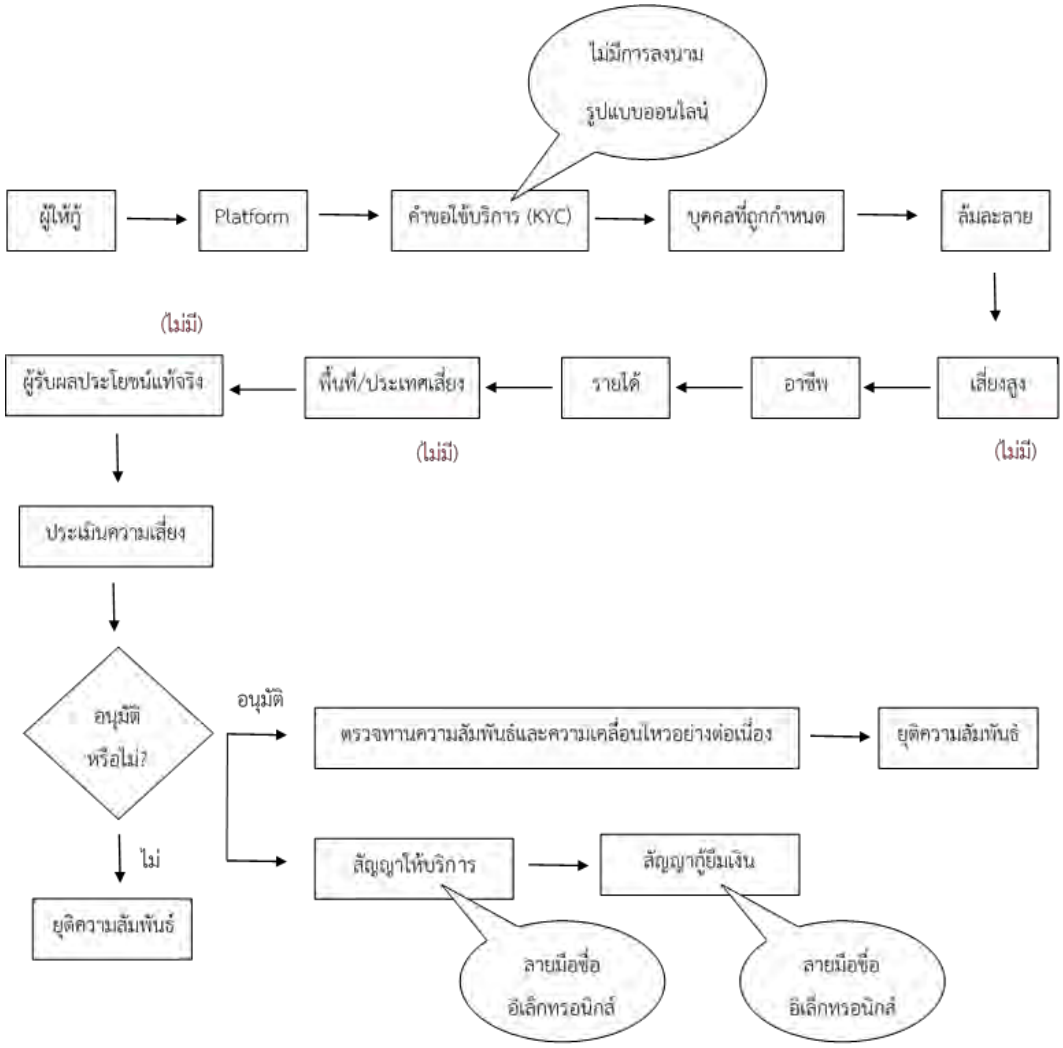

ภาพที่ 9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ต่อผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้ให้กู้

จากกระบวนการดำเนินการระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ใช้บริการ (ผู้กู้และผู้ให้กู้) ที่กล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ใช้บริการเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะแบบไม่ได้กระทำต่อหน้า (Non Face - to – Face) โดยเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่กระทำผ่านทางเทคโนโลยี (ทางอิเล็กทรอนิกส์) ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ลักษณะนี้จะมีความเสี่ยงสูงกว่าการสร้างความสัมพันธ์แบบกระทำต่อหน้า (Face – to - Face) ซึ่งจากการนำข้อมูลกระบวนการดำเนินการระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ใช้บริการ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการสัมภาษณ์ทางบุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[53] บุคคลกรมีความเห็นที่สอดคล้องกับผู้ศึกษาว่า “ลักษณะการเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่กระทำบนอินเตอร์เน็ต (การแสดงตนโดยกรอกข้อมูลลงคำขอใช้บริการ) ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจแบบไม่ได้พบหน้า”

นอกจากนี้ ในรายละเอียดอันเกี่ยวกับการแสดงตนของผู้ใช้บริการ จากการเข้าสัมภาษณ์และทดลองเข้าสมัครใช้บริการโดยระบุข้อมูลคำขอใช้บริการบนหน้าแพลตฟอร์มของผู้ประกอบธุรกิจ[54] พบว่า การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนของผู้ประกอบธุรกิจแต่ละแพลตฟอร์มมีความแตกต่างกัน และข้อมูลซึ่งให้ผู้ใช้บริการระบุเพื่อแสดงตนนั้นยังไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

แพลตฟอร์มที่ 1 จะมีการจัดให้ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาแสดงตนโดยการระบุข้อมูลเปิดบัญชี (คำขอใช้บริการ) ซึ่งจะมีข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย สัญชาติ คำนำหน้าชื่อ ชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิด และเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ส่วนที่ 2 ที่อยู่ติดต่อปัจจุบันสำหรับการจัดส่งเอกสาร ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะให้ระบุเป็นที่อยู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งจะประกอบด้วย สายอาชีพ ประเภทธุรกิจ ชื่อบริษัท ตำแหน่งงาน รายได้ต่อปี ประเทศของแหล่งรายได้ แหล่งที่มาของเงินทุน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หรือผู้มีอำนาจควบคุมธุรกรรมในบัญชี ซึ่งหากเป็นผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการระบุชื่อนามสกุล ความสัมพันธ์ เบอร์โทรศัพท์ และอีเมลเพิ่มเติมด้วย

ส่วนที่ 5 ในส่วนนี้เป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้ใช้บริการว่าผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือมีสถานภาพเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับประเทศหรือท้องถิ่นหรือไม่

---

[53] สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 27 กุมภาพันธ์ 2563. และสัมภาษณ์ นายพงศ์ธร ทองด้วง, ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 4 มีนาคม 2563.

[54] ได้ข้อมูลมาจากผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2563

ส่วนที่ 6 ส่วนนี้เป็นการสอบถามถึงผู้ใช้บริการว่าผู้ใช้บริการเคยกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่

ภายหลังจากที่ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลคำขอใช้บริการเรียบร้อยแล้ว จะให้ผู้ใช้บริการทำแบบประเมินความเสี่ยง (Suitability Test) และอัพโหลดเอกสารหน้าสมุดบัญชีตามลำดับ

ในส่วน**แพลตฟอร์มที่ 2** จะมีการจัดให้ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาแสดงตนโดยการระบุข้อมูลเปิดบัญชี (คำขอใช้บริการ) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน เลขหลังบัตรประชาชน (Laser Code) เพศ วันเดือนปีเกิด ระดับการศึกษา มหาวิทยาลัย สถานะทางการสมรส

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่

ส่วนที่ 3 รายได้ต่อเดือน เบอร์โทรศัพท์มือถือ ชื่อบุคคลที่ติดต่อฉุกเฉิน

ภายหลังจากผู้ใช้บริการให้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้สมัครด้านหน้าและด้านหลังบัตร รูปถ่ายตนเองของผู้ใช้บริการแบบหน้าตรง (Selfie) และสำเนาหน้าสมุดบัญชีผู้ใช้บริการ จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการทำแบบประเมินความเสี่ยงนักลงทุน (Suitability Test)

ส่วนกรณีเป็นผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 ให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบริษัทเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเลขทะเบียนนิติบุคคล

ส่วนที่ 2 ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการบริษัท โดยจะประกอบด้วยชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน เลขหลังบัตรประชาชน (Laser Code) เพศ วันเดือนปีเกิด ระดับการศึกษา มหาวิทยาลัย สถานะทางการสมรส ที่อยู่ รายได้ต่อเดือน ทำธุรกิจเดียวหรือไม่ เบอร์โทรศัพท์มือถือ ชื่อบุคคลที่ติดต่อฉุกเฉิน เบอร์บุคคลที่ติดต่อฉุกเฉิน

ภายหลังจากผู้ใช้บริการระบุข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ใช้บริการจะต้องแนบสำเนาบัตรประชาชนด้านหน้าและด้านหลังของกรรมการผู้มีอำนาจ รูปถ่ายตนเองของกรรมการผู้มีอำนาจในลักษณะหน้าตรง (Selfie) และแนบสำเนาหน้าสมุดบัญชีบริษัทผู้ใช้บริการ จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการทำแบบประเมินความเสี่ยงนักลงทุน (Suitability Test) เช่นเดียวกับกรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดาข้างต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับข้อมูลที่ผู้ประกอบธุรกิจจัดให้ผู้ใช้บริการระบุเพื่อแสดงตน จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ผู้ประกอบธุรกิจได้รับจากการแสดงตนนั้นยังไม่เพียงพอและไม่ครบถ้วนตามกฎหมาย สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดาเป็นคนไทย

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	แพลตฟอร์มที่ 1	แพลตฟอร์มที่ 2
1. ชื่อและนามสกุล	✓	✓
2. วัน เดือน ปีเกิด	✓	✓
3. เลขประจำตัวประชาชน	✓	✓
4. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือบัตรประชาชน	-	ไม่ชัดเจนว่าระบุที่เป็นที่อยู่ตาม 4 หรือ 5
5. ที่อยู่ปัจจุบัน	✓	✓
6. ข้อมูลการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์	- (ในส่วนนี้มีการให้ข้อมูลตอนเริ่มสมัครสมาชิกก่อนที่จะแสดงตน)	
7. อาชีพ ชื่อสถานที่ทำงาน และสถานที่ตั้ง (*)	ไม่มีการให้ระบุที่ตั้ง	-
8. ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม (*)	-	-
9. สำเนาบัตรประชาชน (*)	-	✓

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดามิใช่คนไทย (คนต่างด้าว)

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	แพลตฟอร์มที่ 1	แพลตฟอร์มที่ 2
1. ชื่อและนามสกุล	✓	ยังไม่มีการดำเนินการจัดทำสำหรับผู้ใช้บริการคนต่างด้าวแสดงตน
2. วัน เดือน ปีเกิด	✓	
3. เลขประจำตัวหนังสือเดินทาง	✓	
4. ประเทศเจ้าของสัญชาติ	-	
5. ถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยสำหรับคนต่างชาติ (ถ้าไม่มี ให้ใช้ที่อยู่ปัจจุบัน)	✓ ผู้ประกอบธุรกิจให้ระบุที่อยู่ในประเทศไทย	
6. ข้อมูลการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์	- (ในส่วนนี้มีการให้ข้อมูลตอนเริ่มสมัครสมาชิกก่อนที่จะแสดงตน)	
7. อาชีพ ชื่อสถานที่ทำงานและสถานที่ตั้ง (*)	ไม่มีการให้ระบุที่ตั้ง	
8. ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม (*)	-	
9. สำเนาหนังสือเดินทาง (*)	-	

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายกำหนดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 และแพลตฟอร์มที่ 2 ซึ่งผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	แพลตฟอร์มที่ 1	แพลตฟอร์มที่ 2
1. ชื่อนิติบุคคล	ยังไม่มีการดำเนินการจัดทำสำหรับผู้ใช้บริการที่เป็นนิติบุคคลแสดงตน	✓
2. ประเภทการประกอบกิจการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ		-
3. สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์		-
4. เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)		-
ข้อมูลของผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้าย/ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล:		
5. ชื่อและนามสกุล		✓
6. เลขประจำตัวประชาชน (กรณีต่างชาติให้แสดงเลขหนังสือเดินทาง)		- ไม่มีให้ระบุกรณีเป็นต่างชาติ
7. วัน เดือน ปีเกิด		✓
8. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือบัตรประชาชน		ไม่ชัดเจนว่าระบุที่เป็นที่อยู่ตาม 8 หรือ 9
9. ที่อยู่ปัจจุบัน (คนต่างด้าวให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติและที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย เว้นแต่คนต่างชาติไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ใช้ที่อยู่ปัจจุบัน)		
10. ลายมือชื่อผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้าย/ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล		-
11. สำเนาหนังสือรับรองบริษัทไม่เกิน 6 เดือน (กรณีที่นิติบุคคลจดทะเบียนในต่างประเทศ ให้ใช้เอกสารที่แสดงถึงสถานภาพความเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานของรัฐภายในประเทศที่จดทะเบียนออกให้หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือรับรองหรือออกให้ไม่เกิน 6 เดือน)		-

<u>เครื่องหมาย (สัญลักษณ์) ตามตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 3</u>

* หมายถึง กรณีที่บริการหรือผลิตภัณฑ์มีความเสี่ยงสูง ในการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนนั้น จะต้องมีข้อมูลและหลักฐานดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย

✓ หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลหรือแนบหลักฐานในส่วนนั้นๆ

- หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจไม่ได้ให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลหรือแนบหลักฐานในส่วนนั้นๆ

จากตารางข้อมูลซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนนั้น จะเห็นได้ว่า ข้อมูลไม่มีความเพียงพอในการระบุตัวตนและตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวจึงต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า ผู้ประกอบธุรกิจควรจะดำเนินการในแนวทางใด รวมถึงมีแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งนี้แม้ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดว่าผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินก็ตาม ซึ่งประกาศดังกล่าวของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นถือว่ายังไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ในส่วนนี้จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจยังไม่ทราบแนวทางการดำเนินการจัดให้ลูกค้าแสดงตน อีกทั้งไม่ทราบแนวทางการตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้า การประเมินความเสี่ยง และลักษณะของการพิจารณาและรายงานธุรกรรมทางการเงิน เนื่องจากในการปฏิบัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสถาบันการเงินตามมาตรา 3 และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16

ในส่วนของขั้นตอนการให้กู้ยืมและการกู้ยืมของผู้ประกอบธุรกิจทั้ง 2 แพลตฟอร์ม จากการเข้าสัมภาษณ์[55] ยังพบว่ามีความแตกต่างกัน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1

ขั้นตอนการให้กู้ยืมเงิน ผู้ใช้บริการ (ผู้ให้กู้ยืม) จะมีบัญชีเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจทำหน้าที่ส่งคำสั่งตัดเงินของผู้ให้กู้ไปยังระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์จะทำการตัดเงินจากบัญชีผู้ให้กู้ และโอนไปเข้าบัญชีของผู้กู้ โดยระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะทำหน้าที่ตัดเงินตามคำสั่งของผู้ประกอบธุรกิจเป็นครั้งๆ โดยระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน (Custodian) จึงไม่สามารถเก็บเงินหรือเป็นที่พักเงินได้ ดังนั้น เมื่อได้รับเงินลงทุนครบตามที่กำหนด บัญชีของผู้ประกอบธุรกิจจะทำหน้าที่เพียงส่งคำสั่งตัดเงิน ไม่สามารถเก็บเงินไว้ได้ ปรากฏตามภาพที่ 10

[55] ได้ข้อมูลมาจากผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2563.

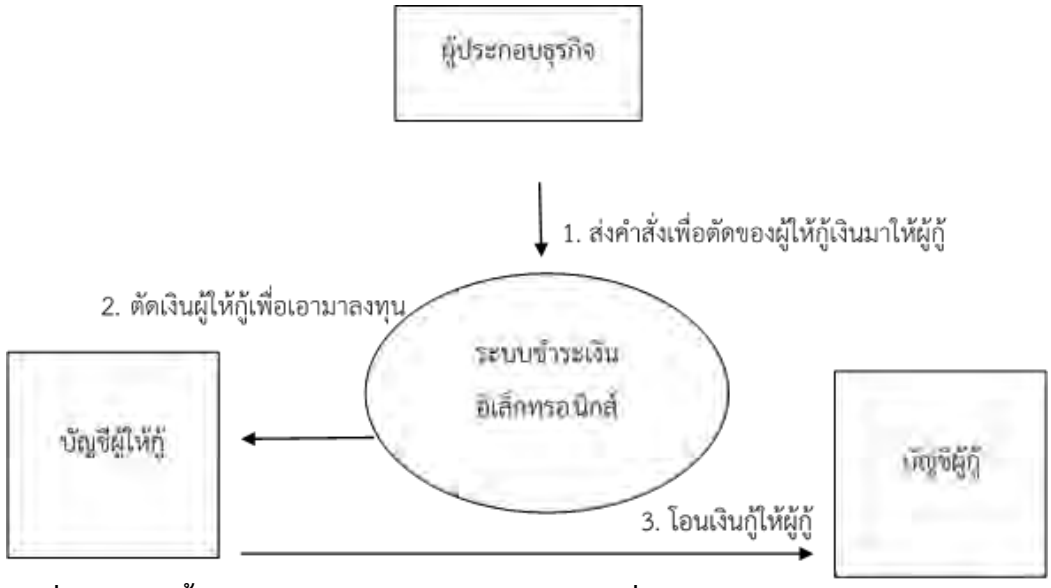

ภาพที่ 10 แสดงขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินของแพลตฟอร์มที่ 1

ในส่วนของขั้นตอนการชำระเงินกู้และดอกเบี้ย ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการส่งคำสั่งเพื่อตัดเงินของผู้กู้ทุกๆเดือน เพื่อชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ โดยในการตัดเงินนั้นจะตัดจาก Wallet ของผู้กู้ และคืนตรงไปยังผู้ให้กู้ทุกเดือน คำสั่งในการตัดเงินนั้นจะเป็นลักษณะตัดตรงธรรมดาทั่วไป ดังนั้น ในขั้นตอนของการชำระเงินกู้และดอกเบี้ยคืนนั้นจะไม่ผ่านระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ปรากฏตามภาพที่ 11

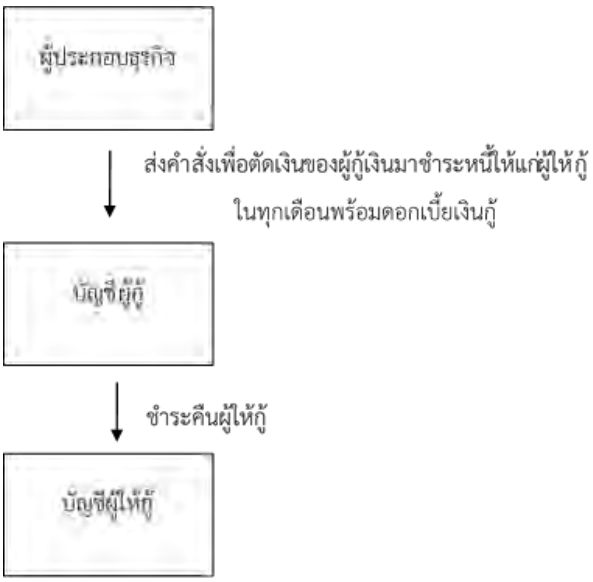

ภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย

ดังนั้น บัญชีของผู้ประกอบธุรกิจจะแบ่งออกเป็น 2 บัญชี ซึ่งทั้ง 2 บัญชีของผู้ประกอบธุรกิจจะไม่มีการเก็บเงินใดๆของผู้ใช้บริการ แต่บัญชีของผู้ประกอบธุรกิจจะทำหน้าที่เพียงส่งคำสั่ง โดยบัญชีที่ 1 จะทำหน้าที่ส่งคำสั่งไปยังระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อตัดเงินจากผู้ให้กู้และโอนไปยังผู้กู้ เมื่อได้รับเงินลงทุนตามที่กำหนด และในส่วนของบัญชีที่ 2 เป็นบัญชีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีเพื่อใช้รองรับการชำระหนี้และดอกเบี้ย ซึ่งบัญชีที่ 2 นี้ จะหน้าที่ส่งคำสั่งไปตัดเงินจากบัญชีผู้กู้ เพื่อโอนเงินกลับมาสำหรับชำระเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้โดยตรง กล่าวโดยสรุปได้ว่า บัญชีที่ 1 ใช้สำหรับส่งคำสั่งโอนเงินออกจากผู้ให้กู้ออกไปยังผู้กู้ เมื่อผู้กู้ได้รับเงินลงทุนครบตามที่กำหนด และบัญชีที่ 2 ใช้ส่งคำสั่งสำหรับตัดเงินผู้กู้เพื่อชำระเงินต้นและดอกเบี้ย โดยเป็นการโอนเงินกลับมาให้ผู้ให้กู้โดยตรง

ซึ่งในส่วนนี้มีข้อน่าสังเกตว่าหากในความสัมพันธ์ทางธุรกิจมีผู้ให้บริการรับฝากทรัพย์สิน (Custodian) จะส่งผลให้เวลาที่ผู้ใช้บริการจะลงทุน (ให้กู้ยืมเงิน) จะมีการกดคำสั่งชำระเงินสำหรับลงทุนเข้ามาเอง เพื่อให้ผู้ให้บริการรับฝากทรัพย์สินทำหน้าที่เก็บรักษาเงิน จากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจึงทำคำสั่งภายหลังเพื่อโอนเงินจากผู้ให้บริการรับฝากทรัพย์สินไปยังผู้ใช้บริการซึ่งขอกู้ยืมเงิน

2) ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2

ขั้นตอนการให้กู้ยืมเงิน ผู้ให้กู้จะทำการโอนเงินเข้าบัญชีของผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน (Custodian) โดยผู้ประกอบธุรกิจจะมีส่วนงาน Settlement ซึ่งทำหน้าที่ส่งคำสั่งไปยังผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน (Custodian) เพื่อโอนเงินไปยังผู้กู้ ผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน (Custodian) จะเป็นตัวกลางในการถือเงิน เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจจะไม่สามารถถือเงิน ดังนั้น ขั้นตอนการให้กู้ยืมจะเป็นไปตามภาพที่ 12

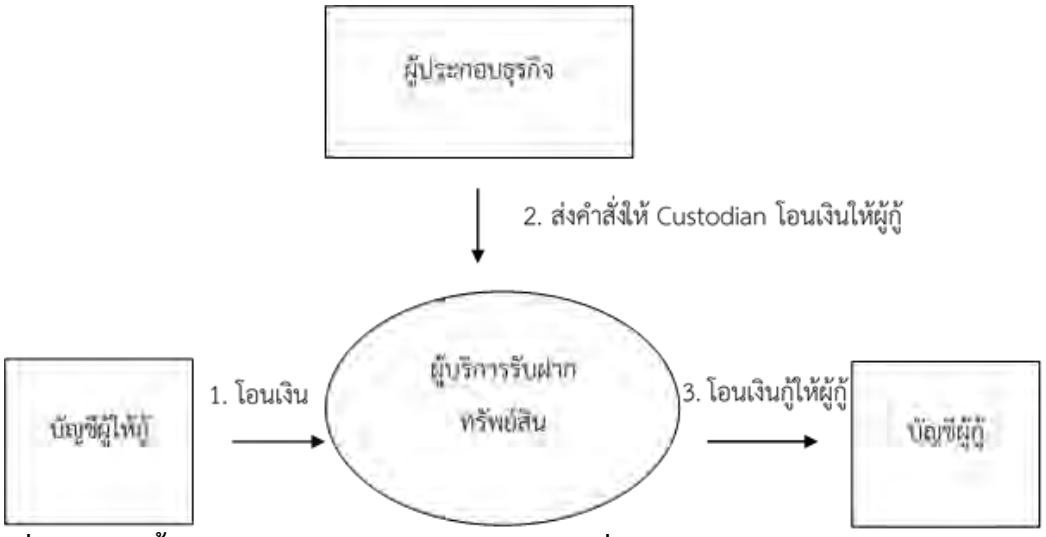

ภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินของแพลตฟอร์มที่ 2

ในส่วนของขั้นตอนการชำระเงินกู้และดอกเบี้ย ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 มีแผนในการดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 กรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินเป็นธนาคาร ผู้ประกอบธุรกิจจะทำการส่งคำสั่งไปยังธนาคารซึ่งเป็นผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน เพื่อให้ตัดเงินผู้กู้และโอนไปยังผู้ให้กู้ โดยในส่วนนี้ผู้กู้จะมีการลงนามเอกสารหักบัญชีอัตโนมัติปรากฏตามภาพนี้

ภาพที่ 13 แสดงขั้นตอนการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ในกรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินเป็นธนาคาร (แพลตฟอร์มที่ 2)

รูปแบบที่ 2 กรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินไม่ใช่ธนาคาร ในส่วนนี้จะมี 2 ขั้นตอนในการดำเนินงาน ปรากฏตามภาพที่ 14 คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ประกอบธุรกิจส่งคำสั่งไปยังธนาคารเพื่อหักเงินผู้กู้และส่งไปให้ผู้บริการรับฝากทรัพย์สิน

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ประกอบธุรกิจส่งคำสั่งไปผู้บริการรับฝากทรัพย์สินเพื่อโอนเงินคืนผู้ให้กู้

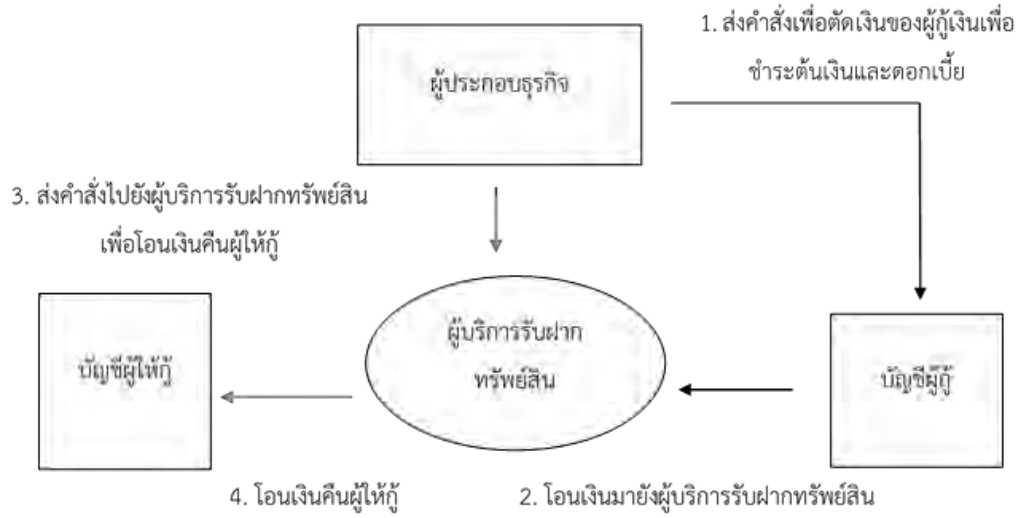

ภาพที่ 14 แสดงขั้นตอนการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ในกรณีที่ผู้บริการรับฝากทรัพย์สินไม่ใช่ธนาคาร (แพลตฟอร์มที่ 2)

จากแผนการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการของผู้ประกอบธุรกิจทั้ง 2 แพลตฟอร์ม ประกอบกับขั้นตอนการให้กู้ยืมและการกู้ยืมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่ายังไม่เพียงพอ และยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจบางรายไม่ได้มีแผนดำเนินการสำหรับการตรวจสอบรายชื่อผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง และหรือพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูง รวมถึงตรวจสอบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของจากการใช้บริการ และจากการเข้าสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[56] มีความเห็นว่า “ปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาความเสี่ยงมีอย่างน้อย ได้แก่ ลูกค้า ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการให้บริการ พื้นที่/ประเทศ ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรม”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการยังไม่เพียงพอในการป้องกันมิให้อาชญากรใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน เพราะการที่ผู้ใช้บริการนำเงินมาให้กู้ยืมนั้น อาจจะเป็นการนำเงินเข้ามาฟอกเงิน เพื่อทำให้เงินที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นเงินสะอาด หรือการที่ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการเพื่อกู้เงินและนำเงินสกปรกมาคืนแทนก็ได้

นอกจากนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือเป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และส่งผลให้แนวทางในการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการรับลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์ จนกระทั่งยุติความสัมพันธ์ไม่

[56] สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 27 กุมภาพันธ์ 2563.

สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งการที่ผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยยังไม่ได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนนั้น ยังส่งผลให้ประเทศไทยยังปฏิบัติไม่สอดคล้องกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF Recommendation) ด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินจะกล่าวต่อไปในบทที่ 4 ดังนั้น จากปัญหาและความจำเป็นที่กล่าวมานั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรในการใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

3.4 ลักษณะและรูปแบบของการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

จากลักษณะรูปแบบแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจบางแพลตฟอร์มจะให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลลงแพลตฟอร์มยังไม่ครบถ้วนหรือสอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจบางแห่งไม่มีการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง และพื้นที่หรือประเทศที่เสี่ยงสูง รวมถึงผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ประกอบกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่บังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจตามที่กล่าวไปแล้วใน 3.3.1 ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่อาชญากรอาจใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยจะมีลักษณะและรูปแบบการฟอกเงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจ ดังนี้

1) อาชญากรผู้กระทำความผิด เข้าใช้บริการเป็นผู้ให้กู้ เพื่อนำเงินสกปรกมาทำให้เป็นเงินสะอาด เนื่องจากการนำเงินมาเปลี่ยนให้เป็นเงินสะอาด

2) อาชญากรผู้กระทำความผิด เข้าใช้บริการเป็นผู้กู้ เพื่อกู้เงินแล้วนำเงินสกปรกมาชำระหนี้ ซึ่งจะทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเงินที่มาจากการกู้ยืม ไม่ใช่เงินที่มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย

3) อาชญากรผู้กระทำความผิด เปิดบริษัทเพื่อเข้ามากู้ยืมเงินสำหรับประกอบอาชีพ จากนั้นนำเงินจากการกระทำความผิดไปชำระหนี้ โดยอ้างแหล่งที่มาของเงินคือการประกอบอาชีพ

4) อาชญากรผู้กระทำความผิดจ้างบุคคลอื่นหรือให้บุคคลอื่นเข้าใช้บริการเป็นผู้ให้กู้ผ่านผู้ประกอบธุรกิจเพื่อนำเงินที่ตนได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายมาปล่อยให้กู้ (นำเงินที่กระทำ

ความผิดกฎหมายออกจากตนเอง) และรับเงินสะอาดเข้ามาแทนที่เงินที่มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย

5) อาชญากรผู้กระทำความผิดจ้างบุคคลอื่นหรือให้บุคคลอื่นให้เข้าใช้บริการโดยไปกู้ยืมเงินเพื่อได้เงินสะอาดมา และนำเงินที่ตนได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายมาชำระหนี้

6) อาชญากรผู้กระทำความผิดอาจจ้างหรือให้บุคคลหลายบุคคลเข้าใช้บริการเป็นผู้กู้และผู้ให้กู้ เพื่อนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายมาทำให้เป็นเงินที่เสมือนได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

7) อาชญากรผู้กระทำความผิดอาจจะกระทำความผิดด้วยตนเองหรือให้บุคคลหนึ่งดำเนินการเข้าใช้บริการผ่านหลายแพลตฟอร์ม ในกรณีที่ใช้บริการเต็มวงเงินที่กฎหมายกำหนดแล้ว เนื่องจากแพลตฟอร์มแต่ละแห่งจะไม่มีระบบเชื่อมโยงกัน ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพียงให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการตรวจสอบเอง เช่น ให้ผู้ให้กู้เป็นผู้รับรองข้อมูลเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ (Self – Declaration) ดังนั้น จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละแพลตฟอร์มไม่ทราบว่าในความเป็นจริงผู้ใช้บริการให้สินเชื่อครบวงเงินที่กฎหมายกำหนดแล้วหรือไม่ ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ใช้บริการอาจเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีระบบตรวจสอบที่เชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มอื่น

ผู้ศึกษาจึงได้นำสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้างต้นเข้าสัมภาษณ์อาจารย์วิทยา นีติธรรม ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคุณพงศ์ธร ทองด้วง ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยบุคลากรทั้งสองท่านเห็นด้วยกับข้อสันนิษฐานของผู้ศึกษาว่า การฟอกเงินอาจเกิดขึ้นได้โดยผู้ให้กู้นำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาฟอกเงินโดยการให้กู้ผ่านระบบ หรือผู้กู้อาจทำนิติกรรมอำพรางว่ากู้ยืมเงินและนำเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมาชำระเงินกู้ เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงิน และเห็นด้วยว่าอาชญากรอาจจะกระทำความผิดโดยใช้ลักษณะและรูปแบบตาม 1) – 7) ข้างต้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า อาชญากรอาจเข้ามาฟอกเงินโดยวิธีการเข้ามาใช้บริการเป็นผู้กู้หรือผู้ให้กู้ด้วยตนเอง หรืออาจให้บุคคลอื่นเข้ามาใช้บริการเป็นผู้กู้หรือผู้ให้กู้แทนตน และอาจจะกระทำความผิดโดยเข้าใช้บริการหลายแพลตฟอร์มในคราวเดียวกันหรือหลายคราว เนื่องจากระบบของผู้ประกอบธุรกิจแต่ละแพลตฟอร์มไม่มีระบบข้อมูลที่เชื่อมโยกันได้

จากลักษณะและรูปแบบของการฟอกเงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจที่กล่าวไปข้างต้นนั้น จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยผู้ศึกษาเห็นว่า หากผู้ประกอบธุรกิจพบธุรกรรมที่จะกล่าวต่อไปนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องพิจารณาข้อมูลของผู้ใช้บริการ ข้อมูลการชำระเงิน การลงทุน รายได้ อาชีพ ประกอบกับข้อเท็จจริงต่างๆ โดยหาก

ผู้ประกอบธุรกิจเห็นว่าธุรกรรมมีความน่าสงสัย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด[57]

1) ผู้ใช้บริการให้กู้ยืมเงิน โดยลักษณะการให้กู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

2) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน โดยลักษณะการกู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

3) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน และคืนเงินในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้รายอื่น และไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินผู้ใช้บริการ

4) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินไม่ดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อให้กู้เงิน

5) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อกู้เงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้ใช้บริการมีช่องทางที่สามารถขอกู้ยืมผ่านธนาคารได้ แต่ไม่ใช่บริการผ่านธนาคาร

6) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินในคราวเดียวเต็มวงเงินที่กฎหมายกำหนด และชำระหนี้ภายหลังที่กู้ยืมเป็นเงินก้อนเดียวทันที

7) ผู้ใช้บริการเข้ามาลงทุนเป็นผู้ให้กู้ (ผู้ลงทุนรายใหญ่) มีการลงทุนทุกสินเชื่อ หรือถี่มาก

8) ผู้ใช้บริการเข้ามากู้ยืมเงิน โดยกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ภายหลังพบว่าธุรกิจของผู้ใช้บริการ หรือผู้ใช้บริการตกเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจในประเด็นเรื่องการรายงานธุรกรรมตาม 1) – 8) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจเห็นว่ามีความน่าสงสัย[58] โดยผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 1 เห็นว่า “ธุรกรรมตาม 5) ในบางครั้งอาจจะไม่เป็นธุรกรรมน่าสงสัย เพราะการใช้บริการผ่านผู้ประกอบธุรกิจนั้นจะมีความรวดเร็ว และคุยง่าย ซึ่งแตกต่างกับการไปใช้บริการที่ธนาคาร จึงเป็นสาเหตุให้ผู้กู้เข้ามาขอใช้บริการกับผู้ประกอบธุรกิจ”

ผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มที่ 2 เห็นว่า “ธุรกรรมตาม 5) อาจจะไม่เป็นธุรกรรมน่าสงสัย เพราะการใช้บริการผ่านแพลตฟอร์มนั้น จะมีความรวดเร็ว รู้ผลเร็ว และมีหลักประกัน ซึ่งแตกต่างกับการไปใช้บริการกับธนาคาร เนื่องจากธนาคารใช้เวลาพิจารณานานกว่า ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุของการ

---

[57] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หลักสูตรสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 13 และมาตรา 16

[58] ได้ข้อมูลมาจากผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2563.

เข้ามาใช้บริการ” และ “ธุรกรรมตาม 6) อาจเป็นทั้งธุรกรรมต้องสงสัยและอาจจะไม่เป็นธุรกรรมต้องสงสัย เนื่องจากหากผู้กู้เงินแล้ว ในบางครั้งผู้กู้ก็ต้องการชำระเงินให้เสร็จสิ้นเพื่อจะไม่เป็นหนี้ก็ได้”

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเด็นเรื่องการรายงานธุรกรรมตาม 1) – 8) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจเห็นว่ามีความน่าสงสัย ซึ่งบุคลากรทั้งสองท่านเห็นด้วยกับผู้ศึกษาว่า[59] หากผู้ประกอบธุรกิจพบการกระทำของผู้ใช้บริการตาม 1) – 8) ข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องพิจารณาธุรกรรมที่เกิดขึ้น โดยหากพิจารณาแล้วมีความน่าสงสัย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรายงานเป็นธุรกรรมต้องสงสัยมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจพบธุรกรรมตาม 1) – 8) ผู้ประกอบจะต้องทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยพิจารณาถึงฐานะ รายได้ ลักษณะการทำธุรกรรมกับผู้ประกอบธุรกิจ วัตถุประสงค์ การชำระเงิน การลงทุน ประกอบกับลักษณะพฤติกรรมของลูกค้า ซึ่งหากพบว่าผู้ใช้บริการมีความน่าสงสัย หรือผิดปกติ หรือแตกต่างจากผู้ใช้บริการโดยทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรายงานธุรกรรมน่าสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่หากผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบและพิจารณาแล้วว่าผู้ใช้บริการไม่ได้มีความน่าสงสัย หรือไม่ผิดปกติ หรือไม่แตกต่างจากผู้ใช้บริการโดยทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจก็ไม่จำต้องรายงานธุรกรรมต้องสงสัย

[59] สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 27 กุมภาพันธ์ 2563. และสัมภาษณ์ นายพงศ์ธร ทองด้วง, ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 4 มีนาคม 2563.

บทที่ 4

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เปรียบเทียบข้อแนะนำกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นสากล อันเสมือนเป็นกฎหมายแม่บท และนำข้อแนะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

4.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินกับประเทศไทย

4.1.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อป้องกันการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน Financial Action Task Force เป็นหน่วยงานระหว่างรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นจากการประชุม G-7 ที่กรุงปารีส ในปี พ.ศ. 2532[60] ซึ่งจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานและส่งเสริมการใช้มาตรการทางกฎหมาย กฎระเบียบ และการดำเนินงานสำหรับการรับมือกับการฟอกเงินการเงินของผู้ก่อการร้ายและภัยคุกคามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินระหว่างประเทศ[61] ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 FATF ได้มีการออกมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นฉบับแรก เฉพาะที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน (ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน - FATF Recommendation) โดยมีข้อแนะนำ 40 ข้อ ซึ่งในระยะแรกใช้กับประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) จากนั้นในปี พ.ศ. 2539 มีการปรับปรุงข้อแนะนำเป็นครั้งแรก โดยเพิ่มความผิดมูลฐานร้ายแรง ซึ่งจากนั้นในปี พ.ศ. 2544 เกิดเหตุการณ์ 911 (ไนน์วันวัน) จึงทำให้ FATF ออกข้อแนะนำพิเศษเพิ่มอีก 8 ข้อ เกี่ยวกับด้าน Financing of Terrorism เพื่อต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ปี พ.ศ. 2546 มีการปรับปรุงข้อแนะนำ 40 ข้อ เป็นครั้งที่สอง ปี พ.ศ.

---

[60] FATF, **History of the FATF** [Online], 3 October 2019. Available from: http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/

[61] FATF, **Who we are** [Online], 3 October 2019. Available from: http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/

2547 มีการเพิ่มข้อแนะนำเกี่ยวกับการขนเงินสดข้ามแดน และในปี พ.ศ. 2555 FATF ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานสากลใหม่ รวมข้อแนะนำเป็น 40 ข้อ[62]

ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน FATF Recommendation (ซึ่งต่อไปในที่นี้จะเรียกว่า FATF) หมวด B ข้อ 3 มีการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินให้เป็นความผิดอาญาตามอนุสัญญา Vienna และ Palermo นอกจากนี้ มีการแนะนำให้ความผิดมูลฐานควรครอบคลุมความผิดร้ายแรงให้มากที่สุด และครอบคลุมทรัพย์ทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงมูลค่าและการไม่ได้ทรัพย์มาจากความผิดโดยตรง[63] นอกจากนี้มีการกำหนดให้สถาบันการเงินและธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมีหน้าที่ในการรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer : KYC) และตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินเพื่อทราบถึงความเสี่ยงของลูกค้าหรือเหตุอันควรสงสัยต่อการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้าไว้ในหมวด D[64]

นอกจากนี้ ข้อแนะนำ หมวด D ข้อ 15 มีการแนะนำให้ประเทศและสถาบันการเงินจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของผลิตภัณฑ์ วิธีการดำเนินธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ โดยสถาบันการเงินจะต้องประเมินก่อนที่จะเปิดตัวผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ และวิธีการบรรเทาความเสี่ยง[65]

ปัจจุบัน FATF ให้ความสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเงิน (Fintech) ซึ่งอาจจะมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย[66] โดยในส่วนของธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ตาม FATF นั้นถือเป็นสถาบันการเงิน กล่าวคือ สถาบันการเงินของ FAFT ได้ให้นิยามไว้ว่า สถาบันการเงิน หมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใดก็ตามที่ดำเนินธุรกิจดังต่อไปนี้เพียงหนึ่งอย่างหรือมากกว่านั้นให้แก่ลูกค้าหรือในนามของลูกค้า คือ[67]

(1) รับฝากเงินจากประชาชนและรับฝากเงินอื่นๆที่ต้องจ่ายคืนแก่ประชาชน

---

[62] พันตำรวจเอก ดร.สีหนาท ประยูรรัตน์, มาตรฐานสากลด้าน AML/CFT INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION, การอบรมหลักสูตร AML/CFT : Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism รุ่นที่ 4, สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 18 กันยายน 2561

[63] เรื่องเดียวกัน

[64] เรื่องเดียวกัน

[65] เรื่องเดียวกัน

[66] FATF, **FATF FinTech&RegTech Initiative** [Online], 3 October 2019. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fintech-regtech/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)

[67] FATF, **Methodology for assessing compliance with the FATF Recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems** [Online], 9 March 2020. Available from: https://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fatf-methodology.html

(2) ให้กู้เงิน

(3) การเช่าซื้อทางการเงิน

(4) บริการในการโอนเงินหรือสิ่งที่มีมูลค่า

(5) ออกหรือบริหารจัดการวิธีการชำระเงิน (เช่น บัตรเครดิต และบัตรเดบิต) เช็คส่วนบุคคล เช็คเดินทาง ธนาณัติและดราฟท์ของธนาคาร เงินอิเล็กทรอนิกส์)

(6) การค้ำประกันทางการเงินและพันธะทางการเงิน

(7) การซื้อขาย ดังนี้

(a) ตราสารตลาดการเงิน (เช่น เช็ค ตั๋ว ใบฝากประจำ และอนุพันธ์ เป็นต้น)

(b) การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

(C) ตราสารในการแลกเปลี่ยน ดอกเบี้ย และดัชนี

(d) หลักทรัพย์โอนได้

(e) การซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ล่วงหน้า

(8) การเข้าร่วมในการออกหลักทรัพย์ และการให้บริการทางการเงินการเงินที่เกี่ยวกับการออกหลักทรัพย์ดังกล่าว

(9) บริหารจัดการพอร์ตให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือให้กลุ่มบุคคล

(10) การเก็บรักษา และการบริหารเงินสดหรือหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องในนามของบุคคลอื่น

(11) ลงทุน บริหาร หรือจัดการเงินในนามของบุคคลอื่น

(12) รับรอง หรือเป็นผู้หาประกันชีวิตให้และทำธุรกิจประกันภัยอื่นๆที่เกี่ยวกับการลงทุน

(13) การแลกเปลี่ยนเงินและการแลกเปลี่ยนเงินตรา

นอกจากนี้ FAFT ได้ให้คำนิยามของคำว่า ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Designated non-financial business and professions) หมายถึง ธุรกิจคาสิโน ตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายอัญมณี ทนายความ ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายอิสระอื่นๆ นักบัญชี ทรัสต์ [68]

ซึ่งจากคำนิยามของคำว่า สถาบันการเงินและธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน นั้น เห็นได้ว่า ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform (ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับ

[68] เรื่องเดียวกัน

บุคคลผ่านแพลตฟอร์ม) ถือเป็นสถาบันการเงินที่ดำเนินธุรกิจให้กู้เงิน ตามคำนิยามคำว่าสถาบันการเงินของ FAFT แม้ว่าผู้ประกอบธุรกิจจะเป็นเพียงแพลตฟอร์มหรือตัวกลางในการให้บริการทางการเงินแก่ผู้กู้และผู้ให้กู้ก็ตาม ประกอบกับการเข้าสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น[69] พบว่า ในการเป็นสถาบันการเงิน FATF จะดูจากกิจกรรมที่ทำว่าเป็นการให้บริการทางการเงินหรือไม่ (Financial Services) หากกิจกรรมที่ผู้ประกอบธุรกิจทำนั้นเป็นการให้บริการทางการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มของสถาบันการเงินตาม FATF ซึ่งการดำเนินธุรกิจให้กู้เงินนั้น จะรวมถึงสินเชื่อสำหรับผู้บริโภค, สินเชื่อสำหรับที่อยู่อาศัย, การเป็นนายหน้าอิสระ โดยมีหรือไม่มีความช่วยเหลือ, และการจัดหาเงินสนับสนุนธุรกรรมเชิงพาณิชย์ด้วย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform อยู่ภายใต้นิยามสถาบันการเงินของ FATF เพราะมีกิจกรรมให้กู้ยืมเงินระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยมีการใช้เทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วย เมื่อผู้ประกอบธุรกิจเข้าข่ายการใช้เทคโนโลยีใหม่ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตาม FATF ข้อ 15 โดย FATF ข้อ 15.1 กำหนดให้ประเทศและสถาบันการเงินบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการก่อการร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และแนวปฏิบัติทางธุรกิจใหม่ รวมถึงการใช้หรือการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ก่อนและผลิตภัณฑ์ใหม่ และ FAFT ข้อ 15.2 กำหนดให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงก่อนเปิดตัวหรือใช้ผลิตภัณฑ์ วิธีปฏิบัติ และเทคโนโลยีนั้น และดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อบริหารและลดความเสี่ยง[70]

นอกจากนี้ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจถือเป็นสถาบันการเงินตาม FATF แล้ว ประเทศไทยควรจะต้องดำเนินการบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งเมื่อเข้าใจถึงความเสี่ยงแล้ว ประเทศไทยควรดำเนินการตามความเสี่ยง โดยนำมาปรับใช้กับทรัพยากรและดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง[71]

ในกรณีที่ประเทศไทยไม่ตัดสินใจดำเนินการตามข้อแนะนำของ FATF ในบางข้อ ประเทศไทยจะต้องให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินแสดงให้เห็นว่ามีธุรกิจนั้นมีความเสี่ยงต่ำในด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทาง

---

[69] สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 27 กุมภาพันธ์ 2563. และสัมภาษณ์ นายพงศ์ธร ทองด้วง, ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 4 มีนาคม 2563.

[70] The FATF Recommendations, Recommendation 15 New Technologies

[71] The FATF Recommendations, Recommendation 1 Assessing Risk and Applying a Risk-Based Approach

การเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง และธุรกรรมทางการเงินที่ดำเนินการโดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลครั้งคราว หรืออยู่ในระดับที่จำกัด[72]

กรณีที่ธุรกิจในประเทศไทยบ่งชี้ว่ามีความเสี่ยงสูงมาก ประเทศไทยควรสร้างหลักประกันว่าระบบการป้องกันการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงสามารถจัดการกับความเสี่ยงได้ และประเทศไทยควรกำหนดให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินดำเนินมาตรการเข้มข้นเพื่อบริหารและลดความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง FATF กำหนดให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินจะต้องบ่งชี้ ประเมิน และเข้าใจความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามขั้นตอนที่เหมาะสม โดยจะต้องจัดทำเอกสารการประเมินความเสี่ยง พิจารณาปัจจัยความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงและวิธีการลดความเสี่ยง รวมถึงจะต้องปรับปรุงประเมินความเสี่ยงให้ปัจจุบันอยู่เสมอ และมีกลไกที่เหมาะสมในการให้ข้อมูลการประเมินความเสี่ยงแก่หน่วยงานที่มีอำนาจ

ในการลดความเสี่ยง FATF กำหนดให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จะต้องมีนโยบาย การควบคุม และขั้นตอนการดำเนินการโดยได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงในองค์กร เพื่อบริหาร และลดความเสี่ยงระดับประเทศและระดับธุรกิจ รวมถึงจะต้องมีการติดตามการดำเนินการควบคุม และปรับปรุงการดำเนินการ และดำเนินมาตรการอย่างเข้มข้นเพื่อบริหารและลดความเสี่ยงเมื่อพบความเสี่ยงสูง อย่างไรก็ดี ในกรณีที่พบว่าความเสี่ยงต่ำ ประเทศไทยอาจให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินใช้มาตรการผ่อนปรนในการบริหารหรือลดความเสี่ยงได้

สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ควรจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานตาม FATF ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้[73]

1. ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence : CDD) สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อ

1) มีการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

2) มีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวในวงเงินที่เกินกำหนด (15,000 เหรียญสหรัฐ/ยูโร) โดยไม่ว่าธุรกรรมนั้นจะทำเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็ตาม

---

[72] เรื่องเดียวกัน

[73] The FATF Recommendations, Recommendation 10 Customer Due Diligence (CDD)

3) มีการทำธุรกรรมโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นครั้งคราวตามข้อแนะนำเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

4) มีเหตุอันสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยในส่วนนี้สถาบันการเงินไม่ต้องคำนึงถึงข้อยกเว้นหรือวงเงิน

5) มีข้อสงสัยว่าข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าที่สถาบันการเงินได้รับมีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

มาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงสำหรับลูกค้าทุกราย สถาบันการเงินจะต้องระบุตัวตนของลูกค้าทุกราย ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าประจำหรือลูกค้าครั้งคราว และไม่ว่าลูกค้าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายก็ตาม เมื่อทำการระบุตัวตนแล้ว สถาบันการเงินจะต้องทำการพิสูจน์ทราบตัวตนลูกค้าโดยใช้เอกสาร ข้อมูล หรือข่าวสารจากแหล่งที่เป็นอิสระและเชื่อถือได้ ซึ่งในการพิสูจน์ทราบตัวตนจะต้องดำเนินกับลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้าด้วย

ภายหลังระบุตัวตนและพิสูจน์ทราบตัวตนแล้ว สถาบันการเงินจะทราบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยในการหาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงนั้น สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการที่สมเหตุสมผลเพื่อพิสูจน์ และใช้ข้อมูลหรือข่าวสารจากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้

นอกจากนี้ในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการเพื่อทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจด้วย และสถาบันการเงินจะต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของธุรกรรมตลอดระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าอย่างละเอียด โดยในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของธุรกรรม เพื่อเป็นหลักประกันว่าธุรกรรมนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลของลูกค้า ข้อมูลทางธุรกิจ ประวัติความเสี่ยง รวมถึงแหล่งที่มาของเงิน นอกจากนี้ข้อมูลที่จัดเก็บภายใต้ขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงจะต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

กรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย สถาบันการเงินจะต้องมีมาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงสำหรับลูกค้าเช่นกัน แต่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงนั้น สถาบันการเงินจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะธุรกิจของลูกค้า รวมถึงโครงสร้างการเป็นเจ้าของและอำนาจควบคุมกิจการ

2. ตรวจสอบข้อเท็จจริง (Customer Due Diligence : CDD) เกี่ยวกับลูกค้าที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย โดยในขั้นตอนระบุตัวตนและการพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย จะต้องดำเนินการตามข้อมูล ดังนี้[74]

[74] เรื่องเดียวกัน

1) ชื่อนิติบุคคล รูปแบบของนิติบุคคล และหลักฐานการมีอยู่จริงของนิติบุคคล

2) อำนาจที่บังคับและผูกพันนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย รวมถึงชื่อของผู้บริหารระดับสูงในนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

3) ที่อยู่ของสำนักงานที่จดทะเบียน และสถานที่หลักซึ่งใช้ในการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ ในขั้นตอนการพิสูจน์ทราบตัวตนจะต้องมีการพิสูจน์ทราบตัวตนผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง สำหรับลูกค้านิติบุคคล โดยใช้ข้อมูลดังนี้

1) หลักฐานการแสดงตนของบุคคลธรรมดา (ถ้ามี) ผู้ซึ่งควบคุมผลประโยชน์หรือถือสิทธิเป็นเจ้าของรายสุดท้ายในนิติบุคคล

2) หลักฐานการแสดงตนของบุคคลธรรมดา (ถ้ามี) ผู้ซึ่งควบคุมผลประโยชน์หรือถือสิทธิเป็นเจ้าของรายสุดท้ายในนิติบุคคล

3) กรณีที่มีข้อสงสัยว่าบุคคลที่ควบคุมผลประโยชน์หรือถือสิทธิเป็นเจ้าของผู้รับประโยชน์แท้จริงหรือไม่ หรือในกรณีไม่มีบุคคลธรรมดาที่ใช้อำนาจควบคุมผลประโยชน์หรือถือสิทธิเป็นเจ้าของ ให้ใช้หลักฐานการแสดงตนของบุคคลธรรมดาที่ควบคุมนิติบุคคล (สำหรับกรณีที่มี) หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายด้วยวิธีการอื่น

4) กรณีที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ตามข้อข้างต้น ให้ใช้หลักฐานการแสดงตนของบุคคลธรรมดาของผู้บริหารระดับสูง

ในส่วนของการพิสูจน์ทราบตัวตนของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย จะต้องใช้ข้อมูลดังนี้

1) ในกรณีที่ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายเป็นทรัสต์ จะต้องใช้หลักฐานที่แสดงตนของผู้ก่อตั้ง ผู้ทำการบริหารทรัสต์ ผู้ทำการบริหารทรัสต์ ผู้คุ้มครอง ผู้รับประโยชน์หรือประเภทผู้รับประโยชน์ และบุคคลธรรมดาอื่นๆ ที่ควบคุมทรัสต์เป็นรายสุดท้าย

2) ส่วนในกรณีที่ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายเป็นประเภทอื่นๆ ให้ใช้หลักฐานการแสดงตนของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งเท่ากันหรือคล้ายกัน

โดยในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าปัจจุบัน สถาบันการเงินต้องใช้ข้อมูลสำคัญและความเสี่ยงเป็นพื้นฐาน และดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่มีอยู่ในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะต้องพิจารณาว่าได้มีการใช้มาตรการการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าปัจจุบันหรือไม่ ใช้เมื่อใด รวมถึงพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้รับนั้นเพียงพอหรือไม่ ซึ่งหากสถาบันการเงินเห็นว่ามีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือ

สนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง อยู่ในระดับสูงมาก สถาบันการเงินจะต้องดำเนินมาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างเข้มข้น แต่หากสถาบันการเงินเห็นว่าความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงอยู่ในระดับต่ำ สถาบันการเงินอาจได้รับอนุญาตให้ผ่อนปรนสำหรับการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

เมื่อสถาบันการเงินดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแล้วพบว่าลูกค้าใช้นามแฝงหรือชื่อปลอม สถาบันการเงินห้ามเปิดบัญชีให้กับลูกค้า หรือกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้ สถาบันการเงินห้ามเปิดบัญชี หรือสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือดำเนินธุรกรรม หรือให้ยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และสถาบันการเงินจะต้องรายงานธุรกรรมสงสัยที่เกี่ยวกับลูกค้าด้วย นอกจากนี้หากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอาจทำให้ลูกค้าทราบถึงการตรวจสอบ และสถาบันการเงินมีข้อสงสัยลูกค้าเกี่ยวกับการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง สถาบันการเงินอาจได้รับอนุญาตไม่ต้องดำเนินการตามกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งในกรณีนี้สถาบันการเงินจะต้องรายงานธุรกรรมสงสัยแทน[75]

นอกจากข้อมูลและหลักฐานสำหรับการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล และบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายที่กล่าวไปแล้วนั้น สถาบันการเงินยังต้องดำเนินการกับลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งมีสถานภาพทางการเมืองทุกประเภท รวมถึงบุคคลในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด ดังนี้[76]

1) กรณีที่ลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองต่างชาติ สถาบันการเงินจะต้องมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมเพื่อพิจารณาว่าลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือไม่ โดยในการเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าใหม่ หรือในการดำเนินความสัมพันธ์ต่อไปกับลูกค้าปัจจุบัน จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงก่อน และต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้เห็นถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินของลูกค้าและผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงที่ถูกบ่งชี้เป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง รวมถึงดำเนินการติดตามความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2) กรณีที่ลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองภายในประเทศหรือเคยได้รับมอบหมายจากองค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อพิจารณาว่าลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือไม่ ซึ่งหากสถาบันการเงินมีการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์แท้จริงจะถือว่าเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงสูง ดังนั้น การเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าใหม่ หรือในการ

---

[75] เรื่องเดียวกัน

[76] The FATF Recommendations, Recommendation 12 Politically Exposed Persons (PEPS)

ดำเนินความสัมพันธ์ต่อไปกับลูกค้าปัจจุบันซึ่งเป็นความเสี่ยงสูง จึงต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูง และสถาบันการเงินจะต้องดำเนินการติดตามความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ในขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า หากสถาบันการเงินมีการสร้างความพันธ์ทางธุรกิจ หรือการทำธุรกรรมกับลูกค้าซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ที่ FATF ได้กำหนดว่าเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง สถาบันการเงินจะต้องทำการตรวจสอบเพื่อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นที่สุดเช่นกัน

เมื่อสถาบันการเงินดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแล้ว สถาบันการเงินต้องเก็บหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับมาจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เช่น หนังสือเดินทาง บัตรประจำตัว ตลอดจนข้อมูลการเดินบัญชี และการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ตลอดจนผลการวิเคราะห์อย่างน้อย 5 ปี หลังจากที่มีการยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือหลังจากวันที่ทำธุรกรรมครั้งคราว นอกจากนี้สถาบันการเงินจะต้องเก็บรักษาหลักฐานที่ทำเป็นเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเป็นอย่างน้อย 5 ปี หลังจากที่การทำธุรกรรมเสร็จสิ้นด้วย ทั้งนี้ ในการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานต่างๆ สถาบันการเงินจะต้องสามารถส่งมอบให้แก่หน่วยงานที่มีอำนาจได้ทันที[77]

ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแต่ละประเภทอาจอนุญาตให้สถาบันการเงินพึ่งพาบุคคลที่สามที่เป็นสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในการปฏิบัติตามมาตรการการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่กล่าวไปแล้วได้ โดยสถาบันการเงินที่พึ่งพาบุคคลที่สามมีหน้าที่รับผิดชอบในการขอรับข้อมูลที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 10 ทันที และดำเนินการตามขั้นตอนอย่างครบถ้วนเพื่อมั่นใจว่าบุคคลที่สามสามารถส่งมอบสำเนาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงตนและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า นอกจากนี้สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการให้มั่นใจว่าบุคคลที่สามอยู่ภายใต้การกำกับดูแล การควบคุมดูแล หรือการติดตามตรวจสอบว่ามีมาตรการและปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้าซึ่งจะรวมถึงการเก็บรักษาเอกสารตามข้อแนะนำที่ 10 และ 11[78]

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีที่สถาบันการเงินสงสัยหรือมีมูลเหตุอันควรสงสัยว่าเงินนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน สถาบันการเงินควรรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทั้งหมดต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินทันที ซึ่งรวมถึงการพยายามทำธุรกรรมโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนเงินที่ใช้ทำธุรกรรม[79] ทั้งนี้ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สถาบันการเงิน กรรมการบริการ เจ้าหน้าที่ และพนักงาน ห้าม

[77] The FATF Recommendations, Recommendation 11 Record Keeping

[78] The FATF Recommendations, Recommendation 17 Reliance on Third Parties

[79] The FATF Recommendations, Recommendation 20 Reporting of Suspicious Transactions

เปิดเผยให้ลูกค้าทราบถึงการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกรายงานไปยังหน่วยข่าวกรองทางการเงิน[80]

นอกจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และการรายงานธุรกรรมสงสัยแล้ว FAFT ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมภายในของสถาบันการเงินไว้ในข้อแนะนำที่ 18 ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามแผนงานต่อต้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยต้องคำนึงถึงความเสี่ยง ขนาดธุรกิจ นโยบาย กระบวนการ และการควบคุมภายใน กล่าวคือ สถาบันการเงินต้องบริหารการจัดการปฏิบัติตาม โดยต้องมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับบริหารในการติดตามการปฏิบัติ ขั้นตอนการจ้างพนักงานจะต้องมีขั้นตอนการคัดเลือกเพื่อสร้างหลักประกันว่ามีมาตรฐานสูงเมื่อมีการจ้างพนักงาน และสถาบันการเงินจะต้องมีการฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสถาบันการเงินจะต้องมีผู้ตรวจสอบการทำงานที่เป็นอิสระเพื่อทดสอบระบบ นอกจากนี้แผนงานต่อต้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงต้องใช้กับทุกสาขาและบริษัทในเครือด้วย[81]

ในการกำกับดูแล หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ และผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ควรจัดทำแนวปฏิบัติและความเห็น ซึ่งช่วยให้สถาบันการเงินในการดำเนินการตามมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจพบและการรายงานธุรกรรมสงสัย[82] ซึ่งผู้ศึกษาได้จัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending ไว้ในบทที่ 5

4.1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อแนะนำและกฎหมายในประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นใน 4.1.1. จะพบว่า หน้าที่ของสถาบันการเงินตามข้อแนะนำของ FATF[83] กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย[84] จะมีความแตกต่างในประเด็นหลักๆ ดังนี้

---

[80] The FATF Recommendations, Recommendation 21 Tipping-off and Confidentiality

[81] The FATF Recommendations, Recommendation 18 Internal Controls and Foreign Branches and Subsidiaries

[82] The FATF Recommendations, Recommendation 34 Guidance and Feedback

[83] The FATF Recommendations (International standards on combating Money Laundering and Financing of terrorism & proliferation), June 2019 and FATF Methodology for assessing compliance with the FATF Recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems, October 2019

[84] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหน้าที่ของสถาบันการเงินตามข้อแนะนำของ FATF กับ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย โดยใช้ข้อแนะนำของ FATFเป็นหลักในการพิจารณาเปรียบเทียบ

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
1.	หน้าที่รายงานธุรกรรม	ธุรกรรมสงสัย (ข้อแนะนำข้อที่ 20)	1. ธุรกรรมเงินสด 2. ธุรกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัย 3. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 3)
2.	การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า	1. สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อ (1) มีการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ (2) มีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวในวงเงินที่เกินกำหนด (15,000 ดอลลาร์สหรัฐ/ยูโร) โดยไม่ว่าธุรกรรมนั้นจะทำเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็ตาม (3) มีการทำธุรกรรมโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นครั้งคราวตามข้อแนะนำเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (4) มีเหตุอันสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยในส่วนนี้สถาบันการเงินไม่ต้องคำนึงถึงข้อยกเว้นหรือวงเงิน	1. สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อเริ่มทำธุรกรรมครั้งแรกโดยต้องตรวจสอบเป็นระยะจนสิ้นสุดดำเนินการเมื่อมีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 20/1) 2. สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เมื่อ (1) เริ่มมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า หรือ (2) มีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีมูลค่าต่อเนื่องรวมกัน โดยมีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป หรือที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละครั้งมูลค่า 50,000 บาทขึ้นไป (3) มีข้อสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
		(5) มีข้อสงสัยว่าข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าที่สถาบันการเงินได้รับมีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ 2. กำหนดให้สถาบันการเงินระบุตัวตนลูกค้า (ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าประจำหรือลูกค้าครั้งคราว และไม่ว่าจะเป็นลูกค้าบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย) และพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าโดยใช้เอกสาร ข้อมูล ข่าวสารจากแหล่งที่เป็นอิสระและเชื่อถือได้ 3. สถาบันการเงินจะต้องพิสูจน์ทราบตัวตนบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจ รวมถึงผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงด้วย (ข้อแนะนำข้อที่ 10)	(4) มีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการระบุตัวตนของลูกค้าหรือระบุตัวผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556 ข้อ 18) 3. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงิน ให้ดำเนินการ ดังนี้ (1) ระบุตัวตนของลูกค้า และพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าโดยใช้เอกสาร ข้อมูลหรือข่าวสาร จากแหล่งข้อมูลสาธารณะที่น่าเชื่อถือนอกเหนือจากการขอข้อมูลจากลูกค้าก็ได้ (2) ระบุผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และใช้มาตรการที่เหมาะสมในการพิสูจน์ทราบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556 ข้อ 19)
3.	การจัดให้ลูกค้าแสดงตน	-	1. สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 20) 2. กรณีที่ลูกค้าสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องหรือในช่วงระยะเวลาที่ตกลงกับสถาบันการเงินเพื่อใช้บริการทางการเงิน ทางธุรกิจทางการค้า หรือทางวิชาชีพของสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำ

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			ธุรกรรม เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว 3. กรณีลูกค้าที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวกับสถาบันการเงิน เพื่อใช้บริการทางการเงิน ทางธุรกิจ ทางการค้า หรือทางวิชาชีพของสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้ง ก่อนการทำธุรกรรม ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การให้บริการรับชำระเงินแทนในแต่ละครั้งมีมูลค่าตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป (2) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือการให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละครั้งมีมูลค่าตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป (3) การทำธุรกรรมนอกจาก(1) และ (2) ไม่ว่าครั้งเดียวซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป หรือหลายครั้งที่มีความต่อเนื่องซึ่งมีมูลค่ารวมกันตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป (กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2562 ข้อ 4, 5)
4.	พื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูง	กำหนดให้สถาบันการเงินดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงในระดับที่เข้มข้นที่สุดและได้สัดส่วนกับความเสี่ยง ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และการทำธุรกรรมกับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (รวมถึงสถาบันการเงิน) จาก	1. สถาบันการเงินต้องกำหนดให้พื้นที่ดังต่อไปนี้ เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (1) พื้นที่ที่อยู่ภายใต้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
		ประเทศที่ FATF กำหนดว่ามีความเสี่ยงสูง (ข้อแนะนำข้อที่ 19)	(2) พื้นที่ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาให้เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย 2. ในกรณีที่พบว่าลูกค้าอาจมีความเสี่ยงในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือประเทศ สถาบันการเงินอาจพิจารณาปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า ซึ่งถือเป็นการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการภายในองค์กรของสถาบันการเงิน (ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศ ข้อ 4 และข้อ7)
5.	การพึ่งพาบุคคลที่สาม	หากสถาบันการเงินได้รับอนุญาตให้พึ่งพาบุคคลที่สามที่เป็นสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน สถาบันการเงินที่พึ่งพาบุคคลที่สามมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการมาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังนี้ 1. ขอรับข้อมูลที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ในข้อแนะนำข้อที่ 10 มาตรการการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า 2. ดำเนินการตามขั้นตอนจนเป็นที่แน่ใจว่าบุคคลที่สามมีสำเนาข้อมูล	สถาบันการเงินอาจพึ่งพาบุคคลที่สามในการตรวจสอบเพื่อระบุตัวตน เมื่อรับรองได้ว่า (1) จะได้รับข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินการจากบุคคลที่สาม (2) บุคคลที่สามต้องส่งสำเนาเอกสารหรือข้อมูลการระบุตัวตนและเอกสารข้อมูลอื่นๆ ของลูกค้าที่เกี่ยวข้องได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอ (3) บุคคลที่สามได้รับการกำกับดูแลและตรวจสอบอย่างเหมาะสมและปฏิบัติตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
		การแสดงตนและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าไว้ให้เมื่อร้องขอโดยไม่ชักช้า 3. ดำเนินการจนแน่ใจว่ามีการกำหนดกฎเกณฑ์ การกำกับดูแลและติดตาม และมาตรการในการปฏิบัติตามข้อกำหนดการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ตลอดจนการเก็บรักษาหลักฐานตามข้อแนะนำข้อที่ 10 และ 11 สำหรับบุคคลที่สาม (ข้อแนะนำข้อที่ 17)	และมีการเก็บรักษาข้อมูลตามกฎกระทรวง (4) บุคคลที่สามปฏิบัติตามข้อบังคับหลายประเทศ ได้มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของประเทศนั้นๆ จากระดับความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแล้ว (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 47)
6.	ข้อห้ามในการสร้างความสัมพันธ์	1. ห้ามไม่ให้สถาบันการเงินเปิดบัญชีที่ใช้นามแฝงหรือที่เห็นได้ชัดว่าเป็นชื่อปลอม 2. ห้ามไม่ให้เปิดบัญชี สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือดำเนินธุรกรรม หรือให้ยุติความสัมพันธ์สำหรับกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการตรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (ข้อแนะนำข้อที่ 10)	1. ห้ามสถาบันการเงินสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรมกับลูกค้าที่ปกปิดชื่อจริงหรือใช้ชื่อแฝง (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 6) 2. กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ให้สถาบันการเงินปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ไม่ทำธุรกรรม หรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 23)
7.	การบริหารความเสี่ยง	กรณีความเสี่ยงต่ำ อาจผ่อนปรนในการบริหารหรือลดความเสี่ยงได้ (ข้อแนะนำข้อที่ 1) กรณีที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อ	1. สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้นที่สุดสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
		การร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงในระดับสูงมาก ให้สถาบันการเงินดำเนินมาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้น แต่สถาบันการเงินอาจได้รับอนุญาตให้ใช้มาตรการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่ผ่อนปรนลงได้ สำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ (ข้อแนะนำข้อที่ 10)	(กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 15) 2. ให้สถาบันการเงินกำหนดระดับความเข้มข้นในการดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับลูกค้าทุกรายให้สอดคล้องกับความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้า โดยในรายที่มีความเสี่ยงสูง ต้องตรวจสอบในระดับที่เข้มที่สุด และในรายที่มีความเสี่ยงต่ำ อาจพิจารณาลดความเข้มข้นในการดำเนินการตรวจสอบ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและระเบียบวิธีการด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 12) 3. ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง และอนุมัติผลการตรวจทานข้อมูลตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 15) 4. สถาบันการเงินอาจลดระดับความเข้มข้นในการดำเนินการตรวจสอบ

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าลงได้ สำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 16)
8.	การรักษาความลับ	ห้ามไม่ให้สถาบันการเงิน และกรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ และพนักงานเปิดเผยข้อเท็จจริงว่ารายงานธุรกรรมสงสัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกำลังถูกส่งไปยังหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (ข้อแนะนำข้อที่ 21)	1. ห้ามมิให้ผู้มีหน้าที่รายงาน (สถาบันการเงิน) หรือบุคคลใดเปิดเผยข้อมูลหรือเปิดเผยข้อมูลหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันอาจทำให้ลูกค้าหรือบุคคลภายนอกทราบเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การรายงานธุรกรรมหรือการส่งข้อมูลอื่นใดไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 21/1) 2. ห้ามสถาบันการเงินรวมทั้งกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง ตัวแทน และสำนักงานผู้ดำเนินการแทนเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันอาจมีผลทำให้ลูกค้าทราบ เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือรายงานข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าไปยังสำนักงาน (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 7)
9.	การทำธุรกรรมกับบุคคลที่สถานภาพทางการเมือง	สำหรับบุคคลที่สถานภาพทางการเมืองต่างชาติ หรือในประเทศ การอนุมัติความสัมพันธ์ต้องขออนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงก่อนและถือว่าการทำธุรกรรมกับลูกค้าที่มี	1. กรณีที่ลูกค้าหรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองของประเทศไทยหรือของต่างประเทศ สถาบันการเงินควรพิจารณาว่าความสัมพันธ์

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
		สถานภาพทางการเมืองเป็นว่าความเสี่ยงสูง สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการติดตามความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (ข้อแนะนำข้อที่ 12)	ทางธุรกิจหรือการทำธุรกรรมกับลูกค้าดังกล่าวมีความเสี่ยงสูงต่อการฟอกเงิน (ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่องบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ข้อ 2) 2. ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง และอนุมัติผลการตรวจทานข้อมูลตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 15)
10.	การทำธุรกรรมกับบุคคลที่ถูกกำหนด	ประเทศควรห้ามบุคคลสัญชาติตนหรือบุคคลและองค์กรที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจตามกฎหมายของตน มิให้จัดหาเงินหรือทรัพย์อื่น ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ บริการทางการเงิน หรือบริการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือองค์กรที่ถูกกำหนด เว้นแต่จะมีใบอนุญาต ได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับแจ้งตามมติ UNSC ที่เกี่ยวข้อง (ข้อแนะนำข้อที่ 6)	ให้ผู้มีหน้าที่รายงานกำหนดนโยบายในการประเมินความเสี่ยงหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (1) กรณีลูกค้าหรือผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว (ค) ให้ผู้มีหน้าที่รายงานกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ การไม่ทำธุรกรรม หรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจ รวมทั้งการระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อ

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			การร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง กำหนดนโยบายในการประเมินความเสี่ยงและการกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือมาตรการอื่นใด เพื่อป้องกันมิให้มีการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ข้อ 2 (1) (ค))
11.	การดำเนินการกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด	ประเทศควรกำหนดให้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลภายในประเทศทั้งหมดระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินของบุคคลหรือองค์กรที่ถูกกำหนดโดยไม่ชักช้าและไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า (ข้อแนะนำข้อที่ 6)	เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดแล้ว ให้ผู้มีหน้าที่รายงานหรือบุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนดดำเนินการดังต่อไปนี้โดยไม่ชักช้า (1) ระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือของผู้กระทำการแทนหรือตามคำสั่งของผู้นั้น (2) แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ (3) แจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบเกี่ยวกับผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นลูกค้าซึ่งอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดหรือผู้มีหรือผู้เคยมีการทำธุรกรรมกับผู้นั้น (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง มาตรา 8, 17)

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
12.	เก็บรักษาข้อมูล	1. กำหนดให้สถาบันการเงินรักษาหลักฐานที่จำเป็นทั้งหมดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างน้อย 5 ปี หลังจากที่การทำธุรกรรมเสร็จสิ้น 2. กำหนดให้สถาบันการเงินเก็บหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับมาจากมาตรการการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า รวมถึงเอกสารด้านบัญชี และหนังสือติดต่อธุรกิจตลอดจนผลของการวิเคราะห์อย่างน้อย 5 ปี หลังจากที่มีการยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือหลังจากวันที่มีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว (ข้อแนะนำข้อที่ 11)	ให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียด ดังนี้ 1. เกี่ยวกับการแสดงตน เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่ปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า 2. เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงเป็นเวลา 5 ปีนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมหรือบันทึกข้อเท็จจริงนั้น (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 22) 3. เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เป็นเวลา 10 ปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 22/1)
13.	เทคโนโลยีใหม่	กำหนดให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงก่อนเปิดตัวผลิตภัณฑ์ วิธีปฏิบัติ และเทคโนโลยีนั้น และดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อบริหารและลดความเสี่ยง (ข้อแนะนำข้อที่ 15)	1. สถาบันการเงินต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการบรรเทาความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ (กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 4) 2. สถาบันการเงินต้องกำหนดหลักเกณฑ์ภายในองค์กรเพื่อตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึง

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			ต้องกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือใช้เทคโนโลยีใหม่ผ่านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ (ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางในการกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ ข้อ 2)
14.	การจ้างพนักงาน	ขั้นตอนการคัดเลือกเพื่อให้สร้างหลักประกันว่ามีมาตรฐานสูงเมื่อมีการจ้างพนักงาน (ข้อแนะนำข้อที่ 18)	1. สถาบันการเงินต้องกำหนดขั้นตอนในการจ้างพนักงาน เพื่อปฏิบัติงานภายใต้นโยบายหรือมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดให้พนักงานได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง (กฎกระทรวง การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 48) 2. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้แก่ผู้มีหน้าที่รายงาน (สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16)
15.	การฝึกอบรม	สถาบันการเงินต้องมีการจัดโครงการฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง (ข้อแนะนำข้อที่ 18)	

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			ผู้มีหน้าที่รายงานต้องให้ผู้ได้รับการฝึกอบรมปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำรายงานหรือควบคุมการจัดทำรายงาน การจัดให้ลูกค้าแสดงตน และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าให้ถูกต้อง (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 21/3)
16.	บทลงโทษ	บทลงโทษจากการที่บกพร่องไม่ปฏิบัติตามมาตรการด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ไม่ควรใช้เพียงสถาบันการเงินเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงผู้บริหารและผู้จัดการระดับอาวุโสด้วย (ข้อแนะนำข้อที่ 35)	1. ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่รายงานซึ่งต้องรับโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายนี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย (ร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 59/15) 2. ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิด (ฝ่าฝืนหรือไม่แจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบเกี่ยวกับผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นลูกค้าซึ่งอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด หรือผู้ที่มีหรือเคยมีการทำธุรกรรมกับผู้อื่น) ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของ

ข้อ	เรื่อง	ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน	กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย
			กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง มาตรา 24)

4.2 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มในสาธารณรัฐประชาชนจีน

4.2.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนการก่อการร้ายได้กำหนดให้สถาบันการเงิน (Finance Institutions) ที่จัดตั้งภายในสาธารณรัฐประชาชนจีน และสถาบันที่ไม่ใช่สถาบันการเงินบางแห่ง (Non-Finance Institutions) มีภาระหน้าที่ผูกพันภายใต้กฎหมายดังกล่าว โดยจะถูกกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงาน[85]

ธนาคารประชาชนจีน ซึ่งเป็นหน่วยกำกับดูแลหลักทางด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้าย ได้ประกาศกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เจาะจงในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้ายสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานในการทำธุรกิจ เช่น มาตรการบริหารงานของการยืนยันตัวตนของลูกค้า การระบุตัวตน การเก็บรักษาข้อมูลการทำธุรกรรมโดยสถาบันการเงิน เป็นต้น[86]

---

[85] ICLG, **China: Anti Money Laundering 2019** [Online], 12 April 2020. Available from: https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/china

[86] เรื่องเดียวกัน

คณะกรรมการกำกับดูแลการธนาคารและการประกันภัยของสาธารณรัฐประชาชนจีน (China Banking & Insurance Regulatory Commission – CB & IRC) และคณะกรรมการกำกับดูแลหลักทรัพย์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (China Securities Regulatory Commission - CSRC) ได้ประกาศระเบียบพิเศษเกี่ยวกับทางด้านป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้ายด้วย เช่น มาตรการดำเนินการต่อต้านการฟอกเงินของหลักทรัพย์และอนุพันธ์[87]

สถาบันการเงินที่กำหนดให้อยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้าย ได้แก่ ธนาคาร สหกรณ์เครดิต บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทอนุพันธ์ บริษัทจัดการกองทุน บริษัทประกันภัย บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน บริษัทรัสต์และการลงทุน บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทเงินทุน บริษัทลีสซิ่ง บริษัทให้เช่าซื้อรถยนต์ บริษัทนายหน้าทางการเงิน และสถาบันการเงินอื่นๆที่ธนาคารประชาชนจีนกำหนด[88]

ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2549 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550[89] แบ่งออกเป็น 7 หมวด 37 มาตรา ในหมวดว่าด้วยบทบัญญัติทั่วไปจะกำหนดให้สถาบันการเงินที่จัดตั้งภายในอาณาเขตสาธารณรัฐประชาชนจีนและสถาบันที่ไม่ใช่สถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย[90] ซึ่งคำว่าสถาบันการเงินได้มีการกำหนดไว้ในหมวดที่ 7 บทบัญญัติเพิ่มเติมว่า สถาบันการเงิน หมายถึง ธนาคารที่ยึดหลักนโยบายของสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์เครดิต สถาบันการออมหลังการลงทุน บริษัททรัสต์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทนายหน้าซื้อขายอนุพันธ์ และบริษัทประกันภัยที่จัดตั้งตามกฎหมายเพื่อทำธุรกิจทางการเงิน รวมถึงสถาบันอื่นๆ ซึ่งถูกกำหนด[91] โดยสินเชื่อออนไลน์ (P2P Online Lending) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ถือเป็นผู้ให้บริการทางการเงินแต่ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือธนาคาร (Non-Bank) ซึ่งอยู่ในกลุ่มธุรกิจภาคการเงินทางอินเตอร์เน็ต

---

[87] เรื่องเดียวกัน

[88] เรื่องเดียวกัน

[89] Ministry of Commerce of the People's Republic of China Department of Foreign Investment Administration, **Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56)** [Online], 12 April 2020. Available from: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_3873_0_7.html

[90] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 3

[91] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 34 : "Financial institutions as mentioned in the present Law refer to the policy banks, commercial banks, credit cooperatives, post savings institutions, trust investment companies, securities companies, futures brokerage companies, insurance companies and any other institution, which have been determined and publicized by the competent department for anti-money laundering of the State Council to engage in financial undertakings."

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น จะกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงิน เช่น

- สถาบันการเงินจะต้องเก็บข้อมูลที่ได้รับจากกระทำธุรกรรมกับลูกค้าเป็นความลับ[92]
- สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลจัดการ เมื่อพบว่ามีกิจกรรมการฟอกเงิน[93]
- สถาบันการเงินจะต้องสร้างและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในเพื่อใช้ดำเนินการต่อต้านการฟอกเงิน[94]
- สถาบันการเงินจะต้องจัดให้มีระบบการระบุตัวตนลูกค้าตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง หากสถาบันการเงินสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าหรือให้บริการทางการเงินแบบครั้งคราว ลูกค้าจะต้องแสดงเอกสารรับรองเพื่อยืนยันตัวตน[95]
- ในกรณีที่มีการพึ่งพาบุคคลที่สามในการระบุตัวตนลูกค้า สถาบันการเงินจะต้องมีความมั่นใจว่าบุคคลที่สามได้ใช้มาตรการในการระบุตัวตนตามที่กฎหมายกำหนด หากบุคคลที่สามไม่สามารถใช้มาตรการในการระบุตัวตนกับลูกค้าตามกฎหมายกำหนด สถาบันการเงินจะต้องรับผิดชอบ[96]
- สถาบันการเงินจะต้องมีระบบการเก็บรักษาเอกสารข้อมูลการระบุตัวตนของลูกค้าและข้อมูลการทำธุรกรรม[97]
- สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมขนาดใหญ่ และธุรกรรมที่น่าสงสัย[98]
- สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[99]

---

[92] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 5

[93] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 7

[94] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 15

[95] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 16

[96] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 17

[97] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 19

[98] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 20

[99] Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56), Article 22

4.2.2 การประเมินกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

FATF ได้เข้าประเมินมาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสาธารณรัฐประชาชนจีน* เมื่อกรกฎาคม 2561 โดยในการเข้าประเมินนั้น FAFT จะวิเคราะห์ระดับความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ข้อของ FAFT[100] กับระดับประสิทธิผลของระบบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น[101] ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ถูกเข้าประเมินเช่นเดียวกัน โดยประเทศไทยได้ประเมินเสร็จครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2559[102]

ภาคการเงินทางอินเตอร์เน็ต (Internet finance Sector) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ Internet payment, Online Lending, Equity Crowdfunding, Internet fund sales, Internet Insurance, Internet Trust และ Internet Consumer Finance โดยสินเชื่อออนไลน์ (Online Lending) ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็น 1 ใน 7 ของหมวดหมู่ภาคการเงินทางอินเตอร์เน็ต ดังนั้น Peer-to-Peer Lending Platform เป็นจึงเป็น Non-bank ประเภทหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในภาคการเงินทางอินเตอร์เน็ต สถาบันสินเชื่อออนไลน์ (online lending institutions) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน จะต้องจดทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐ และจะต้องถูกกำกับด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยธนาคารประชาชนจีน โดยร่วมกับคณะกรรมการกำกับดูแลการธนาคารและการประกันภัยแห่งประเทศจีน - China Banking and Insurance Regulatory แต่กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่ได้มุ่งไปที่ภาคการเงินทางอินเตอร์เน็ต การกำกับในส่วนของสินเชื่อออนไลน์และแนวปฏิบัติยังไม่มีการเริ่มดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น[103]

สินเชื่อออนไลน์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นการให้กู้ยืมเงินระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านอินเตอร์เน็ตแพลตฟอร์ม ซึ่งสามารถเรียกได้ว่า “P2P Online Lending” แพลตฟอร์มให้บริการเป็นสื่อกลางระหว่างนักลงทุนและนักการเงิน โดยให้บริการครอบคลุมในด้านการจับคู่ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการประเมินความน่าเชื่อถือ (Credit Rating) สำหรับวงเงินสินเชื่อ ในกรณีที่เป็นสินเชื่อ

---

* ในการศึกษารายงานการประเมินกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศอื่นๆ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563 นอกจากสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น พบว่า ไม่มีการกล่าวถึงธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

[100] The FATF Recommendations

[101] FATF, **China's measures to combat money laundering and terrorist financing; Mutual Evaluation Report of China on April 2019** [Online], 25 March 2020. Available from: https://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-china-2019.html

[102] FATF, **Thailand's measures to combat money laundering and the financing of terrorism and proliferation; Mutual Evaluation Report of Thailand on December 2017** [Online], 25 March 2020. Available from: http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-thailand-2017.html

[103] FATF, **China's measures to combat money laundering and terrorist financing; Mutual Evaluation Report of China on April 2019** [Online], 25 March 2020. Available from: https://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-china-2019.html

ส่วนบุคคล (Personal Loan) ส่วนใหญ่วงเงินสินเชื่อจะไม่เกิน 200,000 หยวน แต่ถ้าเป็นสินเชื่อธุรกิจ (Corporate Loan) จะไม่เกิน 1,000,000 หยวน ซึ่งวงเงินในการกู้ยืมทั้งแพลตฟอร์มต้องไม่เกิน 1,000,000 หยวนสำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกิน 5,000,000 หยวนสำหรับนิติบุคคล ซึ่งวงเงินในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้[104]

รายงานการประเมินของสาธารรัฐประชาชนจีน พบว่า[105] ความเสี่ยงทางด้านของนโยบายมาตรการป้องกัน ตามข้อแนะนำที่ 9-23* นั้น สถาบันสินเชื่อออนไลน์ ไม่ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการฟอกเงินและการก่อการร้าย รวมถึงภาระหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ธนาคารจะมีมาตรการป้องกันที่ดีกว่าสถาบันการเงินอื่น โดยสินเชื่อออนไลน์ไม่ได้มีมาตรการป้องกัน (Preventive Measures)

ความเสี่ยงด้านการกำกับดูแล ตามข้อแนะนำที่ 26-28 และ 34-35** สินเชื่อออนไลน์ไม่ได้มีความเข้าใจในความเสี่ยงทางด้านการฟอกเงินและการก่อการร้าย นอกจากนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ไม่ได้มีการกำหนดค่าปรับและบทลงโทษสำหรับสถาบันการเงินสินเชื่อออนไลน์

ธนาคารประชาชนจีน (People's Bank of China)*** มีอิทธิพลปานกลางต่อสถาบันการเงินในส่วนของการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance) กับกระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk management process) หน่วยงานกำกับ (sector supervisor) ทำหน้าที่ในด้านสนับสนุน แต่หน่วยงานนี้จะมีอิทธิพลน้อยกว่าธนาคารประชาชนจีน เพราะหน้าที่มักจะถูกจำกัดอยู่ในด้านการประเมินความเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้ไม่มีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อสินเชื่อออนไลน์ เพราะไม่ได้มีข้อกำหนดอย่างเจาะจงในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับสินเชื่อออนไลน์

---

[104] เรื่องเดียวกัน

[105] เรื่องเดียวกัน

* ความเสี่ยงทางด้านของนโยบายมาตรการป้องกัน ตามข้อแนะนำที่ 9-23 ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของสถาบันการเงิน (ข้อแนะนำที่ 9), การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (ข้อแนะนำที่ 10), การเก็บรักษาหลักฐาน (ข้อแนะนำที่ 11), บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง (ข้อแนะนำที่ 12), ธนาคารตัวแทน (ข้อแนะนำที่ 13), บริการโอนเงินหรือมูลค่าเงิน (ข้อแนะนำที่ 14), เทคโนโลยีใหม่ (ข้อแนะนำที่ 15), การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อแนะนำที่ 16), การพึ่งพาบุคคลที่สาม (ข้อแนะนำที่ 17), การควบคุมภายใน และสาขาต่างประเทศ และบริษัทในเครือ (ข้อแนะนำที่ 18), ประเทศที่มีความเสี่ยงสูง (ข้อแนะนำที่ 19), การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (ข้อแนะนำที่ 20), การทำให้รู้ตัวและการเก็บรักษาความลับ (ข้อแนะนำที่ 21), ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (ข้อแนะนำที่ 22), มาตรการอื่นๆ สำหรับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (ข้อแนะนำที่ 23)

** ความเสี่ยงด้านการกำกับดูแล ตามข้อแนะนำที่ 26-28 และ 34-35 ได้แก่ การกำกับดูแลและการควบคุมสถาบันการเงิน (ข้อแนะนำที่ 26), อำนาจของหน่วยงานกำกับดูแล (ข้อแนะนำที่ 27), การกำกับดูแลและการควบคุมธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (ข้อแนะนำที่ 28), การจัดทำแนวทางและผลตอบรับ (ข้อแนะนำที่ 34), บทลงโทษ (ข้อแนะนำที่ 35)

*** ธนาคารประชาชนจีน เป็นธนาคารกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีอำนาจในการดูแลนโยบายการเงินและกำกับสถาบันการเงินในจีนแผ่นดินใหญ่ ลักษณะเช่นเดียวกับธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand)

ในการตรวจสอบเกี่ยวกับมาตรการป้องกันนั้น FATF ได้พบว่าสถาบันสินเชื่อออนไลน์ไม่อยู่ภายในกรอบกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สถาบันสินเชื่อออนไลน์ไม่ได้มีความเข้าใจในความเสี่ยงทางด้านการฟอกเงินและการก่อการร้าย สถาบันสินเชื่อออนไลน์ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ด้านกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (รวมถึงไม่มีการรายงานธุรกรรมต้องสงสัย) และไม่ได้มีมาตรการป้องกัน FATF จึงเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขโดยให้สาธารรัฐประชาชนจีนควรจัดให้ธุรกิจสินเชื่อออนไลน์เข้ามารวมอยู่ภายในกรอบทางกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายซึ่งเกี่ยวกับสินเชื่อออนไลน์ รวมถึงกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมต้องสงสัยที่เหมาะสม โดยเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน (Priority Actions)

การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สินเชื่อออนไลน์มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer due diligence - CDD) ที่อ่อนแอเป็นพิเศษ เมื่อทำธุรกรรมกับลูกค้าที่ถูกอ้างอิงโดยสถาบันการชำระเงิน โดยในกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้านั้น ไม่มีการตรวจสอบธุรกรรม ณ เวลาที่มีการทำธุรกรรม (Real-Time) เพื่อตรวจสอบหาความผิดปกติทางด้านการฟอกเงินหรือการก่อการร้าย สินเชื่อออนไลน์ไม่มีการตรวจสอบเอกสาร และข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมภายใต้กระบวนการการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเป็นระยะเวลาหรือเป็นช่วงๆ และสินเชื่อออนไลน์ไม่มีกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ในมาตรการบริหารลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง (Enhanced Due Diligence - EDD) สินเชื่อออนไลน์ไม่มีการพิจารณาลูกค้าที่มีสถานะทางการเมือง (PEPs) เป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ไม่มีการรักษาข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดซึ่งประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายและการจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ก่อการร้าย ไม่มีการบริหารความเสี่ยงในส่วนของความสัมพันธ์ทางธุรกิจและธุรกรรมทางธุรกิจกับบุคคลหรือนิติบุคคลจากประเทศที่ FATF กำหนดให้มีความเสี่ยงสูง อีกทั้ง ไม่มีการเก็บรวบรวมรายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งรวมถึงประเทศที่ถูกกำหนดโดย FATF ด้วย

สินเชื่อออนไลน์อาศัยเทคโนโลยีในการให้บริการเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการระบุตัวตนของลูกค้า ช่องทางการส่ง และการทำธุรกรรม แต่สินเชื่อออนไลน์ไม่มีการระบุชัดเจนว่าจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงระดับใด หรือการประเมินความเสี่ยงนั้นครอบคลุมการฟอกเงินและการก่อการร้ายหรือไม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากังวลเมื่อคำนึงถึงความไม่เข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงทางด้านการฟอกเงินและการก่อการร้ายของสินเชื่อออนไลน์

การกำกับดูแลของสาธารณรัฐประชาชนจีน ธนาคารประชาชนจีนถูกกำหนดให้เป็นหน่วยงานกำกับดูแลภาคธุรกิจสินเชื่อออนไลน์ตั้งแต่ปี 2558 แต่อย่างไรก็ดียังไม่ได้มีการตรวจสอบ

และควบคุมดูแลในด้านของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จากการตรวจสอบการการกำกับดูแลของสาธารณรัฐประชาชนจีนของ FATF พบว่า ภาคธุรกิจสินเชื่อออนไลน์ไม่ได้มีการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย FATF จึงเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้สาธารณรัฐประชาชนจีนควรขยายขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้ครอบคลุมไปถึงภาคธุรกิจสินเชื่อออนไลน์ และจะต้องทำให้มั่นใจว่าการกำกับดูแลโดยธนาคารประชาชนจีนนั้นมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสาธารรัฐประชาชนจีนนั้นสรุปได้ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่ได้ครอบคลุมไปถึงธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform (ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม) ซึ่ง FATF ได้แนะนำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมต้องสงสัยสำหรับธุรกิจดังกล่าว

บทที่ 5

แนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงิน สำหรับธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบแนวทางการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงประกาศที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จะเป็นการจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform (ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม) เป็นธุรกิจที่ผู้ใช้บริการ (ผู้ให้กู้ และ ผู้กู้) ซึ่งสามารถใช้บริการโดยนำเงินเข้าสู่ระบบเพื่อปล่อยสินเชื่อ และใช้บริการกู้ยืมเงินจากระบบดังกล่าว หากอาชญากรรมกระทำความผิดในฐานะเป็นผู้ให้กู้ อาชญากรจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาปล่อยให้กู้ยืม เพื่อให้เงินซึ่งได้จากการกระทำความผิดเสมือนเป็นเงินที่มีหลักแหล่งที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้อาชญากรยังสามารถแฝงตัวเข้ามาในรูปแบบผู้กู้โดยการกู้ยืมเงินและชำระดอกเบี้ย เพื่อทำให้เงินมีแหล่งที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ในการฟอกเงินนั้นไม่จำเป็นต้องทำให้มีเงินเพิ่มมากขึ้นและไม่จำต้องกระทำครั้งละมากๆ การฟอกเงินจะไม่ยึดที่มูลค่าของเงิน แต่จะเป็นการทำให้เงินเสมือนได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform นั้น จะต้องมีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน ในกรณีที่มีการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ใช้บริการจะต้องมีการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ เพื่อเป็นการตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้บริการ นอกจากนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดให้มีมาตรการบริหารความเสี่ยงภายใน และมาตรการเก็บรักษาข้อมูลตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

5.1 การกำหนดหน้าที่ให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน และการรายงานธุรกรรมทางการเงิน

การให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องกำหนดในกฎหมายให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform มีหน้าที่รายงานทางธุรกรรมทางการเงิน ในส่วนนี้จึงส่งผลให้อาชญากรใช้ธุรกิจดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินผ่านธุรกิจ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในส่วนนี้ยังส่งผลให้อาชญากรมีช่องทางในการฟอกเงินเพิ่มขึ้น และทำให้ภาครัฐไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของอาชญากรได้

ดังนั้น ภาครัฐควรกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นสถาบันการเงิน โดยอาศัยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3[106] และมาตรา 4[107] ในการออกกฎกระทรวงกำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อผ่านธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นสถาบันการเงิน โดยภาครัฐไม่สามารถกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 เนื่องจากมาตรา 16 ไม่มีการเปิดช่องว่างให้ประกาศนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินเป็นผู้ประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ ปัจจุบันมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ.... โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล ตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นสถาบันการเงิน ซึ่งเมื่อถูกประกาศให้เป็นสถาบันการเงินแล้ว จะส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงิน

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน จะเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ อันได้แก่ สถาบันการเงินตามมาตรา 3 และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ถูกกำหนดให้เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินและรายงานเกี่ยวผู้ใช้บริการซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดโดยอัตโนมัติ

ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “ธุรกรรม” ให้หมายความว่า “กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใดๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน”[108]

ดังนั้น การรายงานธุรกรรมจึงหมายถึงการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม กิจกรรม นิติสัมพันธ์ หรือการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับทางการเงิน ธุรกิจ หรือทรัพย์สินของผู้ใช้บริการธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform

---

[106] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545, มาตรา 3 “สถาบันการเงิน หมายความว่า
(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

[107] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545, มาตรา 4 “ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”

[108] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545, มาตรา 3

การรายงานธุรกรรมทางการเงินของสถาบันการเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 สามารถแบ่งออกตามประเภทของธุรกรรม ดังนี้

1) ธุรกรรมเงินสด คือ เป็นการทำธุรกรรม นิติกรรม หรือสัญญาโดยใช้เงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป โดยไม่ว่าธุรกรรมนั้นจะกระทำครั้งเดียวหรือแบ่งการทำธุรกรรมออกเป็นหลายครั้งก็ตาม สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมเงินสดที่ทำขึ้นในวันที่ 1 ถึง 15 จะต้องรายงานธุรกรรมเงินสดภายใน 7 วันนับแต่วันที่ 15 และธุรกรรมที่ทำขึ้นในวันที่ 16 จนถึงวันสิ้นเดือน จะต้องรายงานธุรกรรมเงินสดภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือนที่มีการทำธุรกรรม[109] ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการรายงานจะต้องใช้แบบฟอร์มตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด

2) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย คือ ธุรกรรมที่มีเหตุที่ทำให้เชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมเป็นการกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเกี่ยวของกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือความผิดมูลฐานตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในการทำธุรกรรม และการพยายามทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน[110] โดยมีลักษณะของกลุ่มผู้ใช้บริการที่ควรจะพิจารณาและรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนี้

2.1) กลุ่มผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อนไปจากธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ปกติ

2.2) กลุ่มผู้ใช้บริการที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.3) กลุ่มผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีลักษณะขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

2.4) กลุ่มบุคคลที่ถูกกำหนด เมื่อพบว่าผู้ใช้บริการมีรายชื่อเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศ

2.5) กลุ่มผู้ใช้บริการซึ่งกระทำความผิดมูลฐาน ตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปราบการฟอกเงินกำหนด หรือกลุ่มผู้ใช้บริการที่ผู้ประกอบธุรกิจมีข้อมูลเบื้องต้นว่าผู้ใช้บริการอาจเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน รวมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน เช่น พ่อ แม่ สามี ภริยา หรือบุคคลที่มีนามสกุลเดียวกัน

---

[109] กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, ข้อ 2 (1)

[110] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2545, มาตรา 3

นอกจากนี้ หากผู้ใช้บริการมีลักษณะพฤติกรรมการชำระหนี้ หรือพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำการทุจริต หรือกรณีมีการทำธุรกรรมแทนกัน ผู้ประกอบธุรกิจควรจะที่พิจารณาและรายงานเป็นธุรกรรมต้องสงสัยเช่นกัน ซึ่งในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยการรายงานจะต้องใช้แบบฟอร์มที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด และบุคคลที่ทำหน้าที่ควรจะต้องเสนอขออนุมัติผู้บริหารก่อนที่จะมีรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดเก็บรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

3) ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน คือ กรณีที่มีการใช้ทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ ประกอบการทำธุรกรรม นิติกรรม สัญญา หรือดำเนินการใดๆ กับสถาบันการเงิน ซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป เว้นแต่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่เป็นการโอนเงินหรือชำระหนี้ทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันจะรายงานเมื่อทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าตั้งแต่ 700,000 บาทขึ้นไป โดยสถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมเงินสดที่ทำขึ้นในวันที่ 1 ถึง 15 จะต้องรายงานธุรกรรมเงินสดภายใน 7 วันนับแต่วันที่ 15 และธุรกรรมที่ทำขึ้นในวันที่ 16 ถึงวันสิ้นเดือน จะต้องรายงานธุรกรรมเงินสดภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือนที่มีการทำธุรกรรม และต้องใช้แบบฟอร์มที่ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดเช่นกัน

อย่างไรก็ดี แม้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมแต่ละประเภทตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่จะมีธุรกรรมบางประเภทซึ่งได้รับยกเว้นตามกฎหมายกำหนดให้เป็นธุรกรรมที่ไม่ต้องรายงาน ดังนั้น จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงินไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเภทดังต่อไปนี้[111]

(1) ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระรัชทายาท หรือพระบรมวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

(2) ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

(3) ธุรกรรมที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(3.1) มูลนิธิชัยพัฒนา

(3.2) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

(3.3) มูลนิธิสายใจไทย

---

[111] กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, ข้อ 1 ประกอบกับ กฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2562) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, ข้อ 2, 3, 4, 5

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงิน เว้นแต่

(4.1) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

(4.2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย

(4.3) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด

(4.4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

(5) การทำสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่ 10,000,000 บาทขึ้นไป

(6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทการได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(7) ธุรกรรมบริการที่เกี่ยวกับการรับชำระเงินแทนเฉพาะที่มีมูลค่าน้อยกว่า 700,000 บาท, บริการเครือข่ายบัตรเครดิต, บริการเครือข่ายอีดีซี, บริการสวิตซ์ในการชำระเงิน, บริการหักบัญชี, บริการชำระดุล, บริการหักบัญชีเช็ค ดราฟต์ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตราสารทางการเงินอื่นๆ

(8) ธุรกรรมที่ทำผ่านเครื่องถอนเงินอัตโนมัติหรือผ่านเครื่องฝากเงินอัตโนมัติ

(9) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินภายในประเทศ ซึ่งเป็นการโอนเงินหรือการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในสถาบันการเงินหรือระหว่างสถาบันการเงิน เฉพาะธุรกรรมที่ทำขึ้นเพื่อสถาบันการเงินเท่านั้น และ ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในสถาบันการเงิน เฉพาะธุรกรรมที่ทำขึ้นเพื่อลูกค้ารายเดียวกันเท่านั้น

อย่างไรก็ดี หากธุรกรรมตาม (2) – (9) ข้างต้นเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สถาบันการเงินจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและรายงานธุรกรรมต้องสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป โดยเงื่อนไขในการรายงานจะต้องรายงานภายใน 7 วันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยสถาบันการเงินจะต้องใช้แบบฟอร์มสำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด

สำหรับธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงิน ดังต่อไปนี้

1) ธุรกรรมเงินสด

ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ใช้บริการจะมีการทำธุรกรรมผ่านแพลตฟอร์ม ผู้ประกอบธุรกิจไม่ได้มีการรับเงินสด และผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถเก็บเงินได้ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมในส่วนนี้

2) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจ พบว่า

2.1) ผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อนไปจากธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ปกติ

2.2) ผู้ใช้บริการที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.3) ผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีลักษณะขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

2.4) ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศ

2.5) ผู้ใช้บริการซึ่งกระทำความผิดมูลฐาน ตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด หรือผู้ใช้บริการที่ผู้ประกอบธุรกิจมีข้อมูลเบื้องต้นว่าผู้ใช้บริการอาจเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน รวมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน เช่น พ่อ แม่ สามี ภริยา หรือบุคคลที่มีนามสกุลเดียวกัน

2.6) ผู้ใช้บริการให้กู้ยืมเงิน โดยลักษณะการให้กู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

2.7) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน โดยลักษณะการกู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

2.8) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน และคืนเงินในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้รายอื่น และไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินผู้ใช้บริการ

2.9) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินไม่ดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อให้กู้เงิน

2.10) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อกู้เงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้ใช้บริการมีช่องทางที่สามารถขอกู้ยืมผ่านธนาคารได้ แต่ไม่ใช่บริการผ่านธนาคาร

2.11) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินในคราวเดียวเต็มวงเงินที่กฎหมายกำหนด และชำระหนี้ภายหลังที่กู้ยืมเป็นเงินก้อนเดียวทันที

2.12) ผู้ใช้บริการเข้ามาลงทุนเป็นผู้ให้กู้ (ผู้ลงทุนรายใหญ่) มีการลงทุนทุกสินเชื่อหรือถี่มาก

2.13) ผู้ใช้บริการเข้ามากู้ยืมเงิน โดยกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ภายหลังพบว่าธุรกิจของผู้ใช้บริการ หรือผู้ใช้บริการเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

3) ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ผู้ประกอบธุรกิจจะรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเมื่อผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการกู้ยืมเงิน และในการกู้ยืมเงินมีทรัพย์สินของผู้ใช้บริการมาประกอบการกู้ยืมเงิน ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในกรณีของธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform หากผู้ประกอบให้กู้ยืมแก่ผู้กู้ (ผู้ใช้บริการ) ประกอบกับในการกู้ยืมนั้นมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไปมาประกอบการกู้ยืมเงิน ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพราะถือเป็นกรณีที่ทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 13[112] และกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ข้อ 3 (2)[113] นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อพบพฤติการณ์น่าสงสัยตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะไม่มีการกำหนดวงเงินของธุรกรรมไว้ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 13 (3) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

นอกจากที่ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังมีหน้าที่รายงานบุคคลที่ถูกกำหนดด้วย กล่าวคือ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูก

---

[112] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 13 บัญญัติว่า “เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น
(1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ
(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม”

[113] กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อ 3 (2) บัญญัติว่า “การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงาน ในกรณีที่เป็นธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ให้กระทำเฉพาะที่เป็นธุรกรรม ดังต่อไปนี้
(2) ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (2) ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป เว้นแต่....”

กำหนด และพบว่ารายชื่อบุคคล นิติบุคคล หรือบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมายที่เป็นผู้ใช้บริการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ หรือผู้ที่เคยเป็นผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด ตามประกาศรายชื่อของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรายละเอียดจะกล่าวต่อไปใน 5.3.2 การตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการ กับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

การรายงานบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า ดังต่อไปนี้

1) แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระงับการดำเนินการ ภายใน 10 วันทำการนับแต่วันที่ได้ระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น โดยใช้แบบฟอร์มตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด
2) แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ใช้บริการซึ่งอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดหรือผู้ที่มีหรือเคยมีการทำธุรกรรมกับผู้นั้น ภายใน 10 วันทำการนับแต่วันที่ได้พบข้อมูลนั้นนั้น โดยใช้แบบฟอร์มตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดเช่นกัน

ในการรายงานธุรกรรมทางการเงินและรายงานบุคคลที่ถูกกำหนดไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องใช้วิธีการใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1) ยื่นรายงานธุรกรรมต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2) ส่งไปรษณีย์ โดยมีหลักฐานการส่งหรือหลักฐานการลงทะเบียนส่งอย่างชัดเจน
3) ส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
4) ส่งโดยวิธีอื่นๆ ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยอมรับวิธีการนำส่ง

5.2 การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นธุรกิจที่มีบริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความความเสี่ยงสูง เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีการให้บริการทางแพลตฟอร์ม โดยในการขอเข้าใช้บริการของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะให้ผู้ใช้บริการแสดงตน โดยระบุข้อมูลในคำขอใช้บริการบนหน้าแพลตฟอร์มของผู้ประกอบธุรกิจ ลักษณะในการสร้างความสัมพันธ์จึงไม่ได้กระทำต่อหน้า (Non Face - to – Face) ประกอบกับความเคลื่อนไหวของเงินดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนอย่างถูกต้องและครบถ้วนตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer) ทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม เว้นแต่ กรณีที่ผู้ใช้บริการได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวไม่ว่าครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งมีมูลค่าของธุรกรรมตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไปนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้ผู้ใช้บริการแสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรมด้วย เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวผู้ใช้บริการและนำข้อมูลการแสดงตนนั้นมาพิจารณาระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ รวมถึงพิจารณา

ว่าระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการเป็นระดับความเสี่ยงที่ผู้ประกอบธุรกิจสามารถทำธุรกรรมด้วยได้หรือไม่

การแสดงตนกรณีผู้ใช้บริการที่ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า (Non Face - to - Face) ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนเมื่อมีการเข้าใช้บริการไม่ว่าจะฐานะผู้ให้กู้หรือผู้กู้ โดยจะต้องจัดให้ผู้ใช้บริการระบุข้อมูลในคำขอใช้บริการพร้อมลายมือชื่อ ซึ่งข้อมูลการแสดงตนของผู้ใช้บริการจะแบ่งตามประเภทของบุคคล กล่าวคือ ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ผู้กู้จะเป็นบุคคลธรรมดาที่ขอสินเชื่อผ่านธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ และผู้ให้กู้จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ให้กู้ผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่รวมถึงผู้ให้บริการระบบคราวด์ฟันดิง ตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยการเสนอขายหลักทรัพย์ผ่านระบบคราวด์ฟันดิง ดังนั้น ผู้ใช้บริการจึงจะมีทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล รายละเอียดในการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนมีดังต่อไปนี้

5.2.1 กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา[114]

1. ชื่อนามสกุลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ ชื่อตัว ชื่อกลาง (ถ้ามี) และชื่อสกุล

2. วันเดือนปีเกิด

3. เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขประจำตัวที่รัฐออกให้ หากเป็นคนต่างด้าวให้ใช้เลขหนังสือเดินทาง หรือเลขประจำตัวที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเจ้าของสัญชาติออกให้ หรือเลขประจำตัวในเอกสารสำคัญประจำตัวที่รัฐบาลไทยออกให้ เช่น บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งออกโดยกระทรวงแรงงาน เป็นต้น โดยในส่วนนี้จะต้องมีการแนบสำเนาหลักฐานของข้อมูลประกอบด้วย เช่น สำเนาบัตรประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง เป็นต้น

4. ที่อยู่ ในกรณีที่เป็นคนไทย

4.1) ให้ระบุที่อยู่ตามบัตรประชาชนหรือที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน และที่อยู่ปัจจุบันในกรณีที่ไม่ได้อาศัย ณ ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน

4.2) หากที่อยู่ปัจจุบันต่างจากที่อยู่ตามบัตรประชาชน หรือที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ต้องระบุทั้งสองแห่ง

4.3) หากเป็นที่อยู่ตามบัตรประชาชน หรือที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน กับที่อยู่ปัจจุบันเป็นที่อยู่เดียวกัน ควรมีการบันทึกไว้ด้วยว่าเป็นที่อยู่เดียวกัน

[114] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 พ.ศ. 2562, ข้อ 4

5. ที่อยู่ แต่ในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว ให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติ และที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย อย่างไรก็ดี ในกรณีที่คนต่างด้าวไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบัน

6. อาชีพและสถานที่ทำงาน ให้ระบุประเภทการประกอบอาชีพ ซึ่งควรมีรายละเอียดหรือตำแหน่งที่ชัดเจน ในส่วนสถานที่ทำงานให้ระบุชื่อสถานประกอบการงานของผู้ใช้บริการ รวมถึงสถานที่ตั้งของสถานที่ทำงาน โดยอย่างน้อยควรระบุอำเภอและจังหวัด ทั้งนี้ หากผู้ใช้บริการไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ หรือไม่มีสถานที่ทำงานเป็นหลักแหล่ง สามารถกำหนดให้ใช้ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือที่อยู่ปัจจุบันเป็นที่อยู่ที่ทำงานได้โดยอนุโลม

7. ข้อมูลการติดต่ออื่น เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการแจ้งว่า ไม่มีหมายเลขโทรศัพท์ ให้ใช้ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือที่อยู่ปัจจุบันเป็นข้อมูลการติดต่อได้โดยอนุโลม

8. ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม ซึ่งรวมถึงรูปถ่ายของลายมือชื่อ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลไบโอเมทริกซ์ (Biometric) ของผู้ใช้บริการ

5.2.2 กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล[115]

1. ชื่อนิติบุคคลที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือชื่อนิติบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย

2. ประเภทกิจการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

3. สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์ รวมถึงข้อมูลการติดต่ออื่น เช่น ที่อยู่ทางอิเล็กทรอนิกส์

4. เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี) ซึ่งในปัจจุบันส่วนมากจะเป็นหมายเลขเดียวกับเลขที่นิติบุคคลตามหนังสือรับรองบริษัทของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

5. ชื่อเต็มของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

6. ข้อมูลของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม ซึ่งได้แก่

6.1) ชื่อนามสกุลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ ชื่อตัว ชื่อกลาง (ถ้ามี) และชื่อสกุล

[115] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 พ.ศ. 2562, ข้อ 6

6.2) วันเดือนปีเกิด

6.3) เลขประจำตัวประชาชน หากเป็นคนต่างด้าว ให้ใช้เลขหนังสือเดินทาง หรือเลขประจำตัวที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเจ้าของสัญชาติออกให้ หรือเลขประจำตัวในเอกสารสำคัญประจำตัวที่รัฐบาลไทยออกให้

6.4) ที่อยู่ ในกรณีที่เป็นคนไทย ให้ระบุที่อยู่ตามบัตรประชาชนหรือที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน และที่อยู่ปัจจุบัน แต่ในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว ให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติ และที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย อย่างไรก็ดี ในกรณีที่คนต่างด้าวไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบัน

7. ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล หรือผู้รับมอบอำนาจในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม

8. เอกสารหลักฐานรับรองสถานภาพความเป็นนิติบุคคล

8.1) ผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคลทั่วไป ให้ใช้หนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 6 เดือน กรณีที่นิติบุคคลจดทะเบียนในต่างประเทศ ให้ใช้เอกสารที่แสดงถึงสถานภาพความเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานของรัฐภายในประเทศที่จดทะเบียนออกให้หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือรับรองหรือออกให้ไม่เกิน 6 เดือน

8.2) ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นส่วนราชการ องค์กรของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้ใช้หนังสือแสดงความประสงค์ในการทำธุรกรรมหรือหนังสือแต่งตั้งหรือหนังสือมอบอำนาจ

8.3) ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นสหกรณ์ มูลนิธิ สมาคม สโมสร วัด มัสยิด ศาลเจ้า และนิติบุคคลอื่นในลักษณะเดียวกัน ให้ใช้หนังสือแสดงความประสงค์ในการทำธุรกรรม หนังสือแสดงการจดทะเบียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหนังสือแต่งตั้งหรือหนังสือมอบอำนาจในการทำธุรกรรม

5.2.3 กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย[*]

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีการให้บริการแก่บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายด้วย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการ ดังนี้[116]

1 ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา แล้วแต่กรณี โดยนำกรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา ตาม 5.2.1 มาปฏิบัติ

---

[*] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 พ.ศ. 2562, ข้อ 3 “บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย” หมายความว่า “บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งตกลงกันทางกฎหมายให้เป็นผู้ครอบครอง ใช้ จำหน่าย หรือบริหารจัดการทรัพย์สินไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ เพื่อประโยชน์ของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง”

[116] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 พ.ศ. 2562, ข้อ 7

2. ผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องจัดให้นิติบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจมาสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวแสดงตน โดยนำกรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคลตาม 5.2.2 มาปฏิบัติ

สำหรับบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขอสำเนาหนังสือหรือเอกสารสำคัญที่แสดงว่าได้มีการตกลงกันให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายด้วย อย่างไรก็ดี ในส่วนนี้มีข้อน่าสังเกตว่าบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย เช่น ทรัสต์ ประเทศไทยยังไม่มี และไม่มีกฎหมายรับรองประเภทบุคคลดังกล่าว

การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน ข้อมูลที่จำเป็นต้องมี รวมถึงที่มาของข้อมูล สามารถสรุปได้ตารางด้านล่างนี้ ทั้งนี้ ตารางด้านล่างนี้จะแสดงประเภทผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นคนไทย บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นคนต่างด้าว และกรณีนิติบุคคลซึ่งเป็นทั้งคนไทยและคนต่างด้าวเท่านั้น โดยยังไม่ได้แสดงประเภทผู้ใช้บริการที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย เช่น ทรัสต์ เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีเรื่องทรัสต์ ดังนั้นจึงยังไม่มีผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

ตารางที่ 5 แสดงที่มาของข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน สำหรับผู้ใช้บริการบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นคนไทย คนต่างด้าว และผู้ใช้บริการที่เป็นนิติบุคคล

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	ที่มาของข้อมูล
1. กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา (คนไทย)	
1. ชื่อและนามสกุล	บัตรประจำตัวประชาชน
2. วัน เดือน ปีเกิด	บัตรประจำตัวประชาชน
3. เลขประจำตัวประชาชน	บัตรประจำตัวประชาชน
4. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือบัตรประชาชน	บัตรประจำตัวประชาชน หรือทะเบียนบ้าน
5. ที่อยู่ปัจจุบัน	เอกสารอื่นหรือระบุข้อมูล
6. ข้อมูลการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์	ระบุข้อมูล
7. อาชีพ ชื่อสถานที่ทำงาน และสถานที่ตั้ง	หนังสือรับรองการทำงานหรือระบุข้อมูล
8. ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม	รูปถ่ายของลายมือชื่อ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลไบโอเมทริกซ์
9. สำเนาบัตรประชาชน	ผู้ใช้บริการส่งผ่านแพลตฟอร์ม
2. กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมิใช่คนไทย (คนต่างชาติ)	

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	ที่มาของข้อมูล
1. ชื่อและนามสกุล	หนังสือเดินทาง
2. วัน เดือน ปีเกิด	หนังสือเดินทาง
3. เลขประจำตัวหนังสือเดินทาง	หนังสือเดินทาง
4. ประเทศเจ้าของสัญชาติ	หนังสือเดินทาง
5. ถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยสำหรับคนต่างชาติ (ถ้าไม่มี ให้ใช้ที่อยู่ปัจจุบัน)	เอกสารอื่นหรือระบุข้อมูล
6. ข้อมูลการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์	ระบุข้อมูล
7. อาชีพ ชื่อสถานที่ทำงานและสถานที่ตั้ง	หนังสือรับรองการทำงานหรือระบุข้อมูล
8. ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม	รูปถ่ายของลายมือชื่อ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลไบโอเมทริกซ์
9. สำเนาหนังสือเดินทาง	ผู้ใช้บริการส่งผ่านแพลตฟอร์ม
3. กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล	
1. ชื่อนิติบุคคล	หนังสือรับรองบริษัท
2. ประเภทการประกอบกิจการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ	หนังสือรับรองบริษัท
3. สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์	หนังสือรับรองบริษัทและระบุข้อมูล
4. เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)	หนังสือรับรองบริษัท

ข้อมูลที่ต้องจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนตามกฎหมาย	ที่มาของข้อมูล
ข้อมูลของผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้าย/ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล: 5. ชื่อและนามสกุล 6. เลขประจำตัวประชาชน (กรณีต่างชาติให้แสดงเลขหนังสือเดินทาง) 7. วัน เดือน ปีเกิด 8. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน/บัตรประชาชน 9. ที่อยู่ปัจจุบัน (คนต่างด้าวให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติและที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย เว้นแต่คนต่างชาติไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ใช้ที่อยู่ปัจจุบัน) 10. ลายมือชื่อผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้าย/ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล	หนังสือมอบอำนาจหรือหนังสือรับรองบริษัท บัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทาง บัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทาง บัตรประจำตัวประชาชนหรือทะเบียนบ้าน เอกสารอื่นหรือระบุข้อมูล รูปถ่ายของลายมือชื่อ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลไบโอเมทริกซ์
11. สำเนาหนังสือรับรองบริษัทไม่เกิน 6 เดือน (กรณีที่นิติบุคคลจดทะเบียนในต่างประเทศ ให้ใช้เอกสารที่แสดงถึงสถานภาพความเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานของรัฐภายในประเทศที่จดทะเบียนออกให้หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือรับรองหรือออกให้ไม่เกิน 6 เดือน)	ผู้ใช้บริการส่งผ่านแพลตฟอร์ม

5.2.4 การตรวจสอบข้อมูลการแสดงตน

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจได้รับข้อมูลการแสดงตนของผู้ใช้บริการหรือผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลการแสดงตนดังกล่าวพร้อมตรวจสอบเอกสารแสดงตนของผู้ใช้บริการหรือผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวในเบื้องต้น เพื่อทราบว่าข้อมูลและเอกสารการแสดงตนซึ่งผู้ประกอบธุรกิจได้รับนั้น ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ โดยใช้หลักการพิจารณาดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หมายถึง บรรดาข้อมูลที่ผู้ใช้บริการแจ้งแก่ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบว่าได้บันทึกหรือระบุข้อมูลตามที่ผู้ใช้บริการแจ้งไว้อย่างถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้ง

2. การตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐาน

การตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐาน หมายถึง หลักฐานที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้บริการใช้ในการแสดงตนกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งได้แก่ หลักฐานที่รับรองความมีอยู่จริง หรือสภาพตามกฎหมายของผู้ใช้บริการที่ออกโดยราชการหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบความแท้จริงของหลักฐาน โดยอาจพิจารณาถึงลำดับความน่าเชื่อถือของเอกสารต่อไปนี้

2.1) ความน่าเชื่อถือลำดับที่ 1 ได้แก่

(2.1.1) บัตรประจำตัวประชาชน กรณีผู้ใช้บริการเป็นคนไทย

(2.1.2) หนังสือเดินทาง กรณีผู้ใช้บริการเป็นคนต่างด้าว

(2.1.3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 6 เดือน หรือในกรณีที่ไม่ใช่นิติบุคคลในประเทศไทย ให้ใช้หลักฐานการเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือออกให้ไม่เกิน 6เดือน หรือหากเป็นนิติบุคคลประเภทอื่น ได้แก่ หลักฐานตามที่กำหนดในข้อ 4 (3) ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ฉบับ พ.ศ. 2562 กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล

2.2) ความน่าเชื่อถือลำดับที่ 2 ได้แก่

(2.2.1) บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่รัฐ ใบอนุญาตขับขี่ กรณีผู้ใช้บริการเป็นคนไทย

(2.2.2) ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บัตรประกันสังคมที่รัฐออกให้ กรณีผู้ใช้บริการเป็นคนต่างด้าว

(2.2.3) กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล สำเนาเอกสารต้นฉบับหนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 6 เดือน หรือในกรณีที่ผู้ใช้บริการไม่ใช่นิติบุคคลในประเทศไทย ให้ใช้หลักฐานการเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือออกให้ไม่เกิน 6 เดือน หรือหากผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคลประเภทอื่น ได้แก่ หลักฐานตามที่กำหนดในข้อ 6 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ฉบับ พ.ศ. 2562

สำหรับกรณีนี้ควรตรวจสอบระบุตัวตนด้วยวิธีการอื่นเพิ่มเติม เช่น ตรวจสอบกับฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบดูเอกสารข้างต้นนั้น ควรพิจารณาความน่าเชื่อถือสำหรับเอกสารหลักฐานที่ยังไม่หมดอายุ เว้นแต่ กรณีที่มีความจำเป็นและได้รับการยืนยันจากผู้ใช้บริการว่า แม้เอกสารจะหมดอายุ แต่ข้อมูลสำคัญ ซึ่งได้แก่ ชื่อเต็ม เลขประจำตัวหน้าบัตร รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในขณะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจ

ในการตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องตรวจสอบโดยอาศัยมาตรฐานความระมัดระวังในระดับที่บุคคลทั่วไปในสถานการณ์เช่นนั้นพึงปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบว่าผู้ใช้บริการหรือผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวนั้นเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงตามกฎหมาย และเพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรมกับบริษัทมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่แสดงตนหรือไม่

ทั้งนี้ หากพบว่าผู้ใช้บริการแจ้งข้อมูลสำคัญไม่ครบถ้วน ผู้ประกอบธุรกิจต้องไม่อนุมัติความสัมพันธ์ และในกรณีที่พบว่า ผู้ใช้บริการแสดงหลักฐานหรือให้ข้อมูลสำคัญไม่ถูกต้อง หรือจงใจปกปิดข้อมูล ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า เกิดจากการปลอมแปลง หรือการใช้ข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาใดๆ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องไม่อนุมัติความสัมพันธ์

5.2.5 การพึ่งพาบุคคลที่สาม

ผู้ประกอบธุรกิจอาจพึ่งพาบุคคลที่สามเพื่อทำการตรวจสอบผู้ใช้บริการเพื่อระบุตัวตนหรือเพื่อแนะนำธุรกิจได้ แต่ผู้ประกอบธุรกิจจะทำต่อเมื่อรับรองได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจจะได้รับข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อระบุตัวตนผู้ใช้บริการจากบุคคลที่สาม บุคคลที่สามจะต้องสามารถส่งสำเนาเอกสารหรือข้อมูลการระบุตัวตนและเอกสารข้อมูลอื่นๆของผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเพื่อระบุตัวตนได้ทันทีเมื่อได้รับการร้องขอ นอกจากนี้บุคคลที่สามต้องได้รับการกำกับดูแลและตรวจสอบ และปฏิบัติตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ และเก็บรักษาข้อมูลตามที่กฎกระทรวง เรื่อง การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ากำหนด รวมถึงบุคคลที่สามจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของหลายประเทศ ในกรณีที่บุคคลที่สามไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการตรวจสอบเพื่อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการหรือไม่สามารถเก็บรักษาข้อมูลและหลักฐานหรือดำเนินการตามกระบวนการได้ไม่ครบถ้วน ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรับผิดชอบ โดยการพึ่งพาบุคคลที่สามตามข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเลือกบุคคลที่สามที่เป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่มีอำนาจด้วย[117] นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องพิจารณาบุคคลที่สามถึงระบบหรือเครือข่ายหรือ

[117] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 48

ช่องทางอินเตอร์เน็ตหรือแพลตฟอร์มที่บุคคลที่สามใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ รวมถึงการเก็บรักษาข้อมูล และการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยต้องเลือกบุคคลที่สามที่มีระบบหรือเครือข่ายหรือช่องทางอินเตอร์เน็ตหรือแพลตฟอร์มที่มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าผู้ประกอบธุรกิจด้วย

5.3 การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

เพื่อประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดูวัตถุประสงค์ในการให้กู้ยืมหรือการกู้ยืม ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ซึ่งประกาศโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อทราบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดในการต้องห้ามทำธุรกรรมหรือไม่ นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องกำหนดปัจจัยเสี่ยงเพื่อดำเนินการจำแนกระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการพร้อมขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดประจำทุกสัปดาห์ โดยในการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบกับฐานข้อมูลรายชื่อผู้ใช้บริการทั้งหมดด้วย ดังนั้น เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้ใช้บริการรายใหม่และผู้ใช้บริการรายเดิมจะถูกตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องดำเนินการการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดกับผู้ใช้บริการทุกราย ตั้งแต่มีการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ และตรวจสอบภายหลังจากที่มีการสร้างความสัมพันธ์แล้วเป็นรายสัปดาห์ จนกระทั่งยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ

ในการจำแนกระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการจะใช้ปัจจัยความเสี่ยง ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลรายชื่อของบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ดังต่อไปนี้

ก. บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง

ข. บุคคลสัญชาติไทยที่มีความเสี่ยงสูง

2. การจัดระดับความเสี่ยงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ก. ความเสี่ยงเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศ ความเสี่ยงเกี่ยวกับประเทศ คือ ความเสี่ยงด้านอาชญากรรรมทางการเงินที่พบได้ในประเทศที่เป็นที่มาของผู้ใช้บริการหรือที่ผู้ใช้บริการทำธุรกรรม โดยมีสาเหตุมาจากการไม่มีมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศนั้น ระดับการเกิดอาชญากรรม ดัชนีการทุจริตคอร์รัปชั่น ระดับความเป็นประเทศผู้ผลิตหรือเป็นทางผ่านของยาเสพติด ระดับความเกี่ยวกับกับการก่อการร้าย ระดับการมีส่วนร่วมในการต่อสู้กับกระบวนการฟอกเงิน

รายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงได้จัดทำขึ้นโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจต้องติดตามตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของรายชื่อประเทศดังกล่าว และในกรณีที่มีการปรับปรุงข้อมูล ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการปรับปรุง แก้ไขข้อมูลรายชื่อประเทศในฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจให้สอดคล้องกับที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศ เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

ข. ความเสี่ยงเกี่ยวกับอาชีพ ระดับความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของผู้ใช้บริการจะเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หากผู้ใช้บริการมีสถานะเป็นเจ้าของ หรือมีอำนาจควบคุม หรือทำการค้าโดยตรงกับอุตสาหกรรม หรือธุรกิจซึ่งอาจเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมากกว่าปกติ และหรือที่มีความเป็นไปได้สูงว่าจะมีการเชื่อมโยงกับการติดสินบน การทุจริต คอร์รัปชั่น หรืออาชญากรรมอื่นๆ ความเสี่ยงจะเพิ่มขึ้นหากพบว่าอุตสาหกรรม หรือกิจการนั้นๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง

การประกอบอาชีพหรือธุรกิจของผู้ใช้บริการซึ่งจะถูกจัดให้มีความเสี่ยงสูง มีดังนี้[118]

1) อาชีพเกี่ยวข้องกับการค้าอัญมณี เพชร พลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ตกแต่งด้วยอัญมณี เพชร พลอย หรือทองคำ

2) อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าของเก่าภายใต้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า

3) อาชีพรับแลกเปลี่ยนเงินตราทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

4) อาชีพที่ให้บริการโอนและรับโอนมูลค่าเงินทั้งในประเทศและข้ามประเทศซึ่งไม่ใช่สถาบันทางการเงิน

5) อาชีพประกอบธุรกิจคาสิโนหรือบ่อนการพนัน

6) อาชีพประกอบธุรกิจสถานบริการภายใต้กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

7) อาชีพค้าอาวุธยุทโธปกรณ์ (ยุทธภัณฑ์)

---

[118] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับอาชีพ, ข้อ 3 (1) – (9)

8) อาชีพบริษัท หรือนายหน้าจัดหางานที่เกี่ยวข้องกับการรับคนเข้ามาทำงานจากต่างประเทศหรือส่งคนไปทำงานในต่างประเทศ

9) อาชีพธุรกิจนำเที่ยว บริษัททัวร์

10) อาชีพอื่น นอกจาก 1) – 9) โดยผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือกิจการที่เกี่ยวกับการรับเงินสดจำนวนมาก หรือที่มีการใช้เงินสดหรือรับเงินสด ในลักษณะที่ไม่ผ่านสถาบันการเงินที่มีความน่าเชื่อถือ หรือมีการซื้อขายสินค้าราคาสูงและหายากแต่ไม่มีแหล่งที่มาของสินค้าแบบชัดเจน หรือที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่มีการเคลื่อนไหวของมูลค่าของเงินอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะธุรกรรมข้ามประเทศ ซึ่งไม่มีกฎหมายในการกำกับดูแล[119]

นอกจากนี้ หากผู้ใช้บริการเข้าข่ายตามหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดตามที่กล่าวมาข้างต้น และยังมีที่มาจากหรือมีการทำธุรกรรมในประเทศที่มีความเสี่ยงสูง หรือมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง หลักเกณฑ์สองข้อนี้จะเป็นตัวช่วยการยืนยันการจัดระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ

ค. ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล ถือได้ว่าเป็นบริการที่มีความเสี่ยงสูง

3. ความเสี่ยงต่อการคว่ำบาตรระหว่างประเทศ ในกรณีนี้ผู้ใช้บริการจะได้รับการจัดระดับให้มีความเสี่ยงสูงโดยทันที

5.3.1 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ใช้บริการนั้นจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบไม่พบหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ เมื่อ[120]

1) เริ่มมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องหรือในช่วงระยะเวลาที่ตกลงกับผู้ใช้บริการ หรือ

2) มีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีมูลค่าต่อเนื่องรวมกัน โดยมีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป

3) มีข้อสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

---

[119] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับอาชีพ, ข้อ 4 (1) – (4)

[120] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 18

4) มีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการหรือระบุตัวผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการและพิสูจน์ทราบตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยใช้เอกสาร ข้อมูล หรือข่าวสารจากแหล่งข้อมูลสาธารณะที่น่าเชื่อถือนอกเหนือจากการขอข้อมูลจากผู้ใช้บริการก็ได้[121]

นอกจากนี้ ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการนั้น จะแบ่งการตรวจสอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ใช้บริการเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ และ ผู้ใช้บริการเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ดังนี้

1. กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ

กรณีที่ตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ ในขั้นตอนของการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจอาจลดความเข้มข้นในการตรวจสอบ โดยผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาระบุตัวตนของผู้ใช้บริการจากข้อมูลการแสดงตนตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดเบื้องต้น โดยยังไม่จำเป็นต้องขอข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เว้นแต่ ข้อมูลแสดงตนของผู้ใช้บริการไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดเบื้องต้นหรือไม่เพียงพอในการพิจารณาได้ว่าผู้ใช้บริการมีตัวตนอยู่จริง ในการตรวจสอบแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1.1) กรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดาหรือบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมายที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำและไม่มีพฤติการณ์ที่น่าสงสัยจะกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการพิจารณาเบื้องต้นว่าผู้ใช้บริการสร้างความสัมพันธ์เพื่อตนเองหรือครอบครัวหรือบุคคลอื่น โดยจะทำการพิจารณาประกอบกับรายได้และวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจว่ามีความสอดคล้องกับบริการที่ผู้ใช้บริการทำกับผู้ประกอบธุรกิจหรือไม่

1.2) กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล หรือบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมายที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำและไม่มีพฤติการณ์ที่น่าสงสัยจะกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการพิจารณาตรวจสอบข้อมูลกรรมการที่มีอำนาจในการทำธุรกรรม ผู้รับมอบอำนาจ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

[121] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 19

2. กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

กรณีที่ตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ในขั้นตอนการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจต้องเพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบตามลำดับ นอกจากผู้ประกอบธุรกิจจะต้องระบุตัวตนของผู้ใช้บริการจากข้อมูลแสดงตนที่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจต้องขอข้อมูลหรือหลักฐานในการประกอบกิจการของผู้ใช้บริการ เช่น ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินหรือรายได้ เพื่อวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายได้และแหล่งที่มาของเงินหรือรายได้ เอกสารแสดงหลักฐานการมีรายได้ ซึ่งนำมาประเมินเป็นรายๆ ไป วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม รวมไปถึงข้อมูลอื่นๆ ที่สามารถอ้างอิงได้ว่าผู้ใช้บริการมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับสถาบันการเงินอื่นที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

การอนุมัติความสัมพันธ์ให้กับบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูง รวมถึงอนุมัติผลการตรวจทานข้อมูลตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจพบว่าผู้ใช้บริการมีการขอทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินอื่น แต่ถูกสถาบันการเงินปฏิเสธ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขอข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้ใช้บริการถึงการที่สถาบันการเงินอื่นปฏิเสธสินเชื่อ เช่น หนังสือปฏิเสธสินเชื่อของธนาคาร ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเพื่อทราบสาเหตุที่ผู้ใช้บริการต้องเปลี่ยนมาทำธุรกรรมกับผู้ประกอบธุรกิจ

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการแล้ว พบว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ใช้บริการอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือผู้ใช้บริการอาศัยช่องทางการทำธุรกรรมกับผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้ ขั้นตอนของการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบว่าผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจากการเข้าเป็นผู้ใช้บริการกับผู้ประกอบธุรกิจนั้น เป็นบุคคลที่เข้าใช้บริการหรือเป็นบุคคลอื่น โดยในส่วนนี้อาจจะพิจารณาจากรายได้ของผู้ใช้บริการ โครงสร้างผู้ถือหุ้น (กรณีนิติบุคคล) บุคคลที่มีอำนาจครอบงำกิจการ (กรณีนิติบุคคล) โครงสร้างการบริหารกิจการหุ้น (กรณีนิติบุคคล) เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องนำข้อมูลของบุคคลที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงไปตรวจสอบกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดด้วย

5.3.2 การตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของผู้ใช้บริการกับข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด โดยจะดำเนินการต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการตรวจสอบประกาศการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดจากเว็บไซต์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทุกสัปดาห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) รายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามมติหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

2) รายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่ศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด

ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจพบว่าเว็บไซต์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการประกาศแก้ไขเปลี่ยนแปลงบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีระบบงานภายในซึ่งทำหน้าที่แจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน เพื่อความพร้อมในการตรวจสอบข้อมูลผู้ใช้บริการกับข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนด ก่อนที่จะมีการอนุมัติให้สร้างความสัมพันธ์

2. ก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติการสร้างความสัมพันธ์ การทำธุรกรรม หรือการให้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดหรือไม่ โดยจะตรวจสอบผู้ใช้บริการ ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรใดๆ และไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องหรือช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งหรือทำธุรกรรมครั้งคราวกับผู้ประกอบธุรกิจก็ตาม

ซึ่งหากพบว่าบุคคลดังกล่าว เป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้ประกอบธุรกิจต้องไม่อนุมัติการสร้างความสัมพันธ์ การทำธุรกรรม หรือการให้บริการ กับบุคคลดังกล่าว และผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการแจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

3. ผู้ประกอบธุรกิจต้องนำรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดมาตรวจสอบกับผู้ใช้บริการเดิม ซึ่งได้แก่ บุคคลที่เคยสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจ บุคคลที่เคยทำธุรกรรม หรือบุคคลที่เคยใช้บริการ โดยอาจตรวจสอบเป็นรายสัปดาห์ ซึ่งหากการตรวจสอบพบว่ามีผู้ใช้บริการเดิม เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด โดยห้ามดำเนินการใดๆเกี่ยวกับทรัพย์ของบุคคลดังกล่าว รวมถึงแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระงับ

การดำเนินการไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ใช้บริการ[122]

ในกรณีที่เป็นการมอบอำนาจเพื่อให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกรรมหรือทำธุรกรรมในนามของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบเพื่อทราบว่าผู้ใช้บริการมอบอำนาจให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกรรมหรือทำธุรกรรมในนามของผู้ใช้บริการจริง และทำการตรวจสอบบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจว่ามีพฤติกรรมน่าสงสัยหรือเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดด้วยหรือไม่

5.3.3 การตรวจสอบความสัมพันธ์และความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการตรวจสอบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการให้กู้ วงเงินให้กู้ ความถี่ในการให้กู้ วิธีการให้กู้ การขอกู้ยืมเงิน การชำระหนี้ จำนวนงวดที่ชำระ จำนวนเงินที่ชำระ รวมถึงวิธีการชำระเงินกู้ของผู้ใช้บริการ ตลอดระยะเวลาที่ยังมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ซึ่งหากมีความผิดปกติอันเกี่ยวกับพฤติกรรมการให้กู้หรือการชำระเงินกู้ของผู้ใช้บริการไม่ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริง โดยหากผู้ประกอบธุรกิจสงสัยว่าเป็นพฤติกรรมซึ่งมีลักษณะที่ผิดปกติ ผู้ประกอบธุรกิจต้องรายงานธุรกรรมต้องสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น

1) ผู้ใช้บริการให้กู้ยืมเงิน โดยลักษณะการให้กู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

2) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน โดยลักษณะการกู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

3) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน และคืนเงินในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้รายอื่น และไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินผู้ใช้บริการ

4) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินไม่ดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อให้กู้เงิน

5) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อกู้เงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผู้ใช้บริการมีช่องทางที่สามารถขอกู้ยืมผ่านธนาคารได้ แต่ไม่ใช่บริการผ่านธนาคาร

6) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินในคราวเดียวเต็มวงเงินที่กฎหมายกำหนด และชำระหนี้ภายหลังที่กู้ยืมเป็นเงินก้อนเดียวทันที

7) ผู้ใช้บริการเข้ามาลงทุนเป็นผู้ให้กู้ (ผู้ลงทุนรายใหญ่) มีการลงทุนทุกสินเชื่อ หรือถี่มาก

---

[122] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559, มาตรา 8, มาตรา 17

8) ผู้ใช้บริการเข้ามากู้ยืมเงิน โดยกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ภายหลังพบว่าธุรกิจของผู้ใช้บริการ หรือผู้ใช้บริการตกเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

5.4 การอนุมัติการให้บริการ

ภายหลังจากที่ผู้ประกอบธุรกิจได้ดำเนินการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน ตรวจสอบข้อมูลการแสดงตน การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ และการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะอนุมัติหรือปฏิเสธการให้บริการกับผู้ใช้บริการ โดยอาศัยหลักเกณฑ์และแนวพิจารณาดังต่อไปนี้

5.4.1 ข้อจำกัดในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

ผู้ประกอบธุรกิจจะไม่สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และไม่กระทำหรืออนุญาตให้มีการกระทำธุรกรรมหรือให้บริการใดๆ กับผู้ใช้บริการ ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบพบว่าผู้ใช้บริการ หรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามรายชื่อจากเว็บไซต์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งรวมถึงผู้รับมอบอำนาจด้วย

2. ไม่สามารถดำเนินการในการระบุตัวตนหรือพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

3. ผู้ใช้บริการปกปิดชื่อจริง ใช้ชื่อแฝงหรือชื่อปลอมในการเข้าใช้บริการ

4. การให้ข้อมูลและหลักฐานการแสดงตนของผู้ใช้บริการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบธุรกิจและกฎหมายกำหนด

ซึ่งในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ใช้บริการเข้าข่ายตาม 1-3 ข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการพิจารณาข้อเท็จจริงและรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปภายในกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

5.4.2 ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

กรณีที่ตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจอาจจะพิจารณาปฏิเสธการให้บริการหรือยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจและนโยบายภายในของผู้ประกอบธุรกิจ อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจยังมีความประสงค์จะสร้างสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการที่ความเสี่ยงสูงนั้น ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบ

ข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการในระดับที่เข้มข้น[123] โดยจะต้องทำการขอข้อมูลและหรือเอกสารของผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงเพิ่มเติม ดังนี้

1. กรณีผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงสูงเป็นบุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมายซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจะต้องขอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น

1.1) ข้อมูลแหล่งที่มาของรายได้และพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ รวมถึงที่มาของเงินที่ใช้ในการทำธุรกรรมกับผู้ประกอบธุรกิจ

1.2) ข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

1.3) ข้อมูลหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับสถานที่อยู่ปัจจุบัน สถานที่ติดต่อผู้ใช้บริการ หรือสถานประกอบการของผู้ใช้บริการ เช่น ใบเสร็จค่าน้ำประปา ใบเสร็จค่าไฟฟ้า ใบเสร็จค่าโทรศัพท์ หรือเอกสารจากธนาคารของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

2. กรณีผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงสูงเป็นนิติบุคคล หรือบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมายซึ่งเป็นนิติบุคคลจะต้องขอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น

2.1) ข้อมูลโครงสร้างการบริหารงานของนิติบุคคล หรือความเป็นเจ้าของนิติบุคคล

2.2) ข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

2.3) วัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจของนิติบุคคล

2.4) วัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจ

2.5) ข้อมูลหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา เช่น รายงานการประชุมคณะกรรมการ ซึ่งมีมติอนุมัติให้ทำธุรกรรม รวมถึงการแต่งตั้ง หรือการมอบหมายหรือการมอบอำนาจให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการบริษัทตามหนังสือรับรองกระทำการแทนด้วย เป็นต้น

2.6) ข้อมูลหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา เช่น หลักฐานแสดงข้อมูลฐานะทางการเงินหรือทรัพย์สินของบริษัท เช่น งบการเงินล่าสุด กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นต้น

---

[123] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 15 “สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (1) และ (9) ต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้นที่สุดสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง โดยอย่างน้อยต้องดำเนินการต่อไปนี้

(1) กำหนดขั้นตอนที่เพิ่มขึ้น หรือการขอหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมจากลูกค้า เกี่ยวกับข้อมูลหรือหลักฐานในการประกอบกิจการของลูกค้า ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินได้หรือรายได้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือในการทำธุรกรรม การกำหนดขั้นตอนให้มีการอ้างถึงความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับสถาบันการเงินที่มีความน่าเชื่อถือด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”.

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสามารถขอข้อมูลของผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงเพิ่มเติมได้อย่างเพียงพอต่อการใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และมีความประสงค์จะอนุมัติการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ผู้บริหารระดับสูงเท่านั้นจะมีอำนาจในการอนุมัติให้ผู้ใช้บริการเข้าใช้บริการ แต่หากผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถขอข้อมูลของผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงเพิ่มเติมได้อย่างเพียงพอต่อการใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ให้ผู้บริหารระดับสูงมีอำนาจปฏิเสธหรือยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ

นอกจากนี้ ในกรณีที่การอนุมัติหรือปฏิเสธการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการพิจารณาข้อเท็จจริง และรายงานธุรกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

5.4.3 ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยลดความเข้มข้นลงตามลำดับของความเสี่ยง ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการได้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการพิจารณาข้อเท็จจริง และรายงานธุรกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

5.5 มาตรการบริหารความเสี่ยง

ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการให้มีการบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับผู้ใช้บริการแต่ละราย โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจ จนกระทั่งยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ โดยผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีการตรวจทานและปรับปรุงข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ใช้ในการระบุตัวตนให้เป็นปัจจุบัน รวมถึงการตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้ใช้บริการ เพื่อทบทวนความเสี่ยง ซึ่งหากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทบทวนความเสี่ยงอย่างเข้มข้นน้อยที่สุด แต่กรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการทบทวนความเสี่ยงของผู้ใช้บริการทุกปี

ในการบริหารความเสี่ยง ผู้ประกอบธุรกิจต้องคำนึงถึงปัจจัยในการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางการให้บริการ โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้มีการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กร ซึ่งต้องประเมินจากความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ หรือบริการ หรือช่องทางการให้บริการ โครงสร้างภายในองค์กร ผู้ใช้บริการ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจแบบไม่ต่อหน้าโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น ผ่านทางแพลตฟอร์ม หรือผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็น

การป้องกันไม่ให้อาชญากรใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะจัดให้มีการบริหารความเสี่ยงของผู้ใช้บริการโดยการกำหนดระดับความเสี่ยงให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ใช้บริการ การบริหารความเสี่ยงต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดประกอบกับปัจจัยอื่นๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ ตลอดจนเพื่อให้มีการปรับระดับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่สอดคล้องกันกับลักษณะของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะอาศัยแนวทางการพิจาณาดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพิจารณาผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำ สำหรับผู้ใช้บริการที่ไม่เข้าลักษณะของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูง และมีลักษณะต่อไปนี้[124]

1) ผู้ใช้บริการที่เป็นรัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

2) ผู้ใช้บริการที่เป็นมูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ มูลนิธิสายใจไทย

3) ผู้ใช้บริการที่เป็นสถาบันการเงิน ดังนี้

(3.1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

(3.2) ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(3.3) บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

(3.4) นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

(3.5) บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3.6) บริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและบริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต

---

[124] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ พ.ศ. 2563, ข้อ 3

(3.7) นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

4) ผู้ใช้บริการที่เป็นกองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ที่จัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกองที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนประกันสังคม เป็นต้น

5) ผู้ใช้บริการที่เป็นบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

6) ผู้ใช้บริการที่มีลักษณะตาม 1), 3), 4) และ 5) ซึ่งมีสัญชาติหรือตั้งอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือในการกำกับดูแลมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย[125]

ในกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลตาม 1) หรือ 2) โดยมีผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

2. แนวทางการพิจารณาผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูง สำหรับผู้ใช้บริการที่ไม่เข้าลักษณะของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งรวมถึงผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ และมีลักษณะต่อไปนี้

1) ผู้ใช้บริการมีโครงสร้างการถือหุ้นที่มีความผิดปกติหรือซับซ้อนเกินกว่าจะดำเนินธุรกิจตามปกติ[126]

2) ผู้ใช้บริการที่ประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยงสูงตามประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน[127] ซึ่งได้แก่ อาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ, อาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า, อาชีพรับแลกเปลี่ยนเงินตราทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา, อาชีพที่ให้บริการโอนและรับโอนมูลค่าเงินทั้งภายในประเทศและข้ามประเทศซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงิน, อาชีพประกอบธุรกิจคาสิโนหรือบ่อนการพนัน, อาชีพประกอบธุรกิจสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ, อาชีพค้าอาวุธยุทธภัณฑ์, อาชีพบริษัทหรือนายหน้าจัดหางาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับคนเข้ามาทำงานจากต่างประเทศ

---

[125] เรื่องเดียวกัน, ข้อ 4

[126] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 14

[127] เรื่องเดียวกัน

หรือส่งคนไปทำงานในต่างประเทศ, อาชีพธุรกิจนำเที่ยว บริษัททัวร์[128] ทั้งนี้ รวมถึงอาชีพอื่นๆ ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะกำหนดขึ้นในอนาคตด้วย

ในการพิจารณาว่าผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงเกี่ยวกับอาชีพ อาจพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้[129]

1) ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือกิจการที่มีการรับเงินสดเป็นจำนวนมากในการขายสินค้าหรือให้บริการอยู่เสมอ

2) ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือกิจการที่เกี่ยวกับการใช้เงินสดหรือรับเงินสดโดยมักจะไม่มีกระบวนการใดผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เชื่อถือได้

3) ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือกิจการที่มีการซื้อหรือขายที่มักไม่มีแหล่งอ้างอิงที่มาของสินค้าอย่างชัดเจนซึ่งเป็นสินค้าที่หายากและมีราคาสูง

4) ผู้ใช้บริการประกอบอาชีพหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่มีความเคลื่อนไหวของมูลค่าเงินอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในกรณีที่ความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมนั้นเป็นธุรกรรมข้ามประเทศ

3. ผู้ใช้บริการมีรายชื่อเป็นรายชื่อบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กร ซึ่งมีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติกำหนดให้เป็นผู้ที่มีการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายหรือบุคคลที่ศาลมีคำสั่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการเผยแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง[130]

4.ผู้ใช้บริการเป็นหรือเคยเป็นบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือกระทำความผิดมูลฐาน หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือกระทำความผิดมูลฐาน

5. ผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงในการฟอกเงินตามประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ กรณีที่ผู้ใช้บริการมีถิ่นที่อยู่ไม่ว่าชั่วคราวหรือถาวร หรือมีการประกอบอาชีพ หรือมีแหล่งรายได้ หรือทำธุรกรรมในพื้นที่หรือประเทศที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) กำหนดให้เป็นพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูงในด้านการฟอกเงินหรือสนับสนุน

---

[128] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับอาชีพ, ข้อ 3

[129] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับอาชีพ, ข้อ 4

[130] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 14

ทางการเงินแก่การก่อการร้าย[131] รวมถึงพื้นที่หรือประเทศที่ไม่มีการใช้หรือประยุกต์ใช้มาตรฐานสากลด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินด้วย[132]

6. ผู้ใช้บริการเป็นหรือเคยเป็นบุคคลที่ถูกยับยั้งการทำธุรกรรม ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือเป็นผู้ที่ศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

7. ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง[133] ตามประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่บุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้[134]

1) เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งระดับสูง และมีอำนาจหน้าที่สำคัญในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ

2) เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งระดับสูง และมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการควบคุมและบริหารในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

3) เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งระดับสูง และมีอำนาจบังคับบัญชาในระดับสูงของฝ่ายทหารหรือฝ่ายตำรวจ

4) เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งระดับสูงหรือกรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ รวมถึงบุคคลธรรมดาที่มีลักษณะข้างต้นซึ่งพ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่เกินหนึ่งปี หรือยังคงมีบทบาทเกี่ยวข้องกับตำแหน่งดังกล่าวแม้จะพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเกินหนึ่งปีก็ตาม[135] และรวมถึงสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส และบุตร และผู้ร่วมงานใกล้ชิดของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองซึ่งคือเป็นผู้ร่วมงานที่ได้รับมอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นๆ รวมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอันเนื่องมาจากการสร้างหรือดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจ[136]

เมื่อผู้ใช้บริการเข้าข่ายมีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการในระดับที่เข้มข้นที่สุด โดยอย่างน้อยจะต้องกำหนดขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นหรือขอ หรือหาข้อมูลเพิ่มเติม รวมถึงหลักฐานจากผู้ใช้บริการซึ่งเป็นข้อมูลอันเกี่ยวกับการ

---

[131] เรื่องเดียวกัน

[132] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศ, ข้อ 3

[133] กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556, ข้อ 14

[134] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง, ข้อ 3

[135] เรื่องเดียวกัน

[136] เรื่องเดียวกัน, ข้อ 4

การประกอบกิจการของผู้ใช้บริการ ข้อมูลแหล่งที่มาของเงินหรือรายได้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือในการทำธุรกรรม

นอกจากผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่บริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังมีหน้าที่ต้องประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการ เป็นความเสี่ยงต่ำ โดยพิจารณาดังต่อไปนี้[137]

1. ผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือถอนหรือคืนเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้น หรือแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือถอนหรือคืนเป็นเงินสดได้ในมูลค่าต่ำตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่ไม่ใช่บริการข้ามประเทศและไม่เกิดมูลค่าในต่างประเทศ หรือเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการข้ามประเทศหรือเกิดมูลค่าในต่างประเทศเฉพาะกรณีที่เป็นการชำระหนี้หรือค่าสินค้าหรือบริการที่มีมูลค่าต่ำตามแนวทางที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด และ

3. ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่สามารถโอนมูลค่าให้แก่ผู้อื่นได้ หรือโอนได้แต่มีการกำหนดเงื่อนไขและกระบวนการที่ซับซ้อนและไม่สามารถสะสมมูลค่าเงินได้ในจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี หากผู้ประกอบธุรกิจพบว่ามีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ผ่านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ ผู้ประกอบธุรกิจจะทำการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายดังนี้[138]

1. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ช่องทางบริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีลักษณะหรือข้อมูลเกี่ยวกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่บริษัทใช้เชื่อมโยงติดต่อ เข้าถึงการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ใช้บริการซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน

---

[137] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ, ข้อ 5

[138] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางในการกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่, ข้อ 2

2. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ช่องทางบริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีลักษณะหรือข้อมูลเกี่ยวกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่บริษัทใช้เชื่อมโยงติดต่อ เข้าถึงการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ใช้บริการ ซึ่งจัดทำหรือพัฒนาขึ้นใหม่ และจะเริ่มปฏิบัติการขายหรือให้บริการในอนาคต

โดยการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงและการกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงจะต้องได้มาซึ่งผลลัพธ์อย่างน้อย ดังต่อไปนี้[139]

1. เพื่อทราบว่า การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์จะมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด

2. เพื่อทราบว่า การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์จะมีความเสี่ยงต่อการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงกฎกระทรวงระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องหรือไม่

3. เพื่อทราบว่า กรณีที่พบว่าการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์อาจมีความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งตาม 1. และ 2. ข้างต้น จะมีการจัดการความเสี่ยงนั้นโดยวิธีใดและได้ปฏิบัติหรือจะสามารถปฏิบัติตามมาตรการบรรเทาความเสี่ยงนั้นได้อย่างบรรลุผลหรือไม่

ในกรณีที่พบว่าการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ มีความเสี่ยงหรือมีการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศได้ และไม่สามารถกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงนั้นได้ ผู้ประกอบธุรกิจต้องยุติการใช้ หรือไม่อนุมัติให้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ดังกล่าว[140]

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการบริหารความเสี่ยงของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินความสัมพันธ์ โดยการตรวจสอบว่าผู้ใช้บริการมีข้อมูลการแสดงตนและระบุตัวตนที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ผู้ใช้บริการมีพฤติกรรมการดำเนินความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือไม่ ผู้ใช้บริการปัจจุบันกลายเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงหรือไม่ และผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้เป็นบุคคลที่มีความ

---

[139] เรื่องเดียวกัน

[140] ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางในการกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่, ข้อ 4

เสี่ยงสูงหรือบุคคลที่ถูกกำหนดหรือไม่ รวมถึงผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบและพิจารณาว่าผู้ใช้บริการมีระดับของความเสี่ยงที่เปลี่ยนไปหรือไม่ สำหรับกรณีที่มีข้อมูลเปลี่ยนแปลง และผู้ใช้บริการมีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่

ทั้งนี้ ในการบริหารความเสี่ยงของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความเสี่ยงผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจควรปรับปรุงและตรวจสอบผู้ใช้บริการทุกปีอย่างเข้มข้น โดยต้องดำเนินการขอข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม นอกจากนี้ กรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ แต่มีพฤติกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใช้บริการอาจมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการพิจารณาเพื่อปรับระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการเป็นความเสี่ยงสูงทันที

เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยง ผู้ประกอบธุรกิจควรจะจัดให้มีหน่วยงานภายในซึ่งทำหน้าที่กำกับและตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและระเบียบของผู้ประกอบธุรกิจ ติดตามและกำกับดูแล นอกจากนี้ ผู้ประกอบจะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดทำหรือควบคุมการจัดทำรายงานการทำธุรกรรม ด้านการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน และด้านการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

5.6 มาตรการเก็บรักษาข้อมูล

ภายใต้กระบวนการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ บรรดาเอกสารและข้อมูลต่างๆ ที่มีการเก็บรวบรวมในขั้นตอนการแสดงตนของผู้ใช้บริการ และขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเก็บรักษาข้อมูลไว้ตลอดระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่น้อย 5 ปี หรือ 10 ปี นับจากสิ้นสุดความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการแล้วแต่กรณี การเก็บบันทึกข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อมีการตรวจสอบ การสืบสวน หรือการตรวจสอบทางด้านการเงิน โดยผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลในรูปแบบเอกสารหรืออิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

1 จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของผู้ใช้บริการ โดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการหรือผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว

2 จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ

3 จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของผู้ใช้บริการ โดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 10 ปี

4 จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่มีการรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 10 ปี

5 จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดโดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 10 ปี

6 จัดเก็บเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการบันทึกข้อเท็จจริงเมื่อมีการทำธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเมื่อถึงจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด โดยในส่วนนี้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเก็บรักษาเป็นเวลา 5 ปี นับแต่ได้มีการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงนั้น

แนวทางและขั้นตอนกระบวนการประกอบธุรกิจเพื่อสอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถสรุปได้ตามภาพดังนี้

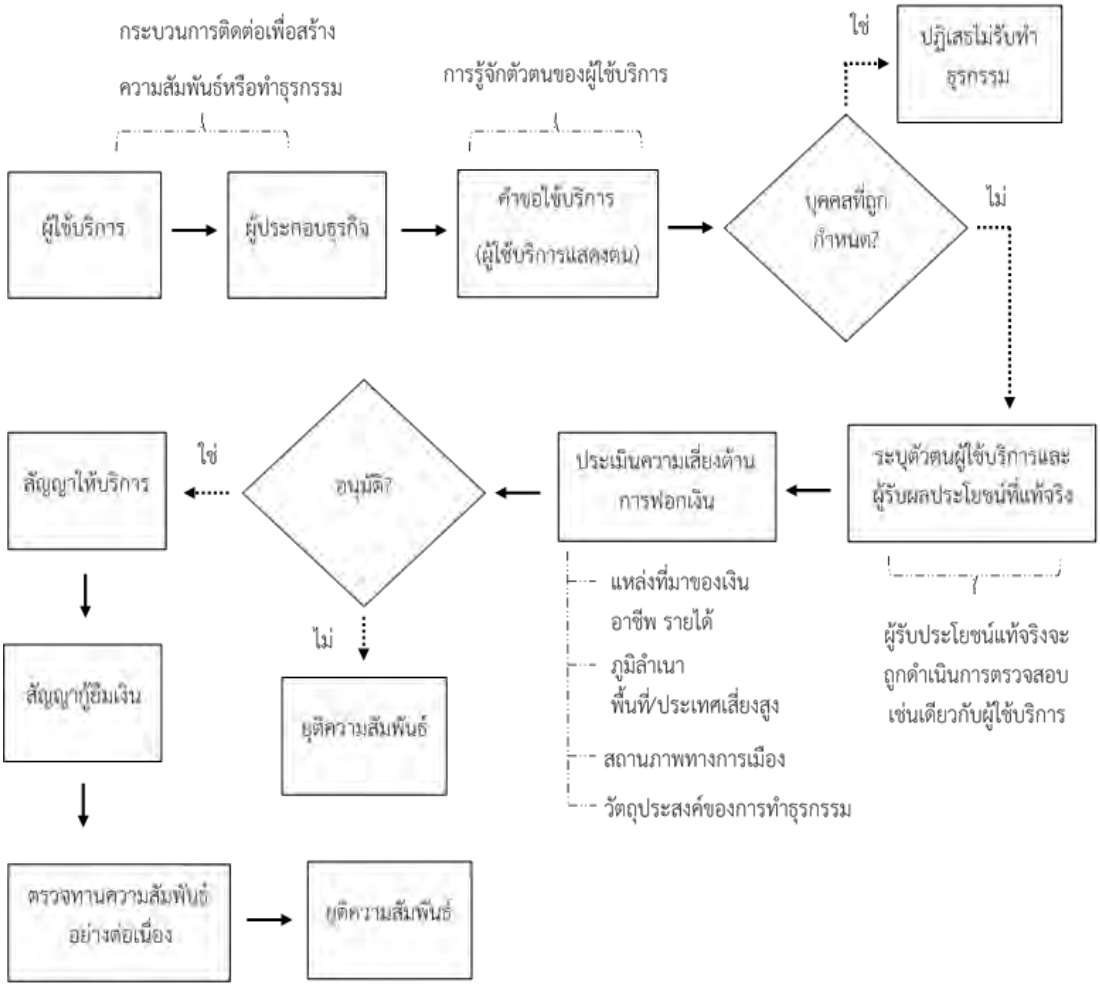

ภาพที่ 15 แสดงถึงแนวทางและขั้นตอนกระบวนการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*

---

* หมายเหตุประกอบแนวทางและขั้นตอนกระบวนการประกอบธุรกิจข้างต้น

1. ตั้งแต่กระบวนติดต่อเพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม หากผู้ประกอบธุรกิจมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงผู้รับมอบอำนาจในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจจะถูกตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับผู้ใช้บริการ เช่น ตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ตรวจสอบสถานภาพทางการเมือง ตรวจสอบพื้น/ประเทศเสี่ยงสูง เป็นต้น

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform (ธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์ม) เป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบธุรกิจทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มตัวกลางในการจับคู่ผู้กู้กับผู้ให้กู้เท่านั้น ผู้ให้กู้ยืมอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ต่างจากผู้กู้ยืมจะต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น โดยหากบุคคลใดต้องการลงทุน ก็จะเข้ามาขอใช้บริการผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (แพลตฟอร์ม) ของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อปล่อยเงินกู้ เช่นเดียวกันหากบุคคลใดประสงค์ที่จะขอระดมทุนหรือขอกู้เงิน จะเข้ามาใช้บริการผ่านระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (แพลตฟอร์ม) ของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อขอเงินกู้ ดังนั้น รูปแบบในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจเป็นลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบไม่พบหน้า (Non Face-to-Face) โดยอาศัยระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีใหม่ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีความเสี่ยงสูงในการถูกอาชญากรใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการเผยแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

ปัจจุบันประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ โดยกำหนดวงเงินสินเชื่อต่อไปนี้

1) วงเงินสินเชื่อสำหรับผู้กู้ แบ่งออกเป็นวงเงินสินเชื่อสำหรับนำไปใช้ประกอบธุรกิจ และวงเงินสินเชื่อที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ประกอบธุรกิจ ดังนี้

(1.1) กรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดาขอใช้บริการกู้เงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือโครงการธุรกิจไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่มีหลักประกัน เช่น สินเชื่อแฟ็กเตอริง เป็นต้น ผู้กู้จะมีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 50,000,0000 บาท นอกจากนี้หากผู้กู้เคยได้รับเงินกู้บางส่วนจากแหล่งเงินกู้อื่นอยู่แล้วในปัจจุบัน และต้องการวงเงินเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาด หรือหากผู้กู้ต้องการขยายธุรกิจ ผู้กู้สามารถขอกู้ผ่านผู้ประกอบธุรกิจเพิ่มได้อีก สำหรับกรณีนี้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพียงว่าวงเงินที่อนุมัติจะต้องเป็นไปตามความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ และผู้กู้จะต้องเปิดเผยวงเงินและมูลค่าสินเชื่อทั้งหมดของโครงการที่ได้รับอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งในส่วนนี้บุคคลทั่วไปอาจมองว่าเป็นการกู้เพื่อประกอบธุรกิจ แต่ในความเป็นจริงแล้วอาชญากรอาจใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือโดยการสร้างบริษัทเพื่อทำธุรกิจขึ้นมาบังหน้า จากนั้นทำการกู้เงินจากสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจโดยอ้างวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ว่าเพื่อประกอบธุรกิจ เมื่ออาชญากรได้รับเงินอนุมัติการกู้เงินแล้ว อาชญากรจะทำการฟอกเงินโดยนำเงินที่ตนได้รับ

จากการกระทำความผิดกฎหมายเข้ามาชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เงินของอาชญากรมีที่มาจากแหล่งที่ถูกกฎหมาย หรืออาชญากรอาจเปิดบริษัทบังหน้าด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นดำเนินการเพื่อกู้ยืมเงินและนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้ในวัตถุประสงค์สำหรับสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการเผยแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงก็เป็นได้

การกู้เงินสำหรับการประกอบธุรกิจยังทำให้อาชญากรสามารถฟอกเงินหรือนำไปใช้สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการเผยแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงได้ง่ายและเป็นจำนวนมาก อันเนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยยังไม่ถูกหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำกับดูแล ประกอบกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงยังไม่บังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจ และไม่ได้กำหนดหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจ ในส่วนนี้จึงเป็นช่องว่างให้อาชญากรกระทำความผิดผ่านผู้ประกอบธุรกิจได้ง่ายและรวดเร็วโดยปราศจากการตรวจสอบจากผู้ประกอบธุรกิจและหน่วยงานของรัฐ

(1.2) วงเงินสินเชื่อสำหรับกู้ยืมซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือผู้กู้มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีเงินฝากโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ผู้กู้จะได้รับวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 1.5 เท่าต่อเดือน (ไม่เกิน 45,000 บาท) สำหรับผู้กู้ที่มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีฝากโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 30,000 บาท (ไม่เกิน 45,000 บาท) หรือกรณีที่ผู้กู้มีรายได้หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีตั้งแต่ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ผู้กู้จะได้วงเงินสินเชื่อไม่เกิน 5 เท่า (ไม่เกิน 150,000 บาท) ซึ่งในส่วนนี้อาชญากรก็สามารถใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินในลักษณะผู้ใช้บริการรายย่อยได้เช่นกัน จากการที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ตกอยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในส่วนนี้อาชญากรอาจจะมีการจ้างบุคคลอื่นเข้ามากู้ยืมเงินแทนตน และให้บุคคลอื่นนำเงินที่ผิดกฎหมายมาคืนแก่ผู้ให้กู้ หรืออาชญากรอาจจะกระทำความผิดด้วยตนเองก็เป็นได้โดยการกู้หลายแพลตฟอร์ม

แม้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดไม่ให้กู้เงินเกินจำนวนที่กำหนดแต่การกู้หลายแพลตฟอร์มนั้น ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละแพลตฟอร์มจะไม่ทราบข้อมูลว่าอาชญากรได้กู้เงินผ่านแพลตฟอร์มอื่นหรือไม่ เนื่องจากแต่ละแพลตฟอร์มไม่ได้มีระบบที่สามารถเชื่อมต่อกันและเห็นวงเงินของการกู้ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพียงให้ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบคุณสมบัติตามสมควร เช่น การจัดให้ผู้กู้รับรองตนเอง (Self-Declaration) ว่าผู้กู้ไม่ได้รับสินเชื่อประเภทเดียวกันหรือโครงการเดียวกันอยู่ก่อนแล้วเกินกว่าที่กำหนด หรืออ้างอิงจากข้อมูลเครดิตจากบริษัทข้อมูลเครดิต ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการจัดให้ผู้กู้รับรองตนเอง หากเป็นอาชญากรแล้วการให้ข้อมูลน่าจะเป็นข้อมูลเท็จหรือข้อมูลที่

ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากอาชญากรมีความต้องการที่จะกระทำความผิดกฎหมาย ดังนั้น การให้รับรองตนเองนั้น จึงไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ส่วนการอ้างอิงข้อมูลเครดิตจากบริษัทข้อมูลเครดิต ปัจจุบันนี้ ผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลเครดิตได้เอง เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตได้ ตามกฎหมายการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตผู้ประกอบธุรกิจไม่ถือเป็นสถาบันการเงินภายใต้กฎหมายดังกล่าว อีกทั้งกฎหมายการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตกำหนดให้เพียงสถาบันการเงินเท่านั้นที่จะสามารถตรวจสอบข้อมูลเครดิตเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สินเชื่อและการออกบัตรเครดิตเท่านั้น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงไม่สามารถทราบข้อมูลในส่วนนี้ได้ อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจจะมีช่องทางในการทราบข้อมูลเครดิตของผู้กู้ โดยการให้ผู้กู้ติดต่อบริษัทข้อมูลเครดิตเพื่อขอตรวจข้อมูลเครดิตและนำส่งรายงานข้อมูลเครดิตที่ออกโดยบริษัทข้อมูลเครดิตมาให้กับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งในส่วนนี้จะทำให้ผู้ประกอบธุรกิจเพิ่มขั้นตอนในการพิจารณาสินเชื่อมากขึ้น ทำให้ผู้กู้ไม่ได้รับความสะดวก ผู้ประกอบธุรกิจจึงอาจไม่ได้ให้ผู้กู้ไปติดต่อบริษัทข้อมูลเครดิต อีกทั้งผู้ประกอบธุรกิจมองว่าจุดขายในการให้บริการเงินกู้ของผู้ประกอบธุรกิจคือความสะดวกและการให้สินเชื่อที่รวดเร็วกว่าสถาบันการเงิน

2) วงเงินสินเชื่อสำหรับการให้กู้ยืม การให้กู้ยืมเงินจะกำหนดวงเงินสำหรับบุคคลไว้ 2 ประเภท คือ บุคคลซึ่งเป็นผู้ลงทุนสถาบันการเงิน และบุคคลทั่วไป ดังนี้

(2.1) วงเงินสินเชื่อสำหรับการให้กู้ยืม หากผู้ให้กู้เป็นผู้ลงทุนสถาบันการเงิน กิจการร่วมลงทุน หรือผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยการเสนอขายหลักทรัพย์ผ่านระบบคราวด์ฟันดิง ซึ่งผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะตามประกาศฉบับดังกล่าว หมายถึง ผู้ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการระดมทุน, บุคคลธรรมดาซึ่งเคยลงทุนโดยตรงในหุ้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี และมีสินทรัพย์สุทธิตั้งแต่ 50,000,000 บาทขึ้นไป โดยสินทรัพย์ไม่นับรวมมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยประจำของผู้ลงทุนบุคคลนั้น มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 4,000,000 บาทขึ้นไป และผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรือการลงทุนหรือผู้ที่เคยประเมินคุณค่าของผู้ประกอบธุรกิจหรือให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาธุรกิจมาไม่น้อยกว่า 3 ปี เช่น ที่ปรึกษาทางการเงิน นักวิเคราะห์ ผู้บ่มเพาะธุรกิจ (Incubator) กรรมการหรือผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของผู้ลงทุนสถาบัน หรือผู้บริหารของธุรกิจ เป็นต้น โดยต้องมีเงินลงทุนโดยตรงในหุ้นตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป

วงเงินสินเชื่อการให้กู้ยืมเงินสำหรับผู้ให้กู้ยืมเงินประเภทนี้สามารถให้สินเชื่อได้ไม่จำกัดวงเงิน ซึ่งวงเงินที่ไม่จำกัดตรงนี้ อาจทำให้อาชญากรใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินเช่นกัน กล่าวคือ อาชญากรอาจทำตนเองให้เป็นผู้ลงทุนตามที่ระบุไว้ข้างต้น และนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายมาให้กู้ยืมเงิน ในส่วนนี้เมื่ออาชญากรได้รับเงิน

กลับคืนมาจะเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายและเห็นถึงแหล่งที่มา ซึ่งอาชญากรจะนำเงินเข้าระบบโดยที่สถาบันการเงินอื่นไม่มีข้อสงสัย นอกจากนี้ อาชญากรอาจให้บุคคลที่เป็นผู้ลงทุนข้างต้นเข้าฟอกเงินโดยการส่งมอบเงินให้ผู้ลงทุนและให้ผู้ลงทุนข้างต้นนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปลงทุนกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งในการส่งมอบเงิน บุคคลทั่วไปอาจมองว่าเงินมีมูลค่าสูง ไม่น่าจะมีการให้ถือเงินไปลงทุนแทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วในการกระทำความผิดของอาชญากรอาจจะมีการทำสัญญา เช่น สัญญาตัวแทนนายหน้า สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาฝากทรัพย์กับผู้ลงทุนไว้ต่างหากเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้รับเงินคืนและตกลงให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนในมูลค่าที่สูง

(2.2) วงเงินสินเชื่อสำหรับให้กู้ยืมเงิน ซึ่งผู้ใช้บริการเป็นผู้ให้กู้ทั่วไป จะสามารถให้สินเชื่อผ่านผู้ประกอบธุรกิจทุกรายรวมกันไม่เกิน 500,000 บาท ในรอบ 12 เดือน ในส่วนนี้อาชญากรอาจจะเข้ากระทำความผิดด้วยตนเองหรือจ้างให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นักลงทุนเข้าเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินได้เช่นกัน โดยในส่วนนี้อาจจะนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปให้กู้หลายแพลตฟอร์ม ตามที่กล่าวไปแล้วแพลตฟอร์มไม่มีระบบที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ดังนั้นการฟอกเงินอาจจะกระทำครั้งละจำนวน 500,000 บาท โดยทำผ่านหลายแพลตฟอร์มในคราวเดียวกัน

ดังนั้น อาชญากรอาจจะใช้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการฟอกเงิน โดยอาจจะทำเองหรือจ้างบุคคลอื่น ซึ่งหากอาชญากรนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาให้กู้ยืม อาชญากรอาจจะกระทำด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นกระทำ ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งในรูปแบบของการเป็นนิติบุคคลและหรือบุคคลธรรมดา รวมถึงอาชญากรอาจจะเข้าเป็นผู้กู้ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นกระทำการแทนก็ได้

ในทางปฏิบัติอาจมีข้อโต้แย้งว่ากระบวนการฟอกเงินสามารถดำเนินการได้ยาก แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งจากการเข้าสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนและแนวทางการประกอบธุรกิจทำให้ทราบว่าผู้ประกอบธุรกิจมีความเสี่ยงสูงและมีช่องว่างในการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ ขั้นตอนการใช้บริการแพลตฟอร์มของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้กู้และผู้ให้กู้ (ผู้ใช้บริการ) จะต้องแสดงตนโดยการกรอกคำขอใช้บริการบนอินเตอร์เน็ต (แพลตฟอร์ม) ซึ่งลักษณะการสร้างความสัมพันธ์เป็นรูปแบบไม่พบหน้า โดยขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจยังมีช่องว่างและไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด เช่น ไม่มีการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ไม่มีการตรวจสอบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลในพื้นที่หรือประเทศเสี่ยงสูง ไม่มีการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ FAFT และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้ต้องมีมาตรการดำเนินการตรวจสอบ

คำขอใช้บริการซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ผู้ใช้บริการแสดงตนนั้นไม่ได้ครบถ้วนและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยผู้ศึกษาได้ทดลองขอใช้บริการในบางแพลตฟอร์ม ผู้ศึกษาระบุข้อมูลที่ไม่ถูกต้องไม่ว่าจะเป็นชื่อนามสกุลและบัตรประชาชน ปรากฏว่าผู้ศึกษาสามารถเข้าใช้บริการได้ แพลตฟอร์มมีการอนุมัติการสมัครเข้าใช้บริการ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบธุรกิจยิ่งมีความเสี่ยงสูงเพิ่มขึ้นอีก แม้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน และตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องปฏิบัติในลักษณะที่เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฟอกเงินจะแบ่งออกเป็นการปฏิบัติของสถาบันการเงินและการปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในบางส่วน ดังนั้น ในส่วนนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจยังไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่ได้มีการออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบอาชีพด้วย

จากการพิจารณาจึงพบว่าผู้ประกอบธุรกิจมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกอาชญากรใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการฟอกเงิน อันเนื่องมาจากผู้ประกอบธุรกิจมีแนวทางการประกอบธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงการประกอบธุรกิจไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงทางด้านการฟอกเงิน ประกอบกับกฎหมายที่กำหนดไม่ชัดเจนหรือไม่มีกฎหมายกำหนดไว้และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้เข้ามากำกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันมีเพียงธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเกี่ยวข้องเฉพาะการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจเท่านั้น ในส่วนนี้จึงเป็นช่องว่างที่อาชญากรจะใช้กระทำความผิด และผู้ประกอบธุรกิจอาจตกเป็นเครื่องสำหรับการกระทำความผิดของอาชญากร ดังนั้น ประเทศไทยควรกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเมื่อผู้ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่ภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงโดยอัตโนมัติ โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินตามมาตรา 3 หรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16

จากการศึกษา FATF และ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า FAFT ได้กำหนด คำนิยามของสถาบันการเงินไว้ว่าสถาบันการเงินหมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจให้แก่ลูกค้าหรือในนามลูกค้าเกี่ยวกับการให้กู้เงิน โดยการเป็นสถาบันการเงินหรือไม่ FATF พิจารณาจากกิจกรรมที่ผู้ประกอบธุรกิจทำว่าเป็นการให้บริการทางการเงินหรือไม่ ซึ่งหากกิจกรรมที่ผู้ประกอบธุรกิจทำเป็นกิจกรรมที่ให้บริการทางการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มของสถาบันการเงิน แต่ปัจจุบันกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงิน ซึ่งในนิยามตามมาตรา 3 ของกฎหมายฉบับดังกล่าวได้

กำหนดคำว่า สถาบันการเงิน ให้หมายถึงนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้มาตรา 16 ไม่มีการเปิดช่องว่างให้ประกาศนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินเป็นผู้ประกอบอาชีพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรอาศัยอำนาจตามมาตรา 3 ประกอบกับมาตรา 4 แห่งกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการดำเนินการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีกฎหมายที่บังคับใช้กับธุรกิจทางการเงินที่สอดคล้องกับ FATF ด้วย

เมื่อมีการประกาศให้ผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เป็นสถาบันการเงินแล้ว จะส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงทันทีโดยอัตโนมัติ และจะมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเมื่อมีผู้ใช้บริการขอเข้าใช้บริการหรือสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. ประเทศไทยควรประกาศกำหนดให้ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นสถาบันการเงิน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ประกอบกับมาตรา 4 ในการออกกฎกระทรวงกำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อผ่านธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นสถาบันการเงิน เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับเงิน

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจเป็นสถาบันการเงินแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ จนกระทั่งยุติความสัมพันธ์ ได้แก่ การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน การระบุตัวตนของผู้ใช้บริการ การตรวจสอบเพื่อทราบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ตรวจสอบสถานภาพทางการเมือง ตรวจสอบพื้นที่หรือประเทศเสี่ยง นอกจากนี้ภายหลังที่มีการอนุมัติความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีการตรวจทานความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรับระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการให้สอดคล้องกับความเสี่ยง ซึ่งหากผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบ แต่หากผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจอาจลดความเข้มข้นในการตรวจสอบ รวมถึงผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน ตามที่ได้กล่าวในบทที่ 5 แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่านอกจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานแล้ว ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดเพิ่มเติมประเภท

ของธุรกรรมทางการเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะวงสินเชื่อของธุรกิจ เช่น เมื่อผู้ใช้บริการขอกู้ยืมเงิน 100,000 บาท จะต้องรายงานธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น เนื่องจากหากไม่มีการรายงานเกี่ยวกับเงินที่ให้กู้ยืมหรือกู้ยืมไปนั้น อาจทำให้ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่มีข้อมูลหรือไม่ทราบข้อมูลเมื่อผู้ใช้บริการถูกรายงานจากสถาบันการเงินอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นนักลงทุนตามที่กฎหมายกำหนดให้ลงทุนได้ไม่จำกัดวงเงิน หรือ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการมีการขอกู้เงิน โดยอ้างวัตถุประสงค์เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถกู้ได้ไม่เกิน 50,000,000 บาท การให้กู้ได้ในวงเงินไม่จำกัดหรือการให้กู้ยืมได้ในจำนวนมาก ประกอบกับการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจในลักษณะรูปแบบไม่พบหน้า จะส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจมีความเสี่ยงสูงมากยิ่งขึ้นในการถูกใช้เป็นช่องทางหรือเครื่องมือในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการเผยแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

2. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะร่างแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. การจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน และการพิสูจน์ทราบตัวตนของผู้ใช้บริการ

เมื่อผู้ใช้บริการขอเข้าใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการให้ผู้ใช้บริการแสดงตน โดยข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของผู้ใช้บริการจะแยกตามประเภทของบุคคล ดังนี้

1) ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา

(1) ชื่อนามสกุล รวมถึงชื่อกลาง

(2) วันเดือนปีเกิด

(3) เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขประจำตัวที่รัฐออกให้ กรณีเป็นคนต่างด้าวให้ใช้เลขหนังสือเดินทาง หรือเลขประจำตัวที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเจ้าของสัญชาติออกให้ หรือเลขประจำตัวในเอกสารสำคัญประจำตัวที่รัฐบาลไทยออกให้ เช่น บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งออกโดยกระทรวงแรงงาน เป็นต้น โดยในส่วนนี้จะต้องมีการแนบสำเนาหลักฐานของข้อมูลประกอบด้วย เช่น สำเนาบัตรประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง เป็นต้น

(4) ที่อยู่ ในกรณีที่เป็นคนไทย ให้ระบุที่อยู่ตามบัตรประชาชน ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน และที่อยู่ปัจจุบัน หากเป็นคนต่างด้าวให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติ และที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย ในกรณีที่คนต่างด้าวไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบัน

(5) อาชีพ สถานที่ทำงาน และสถานที่ตั้งของสถานที่ทำงาน

(6) ข้อมูลการติดต่ออื่น เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์

(7) ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม รูปถ่ายของลายมือชื่อ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลไบโอเมทริกซ์ของผู้ใช้บริการ

2) กรณีผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล

(1) ชื่อนิติบุคคลที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือชื่อนิติบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย

(2) ประเภทกิจการและวัตถุประสงค์

(3) สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์ รวมถึงข้อมูลการติดต่ออื่น เช่น ที่อยู่ทางอิเล็กทรอนิกส์

(4) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)

(5) ชื่อเต็มของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

(6) ข้อมูลของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม ได้แก่

(6.1) ชื่อนามสกุล รวมถึงชื่อกลาง

(6.2) วันเดือนปีเกิด

(6.3) เลขประจำตัวประชาชน กรณีคนต่างด้าว ให้ใช้เลขหนังสือเดินทาง หรือเลขประจำตัวที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเจ้าของสัญชาติออกให้ หรือเลขประจำตัวในเอกสารสำคัญประจำตัวที่รัฐบาลไทยออกให้

(6.4) ที่อยู่ กรณีที่เป็นคนไทย ให้ระบุที่อยู่ตามบัตรประชาชนหรือที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน และที่อยู่ปัจจุบัน ส่วนกรณีที่เป็นคนต่างด้าว ให้แสดงชื่อประเทศเจ้าของสัญชาติ และที่อยู่ปัจจุบันในประเทศไทย ทั้งนี้หากคนต่างด้าวไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบัน

(7) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล หรือผู้รับมอบอำนาจในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรม

(8) เอกสารหลักฐานรับรองสถานภาพความเป็นนิติบุคคล เช่น หนังสือรับรองบริษัท

3) กรณีผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

(1) ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลธรรมดา

(2) ผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ใช้บริการเป็นนิติบุคคล

สำหรับผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขอสำเนาหนังสือหรือเอกสารสำคัญที่แสดงว่าได้มีการตกลงกันให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายประกอบด้วย

ในการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจได้รับข้อมูลการแสดงตนของผู้ใช้บริการแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการการพิสูจน์ทราบตัวตนของผู้ใช้บริการ โดยจะต้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการแสดงตน และตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ใช้ประกอบการแสดงตน เพื่อทราบว่าข้อมูลที่ทางผู้ประกอบธุรกิจได้รับมีความถูกต้อง ครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจพบว่าข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดไม่ครบถ้วน หรือผู้ใช้บริการแสดงหลักฐานและหรือให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ผู้ประกอบธุรกิจต้องไม่อนุมัติความสัมพันธ์

การตรวจสอบผู้ใช้บริการเพื่อระบุตัวตน ผู้ประกอบธุรกิจอาจดำเนินการเองหรืออาจให้บุคคลที่สามดำเนินการได้ โดยบุคคลที่สามจะต้องสามารถได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อระบุตัวตน บุคคลที่สามต้องสามารถส่งสำเนาเอกสารหรือข้อมูลการระบุตัวได้ทันทีหากมีการร้องขอ รวมถึงบุคคลที่สามจะต้องมีการกำกับดูแลและตรวจสอบและปฏิบัติตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ รวมถึงการเก็บรักษาข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด โดยบุคคลที่สามจะต้องมีระบบหรือเครือข่ายหรือแพลตฟอร์มที่มีมาตรฐานที่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของผู้ประกอบธุรกิจเองด้วย

2. การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

การดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ จะต้องดำเนินการเมื่อมีการเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องหรือในช่วงระยะเวลาที่ตกลงกับผู้ใช้บริการ หรือมีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีมูลค่าต่อเนื่องรวมกันโดยมีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป หรือมีข้อสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่

การก่อการร้าย หรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการระบุตัวตนของผู้ใช้บริการหรือระบุตัวผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง

โดยในส่วนขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดูวัตถุประสงค์ในการให้กู้ยืมหรือการกู้ยืม และผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีการตรวจสอบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงหรือไม่ประกอบด้วย ซึ่งได้แก่

1) ตรวจสอบผู้ใช้บริการว่าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือไม่ ซึ่งหากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้ผู้ใช้บริการถูกจัดอยู่ในกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

2) ตรวจสอบว่าผู้ใช้บริการอยู่ในพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูงหรือไม่ ซึ่งรายชื่อพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูงจะจัดทำโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) ตรวจสอบถึงอาชีพ รายได้ หรือที่มาของรายได้ ซึ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีการจัดอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ จะแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำ และกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งหากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจอาจลดความเข้มข้นในการตรวจสอบ โดยผู้ประกอบธุรกิจไม่จำเป็นต้องขอข้อมูลอื่นๆเพิ่มเติม แต่หากผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบ โดยข้อมูลแสดงตนจะต้องครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ใช้บริการ เช่น หนังสือรับรองเงินเดือน หนังสือรับรองพนักงาน เพื่อทราบแหล่งที่มาหรือรายได้ และใช้ประกอบการวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายได้และแหล่งที่มา นอกจากนี้ ในการอนุมัติความสัมพันธ์สำหรับผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูง จะต้องอนุมัติโดยผู้บริหารระดับสูง โดยที่ภายหลังที่อนุมัติความสัมพันธ์ทางธุรกิจแล้ว จะต้องมีการตรวจทานความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยหากผู้ใช้บริการกลายเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเพิ่มเข้มข้นในการตรวจสอบผู้ใช้บริการ แต่หากผู้ใช้บริการมีความเสี่ยงต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจสามารถที่จะปรับลดความเข้มข้นในการตรวจสอบผู้ใช้บริการได้

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบชื่อผู้ใช้บริการกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดก่อนที่จะอนุมัติความสัมพันธ์หรือให้เข้าใช้บริการ และตรวจสอบภายหลังสร้างความสัมพันธ์แล้วจนกระทั่งมีการยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ โดยรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดนั้นจะถูกประกาศลงบนเว็บไซต์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามมติหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่ศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด ซึ่งในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจพบว่าผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องไม่อนุมัติการสร้างความสัมพันธ์

การทำธุรกรรม หรือการให้บริการกับบุคคลดังกล่าว และผู้ประกอบธุรกิจต้องแจ้งไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้ ในกรณีมีการมอบอำนาจให้สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องตรวจสอบบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจนั้นด้วยว่าเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดหรือมีพฤติกรรมน่าสงสัยหรือไม่

3. การอนุมัติการให้บริการ

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ใช้บริการ ในกรณีดังต่อไปนี้

1) ผู้ใช้บริการ ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และผู้รับมอบอำนาจเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด

2) ไม่สามารถดำเนินการในการระบุตัวตนหรือพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

3) ผู้ใช้บริการปกปิดชื่อจริง ใช้ชื่อแฝงหรือชื่อปลอมในการเข้าใช้บริการ

4) การให้ข้อมูลและหลักฐานการแสดงตนของผู้ใช้บริการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบธุรกิจและกฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ กรณีตาม 1) – 3) ผู้ประกอบธุรกิจต้องรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

การอนุมัติการให้บริการของผู้ประกอบธุรกิจต่อผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงจะต้องให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติเท่านั้น ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขอข้อมูลและเอกสารเพิ่มเติม เช่น กรณีบุคคลธรรมดาขอข้อมูลแหล่งที่มาของรายได้และพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้หรือข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หรือกรณีนิติบุคคลขอข้อมูลโครงสร้างการบริหารงานของนิติบุคคลหรือความเป็นเจ้าของนิติบุคคล ข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หลักฐานแสดงข้อมูลฐานะทางการเงินหรือทรัพย์สินของบริษัท เช่น งบการเงิน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นต้น อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจอาจปฏิเสธการให้บริการหรือยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงสูงทันทีก็ได้

4. มาตรการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงผู้ประกอบธุรกิจจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บริการ และช่องทางการให้บริการ โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้มีการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กร และจะต้องจัดให้มีการบริหารความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ โดยจะต้องกำหนดความเสี่ยงให้

สอดคล้องกับลักษณะของผู้ใช้บริการ ซึ่งการจัดระดับความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการกำหนดแนวทางการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาผู้ใช้บริการที่มีความเสี่ยงต่ำและความเสี่ยงสูง โดยกำหนดประเภทผู้ใช้บริการที่ถือเป็นความเสี่ยงต่ำและประเภทผู้ใช้บริการที่ถือเป็นความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจยังมีหน้าที่ที่จะต้องประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจพบว่ามีความเสี่ยงสูงผู้ประกอบธุรกิจจะต้องดำเนินการกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ผ่านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยการตรวจสอบและประเมินจะต้องได้มาซึ่งผลลัพธ์อย่างน้อย ดังนี้

1) เพื่อทราบว่า การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์จะมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มากน้อยเพียงใด

2) เพื่อทราบว่า การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์จะมีความเสี่ยงต่อการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงกฎกระทรวงระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง หรือไม่

3) เพื่อทราบว่า กรณีที่พบว่าการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์อาจมีความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งตาม 1) และ 2) ข้างต้น จะมีการจัดการความเสี่ยงนั้นโดยวิธีใดและได้ปฏิบัติหรือจะสามารถปฏิบัติตามมาตรการบรรเทาความเสี่ยงนั้นได้อย่างบรรลุผลหรือไม่

ซึ่งกรณีที่พบว่าการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ มีความเสี่ยงหรือมีการฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศได้ และไม่สามารถกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงนั้นได้ ผู้ประกอบธุรกิจต้องยุติการใช้หรือไม่อนุมัติให้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุปกรณ์ดังกล่าว

นอกจากนี้ ในการบริหารความเสี่ยงผู้ประกอบธุรกิจต้องมีการปรับปรุงข้อมูลของผู้ใช้บริการให้เป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ และควรจะต้องมีหน่วยงานภายในซึ่งทำหน้าที่กำกับและตรวจสอบภายในเพื่อจัดทำนโยบาย ระเบียบ ติดตาม กำกับดูแล และจัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดทำหรือควบคุมการจัดทำรายงานการทำธุรกรรม ด้านการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน และด้านการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ

5. การเก็บรักษาข้อมูล

ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการเก็บรักษาข้อมูล และบรรดาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดให้ผู้ใช้บริการแสดงตน ขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการแสดงตน โดยจัดเก็บเป็นระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการหรือผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว และจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ เป็นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ รวมถึงจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการบันทึกข้อเท็จจริงเมื่อมีการทำธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเมื่อถึงจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด โดยในส่วนนี้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเก็บรักษาเป็นเวลา 5 ปี นับแต่ได้มีการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงนั้นด้วย

6. การรายงานธุรกรรมทางการเงิน

เมื่อผู้ประกอบธุรกิจถูกกำหนดให้เป็นสถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจจะมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมทางการเงิน 3 ประเภท อันได้แก่ ธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาแนวทางการประกอบธุรกิจ ประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ จึงพบว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ต้องรายงานในธุรกรรมบางประเภท ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

1) ธุรกรรมเงินสด

ผู้ประกอบธุรกิจไม่ได้มีการรับเงินสด ไม่สามารถเก็บเงินได้ และไม่สามารถเป็นผู้ลงทุนเองได้ ในส่วนนี้จึงส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจไม่มีการรับเงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาท ขึ้นไป รวมถึงไม่มีการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไป ดังนั้น ธุรกรรมเงินสด ผู้ประกอบธุรกิจจะไม่มีการรายงานในส่วนนี้

2) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจ พบว่า

(1) ผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อนไปจากธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ปกติ

(2) ผู้ใช้บริการที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(3) ผู้ใช้บริการที่ทำธุรกรรมที่มีลักษณะขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

(4) ผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศ

(5) ผู้ใช้บริการซึ่งกระทำความผิดมูลฐาน ตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปราบการฟอกเงินกำหนด หรือผู้ใช้บริการที่ผู้ประกอบธุรกิจมีข้อมูลเบื้องต้นว่าผู้ใช้บริการอาจเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน รวมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน เช่น พ่อ แม่ สามี ภริยา หรือบุคคลที่มีนามสกุลเดียวกัน

(6) ผู้ใช้บริการให้กู้ยืมเงิน โดยลักษณะการให้กู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

(7) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน โดยลักษณะการกู้ยืมไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินของผู้ใช้บริการ

(8) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงิน และคืนเงินในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผิดจากพฤติกรรมของผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้กู้รายอื่น และไม่สอดคล้องกับสภาพฐานะทางการเงินผู้ใช้บริการ

(9) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินไม่ดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อให้กู้เงิน

(10) ผู้ใช้บริการมีฐานะทางการเงินดี แต่เข้ามาใช้บริการเพื่อกู้เงินผ่านผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้ใช้บริการมีช่องทางที่สามารถขอกู้ยืมผ่านธนาคารได้ แต่ไม่ใช่บริการผ่านธนาคาร

(11) ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินในคราวเดียวเต็มวงเงินที่กฎหมายกำหนด และชำระหนี้ภายหลังที่กู้ยืมเป็นเงินก้อนเดียวทันที

(12) ผู้ใช้บริการเข้ามาลงทุนเป็นผู้ให้กู้ (ผู้ลงทุนรายใหญ่) มีการลงทุนทุกสินเชื่อ หรือถี่มาก

(13) ผู้ใช้บริการเข้ามากู้ยืมเงิน โดยกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ภายหลังพบว่าธุรกิจของผู้ใช้บริการ หรือผู้ใช้บริการเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

3) ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ผู้ประกอบธุรกิจจะรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเมื่อผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการกู้ยืมเงิน และในการกู้ยืมเงินมีทรัพย์สินของผู้ใช้บริการมาประกอบการกู้ยืมเงิน ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจรายใดไม่มีทรัพย์สินมาเกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงิน ผู้ประกอบธุรกิจก็ไม่ต้องรายงานธุรกรรมในส่วนนี้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน ได้แก่ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อพบเหตุอันควรสงสัย และธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในกรณีที่มีทรัพย์สินมาเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ซึ่งทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป

ดังนั้น ภาครัฐและผู้ประกอบธุรกิจควรนำแนวทางปฏิบัติในการกำหนดนโยบายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินในบทที่ 5 ไปปรับใช้ภายในองค์กรของผู้ประกอบธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2562) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2562.

กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, **P2P Lending (Peer-to-Peer Lending) สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่** [ออนไลน์]. 23 ตุลาคม 2562, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ConsumerInfo/Documents/P2P_3May2019.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย, **Peer-to-Peer Lending สินเชื่อออนไลน์ระหว่างบุคคลรูปแบบใหม่** [ออนไลน์]. 19 ตุลาคม 2562, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_05Jun2019.aspx.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, **เศรษฐกิจแบ่งปัน: บทเรียนการกู้ยืมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Peer-to-Peer Lending)** [ออนไลน์]. 23 ตุลาคม 2562, แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_148.pdf.

นายพงศ์ธร ทองด้วง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (การอบรมหลักสูตร ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงิน รุ่นที่ 1). การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง ธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล).

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 4/2562 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์สำหรับธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล (peer to peer lending platform).

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สจ. 31/2562 เรื่องการกำหนดบทนิยามผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะ.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 พ.ศ. 2562.

ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศ.

ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าเกี่ยวกับอาชีพ.

ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางในการกำหนดมาตรการบรรเทาความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นก่อนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่.

ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง.

ผกายวรรณ ควรสนธิ. แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านโรงรับจำนำ. เอกัตศึกษา ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร ภาควิชากฎหมายการเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

พันตำรวจเอก ดร.สีหนาท ประยูรรัตน์. (การอบรมหลักสูตร AML/CFT : Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism รุ่นที่ 4). มาตรฐานสากลด้าน AML/CFT INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION [สไลด์]. สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2561.

ภูมิเกียรติ วรรณแก้ว. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกิจกีฬาฟุตบอล. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2555.

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือประชาชน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท ไอเดียเวิลด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, 2559.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, **ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน** [ออนไลน์]. 27 ตุลาคม 2562, แหล่งที่มา http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/28YpredicateYoffences_8331.pdf.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หลักสูตรสำหรับผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่...) พ.ศ.... ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ครั้งที่ 4) [สไลด์] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2562.

ภาษาอังกฤษ

FATF, **China's measures to combat money laundering and terrorist financing; Mutual Evaluation Report of China on April 2019** [Online]. 25 March 2020. Available from: https://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-china-2019.html.

FATF, **FATF FinTech&RegTech Initiative** [Online]. 3 October 2019. Available from: https://www.fatf-gafi.org/fintech-regtech/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate).

FATF, **History of the FATF** [Online]. 3 October 2019. Available from: http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/.

FATF, The FATF Recommendations (International standards on combating Money Laundering and Financing of terrorism & proliferation), June 2019.

FATF Methodology for assessing compliance with the FATF Recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems, October 2019

FATF, **Thailand's measures to combat money laundering and the financing of terrorism and proliferation; Mutual Evaluation Report of Thailand on December 2017** [Online]. 25 March 2020. Available from: http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-thailand-2017.html.

FATF, **Who we are** [Online]. 3 October 2019. Available from: http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/.

ICLG, **China: Anti Money Laundering 2019** [Online]. 12 April 2020. Available from: https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/china.

Ministry of Commerce of the People's Republic of China Department of Foreign Investment Administration, **Law of the People's Republic of China on Anti-money Laundering (Order of the President of the People's Public of China No.56)** [Online]. 12 April 2020. Available from: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_3873_0_7.html.

สัมภาษณ์

นายพงศ์ธร ทองด้วง, ผู้อำนวยการส่วนนิติการ กองกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2563.

อาจารย์วิทยา นีติธรรม, ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2563.

ประวัติผู้วิจัยเอกัตศึกษา

นางสาวปนัดดา อรุโณทัยวิศรุต เกิดเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2536 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญานิติศาสตรบัณฑิต จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2555 ได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความจากสำนักอบรมวิชาว่าความแห่งสภาทนายความ ครั้งที่ 1/2557 ต่อมาสอบไล่ได้ความรู้ระดับชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 70 ปีการศึกษา 2560 จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพ.ศ. 2561 มีประสบการณ์ทำงานที่ บริษัท โตโยต้า ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด ฝ่ายกฎหมายและกำกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ตำแหน่งหัวหน้างาน ปัจจุบันทำงานที่บริษัท นิสสัน ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด ฝ่ายกฎหมายและกำกับดูแลกิจการ ตำแหน่งหัวหน้าแผนก